

Zwezi-Kørisø tuntuna tutunan yoo

Tutunan sagi tē yuu wa sugu

Lìu tē, v nē púpúní sagi kv tē

Kv yi Likē nē púpúní kv. Mē kv mē nē púé v suywáñú tē nē. V tētēn sagi tē wa, v biri yìèn tē, Zwezi nē swìn, dē tē tē, v nē fwa tia yuu wa. Kv kwa nē, Likē nē kúv púpúní tuntuna sagi tē dē.

Lìà tē nē, Likē nē púpúní

Likē púpúní sagi kv tē v pa *Zwifē-ba nē, dē ba tē nē, ba nē tà Zwifē-ba, ba nē jigē *Kørisø lìà, ndē v tētēn sagi tē nē.

Sagi tē wa sugu

Zwezi-*Kørisø *tuntuna tē tutunan yoo nē kv swìn. Likē biri kv nē twá nētv *Kørisø lìà púlí tē ma pùli mancìn mancìn, kv sú nagwanēē tē wa, Mediterane muv tē nii nē. Kørisø lìà púlí tē dèñ tētēn kv dī *Zwerizalemē nē, *Pantøkōtē cànà tē diun nē máñá tē wa, Yu-*Siñu tē nē cúé tuntuna tē yuu wa. Yìèn yà cì kv yáá nē, tē nē duēn dē ga wōwalí kv, yá dē kv nētv mē kv tē pùli lala kv sùrí. Máñá tē, ba nē ken càn Kørisø lìà púlí tē nē, kv làgà Zwide dē Samari nagwanēē tē wa, kv ga swìn suywáñú tē, kv biri dwié tē nē, kv nē vèli kv jérí. *Yuu-Tiu biri Piyerē nē, sē v lwarí dē, mu tē, kv nē ba zwèē Yu con, tē yi là tē, ba nē tà *Zwifē-ba dē nyièn.

Bɛlɛ nɪi yoo tɛ sagɪ tɛ nɛ bɪrɪ nɛba, kɪ yɪ nɛtɔ tɔntɔnɔ Polɛ nɛ vɛli ɔ swɪn suywánjú tɛ nɛɛ batwa duɛn dɛ́n nɛ ɔ bɪrɪ lɔv níé tɛ, tɛ nɛ kɪkari Mediterane muɔ tɛ, ba ja va ba yí *Romɛ, kɪ nɛ yɪ Romɛ-ba pàrì dɛkuu bwálí. Tɪan yɪra dɛ Polɛ nɛɛ batwa nɪi vɛlu wulɛ sagɪ tɛ bwálí don nɛ, ba nɛ fwa lɔv níé ba tún kɔ wa, sagɪ tɛ talɪkwa yáá tɛ wa.

Tɔtɔnan sagɪ tɛ pìi kɔ lìi nɛba kɔ tɛ, Kɛrisɛ làà púlí nɛ mɛ, sɛ kɔ fwa mánjá mama, bwálí mama nɛ dɪn mama. Nɛ mɛ, sɛ nɛ swɪn Zwezi-Kɛrisɛ yoo nɛ bɪrɪ bara dɛ kana dɛ bìsíná dɛ nɛkwɪna dɛ jɪjɛ tìán dɛ zɔra mánjá mama wuuu, kɔ jɛ vɛlɛ lɔv zanɔ.

Zwezi pìi ɔ dɪ Yɪ sàń nɛ

(Likɛ 1.1-4; 24.33-51; Matiɛ 28.18-20; Marɛkɛ 16.15-19; Efɛzɛ tìán 4.8-10)

¹⁻² À dabɛɛ Teofilɛ*, à tɛntɛn sagɪ tɛ wa, à púpúní yìèn tɛ mama, Zwezi nɛ tɔn dɛ tɛ tɛ, ɔ nɛ kàrì ɔ bɪrɪ làà nɛ. Ʋ kàrì tɛ ɔ bɪrɪ ɔ tɔtɔnɪ tɛ jɪjɔ mama, kɔ ja va kɔ yí mánjá tɛ wa, Yɪ nɛ li wá tia yuu, ɔ kɛ ɔ con. Zwezi nɛ yɪn lɔv wa, ɔ kúrí làà, ɔ ma fwa ɔ *tɔntɔna. Ʋ twá Yɪ-*Sɪnɪ tɛ dɪàn nɛ, ɔ ma bɪrɪ ba kɔ tɛ, ba nɛ mɛ, sɛ ba fwa. ³ Ʋ nɛ dí càn ɔ tɪ kwa nɛ, ɔ bɪrɪ ɔ tìàn ɔ tɔntɔna tɛ nɛ dɛ, ɔ cígá wulɛ mu wa. Ʋ bɪrɪ ɔ tìàn ba wuuu, nɛɛ kapɔɔpɔ dɪan sapwìlɛ, ɔ ma swɪn Yɪ pàrì tɛ yìèn, ɔ bɪrɪ ba.

* **1:1-2** 1.1-2 Likɛ púpúní Zwezi-Kɛrisɛ suywánjú tɛ dɛ ɔ pa ɔ mù Teofilɛ nɛ.

4 Kɔ mánǎ tɛntɛ wá, Zwezi dɛ v tɔntɔna tɛ yá jèé ba dé wodiú. Kɔ mù wodiú tɛ yuu, v swìn ba con, v wó: «Á dànà ká nan *Zwerizalemə wá. Á dàná won tɛ, à nyina Yɪ nɛ kàn nii, sɛ v pa aba. À dí yáá à swìn kɔ yoo á con: 5 Zwan† ləgə là níá wá, kɔ twá dɛ Yɪ yiri, yá kɔ dǎn nɛ yí yáá mɛe, Yɪ wá lə ba v *Siɲu tɛ wá». 6 Tɔntɔna tɛ, ba nɛ kun duən nɛ, dǎn ma bà ba bwe Zwezi, ba wó: «*Yuu-Tiu, kɔ mánǎ tɛntɛ wá nɛ, n wá pií n tún *Yizərayelə pàrì tɛ, naaa?» 7 U ma le ba, v wó: «Kɔ mù tɛntɛ ba aba ywàǎǎ. À nyina Yɪ tɛtɛ nɛ jə cwəŋə, sɛ v tún kɔ mánǎ tɛ, dɛ kɔ dɪn tɛ, kɔ nɛ wá tún. 8 Yá Yɪ-Siɲu tɛ nɛ twi á yuu wá, á wá na diàn, sɛ á ya à là tɛ, á nɛ wáá á biri kɔ tɛ, á nɛ nu à con Zwerizalemə wá, dɛ Zwide nagwanaa tɛ mama wá, dɛ Samari nagwanaa tɛ mama wá, halɪ, kɔ ja vələ tia tɛ yuu mama». 9 Zwezi nɛ swìn kɔ mù tɛntɛ v zwèe, Yɪ pɪn, v zàn v di yɪ nɛ ba yíá yuu. Yá bakwan twi kɔ pú v nɛ. 10 Ba dǎn nɛ zɪga, ba ywàǎǎ yɪ nɛ zən, Zwezi zaɲv tɛ mánǎ wá, dɛ nɛn, bara bələ, ba nɛ zua ganpwənə, nan ba nɛ. 11 Ba bwe ba, ba wó: «Galile tián-ba, bèèè nɛ pɪn, á ma zɪga, á ywàǎǎ yɪ nɛ? Yɪ nɛ ti v mù Zwezi tɛ, v ja di v mù Yɪ *sǎn nɛ. U wá pií v bà nɛtv, ndɛ á nɛ nu wá dɛ, v di Yɪ sǎn nɛ».

Ba ken liù don Zwidasə yuu nɛ

(Likə 24.52-53)

12 Zwezi-*Kərisə *tɔntɔna tɛ dǎn pií, ba nan *oliviye tián paan tɛ yuu, ba va *Zwerizalemə.

† 1:5 1.5 Kɔ mù *Zwan-Batisə tɛ yɪ liù tɛntɛ.

Paan tɛ dɛ Zwerizalɛmɛ yɪ ndɛ kilomɛtɛrɛ nɛdɔ†
nɛ. ¹³ Ba nɛ vɛli ba yɪ Zwerizalɛmɛ, ba dɪgà
dɛyuu diè tɛ wa, ba nɛ yáá kun duɛn nɛ máŋá
mama. Ku yɪ Piyɛrɛ, dɛ Zwan, dɛ Zwakɛ, dɛ
Andɛrɛ, dɛ Filipɛ, dɛ Toma, dɛ Barɛtɛlemi, dɛ
Matɛ, dɛ Alɛfɛ biú Zwakɛ, dɛ Simon, ɔ nɛ yɪ
*Zɛlotɛ, dɛ Zwakɛ biú Zwidɛ. ¹⁴ Ba mama tɛ
pubɔŋa yà yɪ nɛdɔ, ba yà ŋwɪn ba yáá lá ba jùnì
Yɪ, ba mù dɛ kana tɛ, dɛ Zwezi nuu Mari dɛ
Zwezi nyáná tɛ.

(Zwan 12.4-6; Matɛ 26.14-16, 46-50; 27.3-10)

¹⁵ Ba lià tɛ mama, ba nɛ yɪ nubɪa Kɛrisɛ yɪrɪ,
ba yà nɛ kun bwálí tɛ wa, yɪ ndɛ lià bíí dɛ sapua
nɛ. Dian tɛntɛ wa, dɪn don nɛ, Piyɛrɛ zàn yɪ nɛ
ba tɛtɛŋi wa ɔ swɪn, ɔ wú: ¹⁶ «Nubɪa-ba, Yɪ sagɪ
tɛ wa, ku birɪ dɛ, Yɪ-*Sɪŋu tɛ pɪn, pìú *Davidɛ
swɪn Zwidasɛ yoo fuɛn nɛ. Ku yɪ kálú, sɛ ku
nii sú. U mù Zwidasɛ tɛ nɛ yɪn lià yáá, ɔ pa ba
ja Zwezi. ¹⁷ Zwidasɛ yà yɪn nɛ mù Zwezi-Kɛrisɛ
tɔntɔna tɛ wa liù. U dɛ yà jɛ tori tɔtɔnan tɛ wa,
Zwezi nɛ tàrì ɔ pa nɛba. ¹⁸ U mù Zwidasɛ tɛ tun
yoo, ku nɛ lwara zɛnzɛn. Ba ga pa wá sɛbiu ku
yɪrɪ. U tì ku mù sɛbiu tɛ, ɔ ma yè kárá. Ku mù
kárá tɛ wa, ɔ kén ɔ tu ɔ yarɪ, ɔ pùó pwin, ɔ lɔran
nan tɛ gàrì tɪa. ¹⁹ Zwerizalɛmɛ lià mama nì ku
mù yoo tɛntɛ. Ba dàn ma kɛ kárá tɛ yɪrɪ dɛ ba
sɔgu Akɛlɛdama. Ku dɛn nɛ yɪ ⟨jana kárá⟩. ²⁰ Ku
púpúní gwaran sagɪ tɛ wa, ku wú:
⟨Yɪ wá pa, ɔ sán jì digɛ, liù mama dàn ká yà lá⟩.
Ku tɛ sùrí lá nɛ, ku wú:

† **1:12** 1.12 Zwifɛ-ba yà wà mɛ, sɛ ba va bwálí, ku nɛ dwɛ
kilomɛtɛrɛ nɛdɔ, ba *sié dɪn tɛ nɛ.

«Yɪ wá pa, liù don jon v yuu nə».

²¹⁻²² Kɔ m̀ tɛ yɪrɪ, kɔ mɛ, sɛ liù don, v nə wàá v bɪrɪ dɛ, v nɪ *Yuu-Tiu Zwezi bwiu tɛ nə sùrɪ nə nə. U m̀ liù tɛntɛ mɛ, sɛ v yà liù tɛ, v nə yɪn dɛ nəba, mánǎ tɛ wa, nə m̀ dɛ Zwezi nə yà wulɛ duɛn nə. Kɔ nə zɪgɪ, Zwan ka lɛ lià níá wa, kɔ twá dɛ Yɪ yɪrɪ, kɔ ja va mánǎ tɛ nə, Zwezi nə ðìgà Yɪ *sǎn nə».

²³ Ba ðàn ma lɪ lià bɛlɛ ba zɪgɪ. Kɔ m̀ nə yɪ Zwɔzɛfɛ, ba nə boŋɛ Barɛsabasɛ, v yɪrɪ don dɛ ya Zwisɛtisɛ dɛ Matiasɛ. ²⁴ Ba ðàn lòrɪ Yɪ, ba wó: «Yuu-Tiu, n m̀ nə yèé liù mama pubɔŋa. Bɪrɪ liù tɛ, n nə kúrí lià bɛlɛ tɛ wa. ²⁵ Sɛ v ya Zwezi-Kɛrisɛ tuntɔnɔ, sɛ v tún wá, sɛ v ya v tuntɔna, v tun tutɔŋɪ tɛ, Zwidasɛ nə ðɔgɔ, v ga va bwálí tɛ nə, Yɪ nə tún v nə». ²⁶ Ba ðàn ma pwárí kɔ ja Matiasɛ. U m̀ ðàn nə ken tuntɔna fugɛ nəðv tɛ nii nə, ba yà nə ga.

2

Yɪ-Sɪŋu tɛ cúé Pantɛkɔtɛ ðɪn nə

(Matɪə 3.11; Zwan 14.16-17, 26; 1 Korɛntɛ tìán 12.13)

¹ *Pantɛkɔtɛ cànà tɛ ðɪn nə yí, ba mɛ tɛ kun duɛn nə, kɔ m̀ bwálí nəðv tɛ nə. ² Naa nəðv, Yɪ pɪn zɛzugu ndɛ vɔv nəfarv nə bà, kɔ sú ðìè tɛ mama nii, ba yà nə jèé ka wa. ³ Yá ba zɛzɛn ba na wiɛn ndɛ mɛnvoo nə, tɛ nə nyɪn ndɛ nɛndɛlɛ nə, tɛ twi. Tɛ m̀ wiɛn tɛntɛ twi, tɛ pwèe duɛn nə, tɛ jèé ba liù mama yuu wa. ⁴ Yɪ-*Sɪŋu tɛ súé ba liù mama, ba ga wulɛ ba swìn sùràn yirɛ duɛn, kɔ nə pɪn ba, sɛ ba swìn.

⁵ Kɔ máná tɛntɛ nɔ, lɔv nii mama *Zwifɛ-ba yà twi, ba wulɛ *Zwerizalemɛ nɛ. Ba yɪ là tɛ, ba yà twá Yɪ cwɛŋɛ tɛ nɛ zɛni. ⁶ Zɛzugu tɛ pɪn, là zɛnzɛn kɛɛn ba va ba kun kɔ bwálí nɛ. Ba nɛ yí lá, kɔ gwárí ba, dɛ ba liù mama yà nɛ nɛn v tɛtɛ dwíí sɔgv, ba nɛ swìn lá. ⁷ Kɔ gwárí ba mama, kɔ ga jì yoo ba nɛ zɪga ba balɪ. Ba dɛn ma swìn duɛn con, ba wú: «Á nɛŋɛ, là ba tɛ mɛ, ba nɛ swìn nɛtɛn tà Galile nagwanaa là naaa? ⁸ Yá kɔ dɛn twá nɛtɛ, nɛ liù mama ma nɛn v tɛtɛ dwíí sɔgv là tɛ nii nɛ, dɛ ba swìn? ⁹ Là tɛntɛ yà yɪ ba nan Parɛtɛ, dɛ Mediɛ, dɛ Elamɛ nagwanɛɛ tɛ wa. Ba duɛn dɛ yɪ ba nan Mezopotami nagwanaa dɛ Zwide nagwanaa tɛ wa là, dɛ Kapadɔsɛ nagwanaa tɛ wa là, dɛ Pon nagwanaa tɛ wa là, dɛ Azi nagwanaa tɛ wa là. ¹⁰ Kɔ sùrí Fɛrizwi nagwanaa tɛ wa là nɛ, dɛ Panfili nagwanaa tɛ wa là, kɔ ja Ezwipɛtɛ lɔv nii là, kɔ kɛ Libi lɔv nii là con, kɔ nɛ pwɛɛ sɪswɪan dɛ Sirenɛ. Kɔ sùrí là tɛ, ba nɛ nan *Romɛ. Là tɛntɛ yà yɪ Zwifɛ-ba, dɛ là tɛ, ba nɛ sɛɛ, ba zɔ Zwifɛ-ba *yɪjɔncwɛŋɛ tɛ wa, ¹¹ dɛ Kɛrɛtɛ tián dɛ Arabi tián mama. Kɔ twá nɛtɛ, nɛ liù mama ma nɛn v tɛtɛ dwíí sɔgv, ba ma bwɪ Yɪ nɛ yofaran tɛ yɪɪ, v nɛ fwa?»

¹² Halɪ, ba liù mama yɪ ndɛ v kúɔ ba v tián tɪ ba pubɔŋɪ mama jén. Ba dɛn swìn duɛn con, ba wú: «Yoo kɔ tɛ dɛkuu yɪ bèɛɛɛ?» ¹³ Yá là duɛn dɛ kukulɪ ba, ba wú: «Kɔ yɪ swana tɛ, kɔ yà tɛ nɛ wà zàn zɛnzɛn nɛ ba nyɔa ba sú!»

*Tɔtɔnɔ Piyɛrɛ swìn lalɔv tɛ con
(Tɔtɔnan 1.8; Likɛ 24.47; Tɔtɔnan 3.13-26;*

10.34-43)

¹⁴ Piyerə dān ma zɪɪ nə, ɔ m̀ də *tɔtɔna fugə nədɔ tə, ɔ kə ɔ kori yɪ nə, ɔ swɪn, ɔ wú: «*Zwifə-ba, də á m̀ l̀à tə mama, á nə wulə *Zwerizalemə wa! Á mɛ, sə á yəni yoo ku tə! Á cɔga ku tə, à nə p̀à, sə à swɪn á con zəni! ¹⁵ Ku tà swana nə jə l̀à tə, ndə á m̀ nə buɲa nətɔ. Śún nə, yɪ tə wà bɪ, ku tə yɪ lugu nɔɔ nə. ¹⁶ Mə ku tə yoo nə Yɪ twá ɔ nii *s̀s̀ǹǹ Zwɔwelə nə, ɔ ma swɪn, ɔ wú:

¹⁷ ⟨Talukwa dɪan tə wa, à m̀ Yɪ wá mí à *Siɲu tə ləzwənyiri mama yuu wa. Á bɪa də á bwí wá swɪn à nii s̀r̀àn. À wá pa ləzwəndɔn tə na wiən, tə nə nan à m̀ con, à ga wá bɪrɪ tə duən á bazɔnan nə ba pandwɪa wa. ¹⁸ Tə m̀ dɪan təntə wa, à cígá wá mí à Siɲu tə, à tɔtɔnbara də à tɔtɔnkana yuu wa. Yá ba wá swɪn à nii s̀r̀àn. ¹⁹ À wá pa yomɪlan nan yɪ nə, à ga pa Yɪ dɪàn mɪmɪnan ya tɪa yuu wa: Jana də mən də nywɪ́n wá yà lá. ²⁰ Yɪcav tə wá lwà́n ku jì yikunu, yá cànà tə wá lwà́n ka jì nɛstɪan ndə jana nə, sə *Yuu-Tiu dun dɪn nɛfarɔ tə ga zɪɪ lá ku bà. ²¹ Yá liù tə mama, ɔ nə bon Yuu-Tiu yɪrɪ tə, ɔ wá jon ku tíú ɔ cɔna wa⟩.

²² Á m̀ *Yɪzərayelə l̀à-ba, á cɔga s̀r̀àn tə tə! Yɪ bɪrɪ də, *Nazaretə Zwezi yɪ ɔ m̀ tətə nə pɪn wá nii, ku m̀ nə pɪn, Yɪ pa ɔ fwa yomɪlan də yogwaran də Yɪ dɪàn mɪmɪnan á tətəɲɪ wa, ndə á tətə nə yèə nətɔ. ²³ Yɪ yà yèə ɔ janɔ tə yoo, ku wà ɔ yuu dɪ. ɔ m̀ tətə nə kúrí wá, ɔ tún vàn nə,

ku nə ba yigə, ndə v nə tanı ku, sə ku ya nətu. U sèe v pa á ja wá, á pa là tə nə, ba yáá tələ Yıı. Ba paa wá dagarv yuu, v ti. ²⁴ Yá Yıı dān cùgù tian diàn v pií v bwin wá v li tian wa. Tian yà wàrì wá, tə janı tə con míámíán. ²⁵ Pìú *Davidə yà swìn v yoo, v wú:

«Májá mama, à na Yuu-Tiu à yáá nə. U wulə à jizən vān nə, sə à dān ká dugv Yıı cwəŋə tə. ²⁶ Ku mù nə pın, à jwə à ga swìn də pupwən. À mù nə swə à wá ti, də à jə yala, ²⁷ də n bá yá nə tıga bwálı nə. N ma bá sèe, n pa liù tə n li n tún n cıci yırı, sə v pu. ²⁸ N bırı nə conı tə, tə nə pın mı. Yá n ga wá ya də nə, n pa à sú də pupwən».

²⁹ À nubıa-ba, à jə cwəŋə, sə à swìn nıbɛɛ Davidə yoo á con nəpon nəpon. U tıga, ba gùrì wá. Də zèn mama v ləbəri tə wulə nə tətəŋı wa. ³⁰ U yà yı Yıı nii sùsùnù, yá v yà yèé də, Yıı kàn nii də wá v dù də, v mù Yıı wá pa, Davidə nàú dé v nıbɛɛ Davidə pàrì tə. ³¹ U nə swìn də, ba bá yá wá tıga bwálı nə, yá v yatana tə bá pu, ku yı *Kərisə nə wá ti v pií v bwin tə yoo nə, v yà yèé. Yá mə ku mù yoo nə, v swìn nətu.

³² U mù Zwezi təntə nə, Yıı pií v bwin v li tıga wa, nə mama wáá nə bırı də, nə nı ku. ³³ Yıı pın, v di v jèé v jizən* vān nə. U yà kàn nii də, v wá pa v Sıŋu tə. Yá v mù Zwezi dān nə jon Yıı-Sıŋu tə nə nyına Yıı con, v mí tia yuu. Mə ku mù nə á nèn, á ga na nətən. ³⁴ Pìú Davidə tətə wà Yıı *sàń nə di, yá v swìn, v wú:

* **2:33** 2.33 Ka jèń pìú jizən vān nə yı dun bwálı.

Yuu-Tiu swìn à Yuu-Tiu con, v wó: «Bàá n jèn
à jɔzən vàn nə, ³⁵ də à ma kəni n dɔŋa n
nɛɛ dɛ́n nə!» ›

³⁶ Yizərayɛlə dwíí tə mama dàn mɛ, sə kɔ
lwari cigá cigá də, Yu pin Zwezi tə, á nə pin
ba paa dagarv tə yuu, jì Yuu-Tiu, v tə zɪgɪ lá v yɪ
Kərisə».

Lìà mùrò batwa ken ba waa Zwezi nə
(Zwan 16.8; Tɔtɔnan 4.4; Likə 5.10)

³⁷ Ba cuv tə mù sùràn tɛntə, yá ba bɪcanɪ dí
zɛnzən. Ba dàn ga bwe Piyerə də *tɔntɔna tə
duən tə, ba wó: «Á nubɪa-ba, bèɛɛ tɛtə nə nə
dàn mɛ, sə nə fwa?» ³⁸ Piyerə ma le ba, v wó:
«Á vɔvərə á kwa á ma sá á cuna, sə Yu kwɛn v
lɪ á cuna tə á mù də wá pwərə wa, sə ba bon
Zwezi-*Kərisə yɪɪ, ba ma lə aba níá wa, kɔ twá
də Zwezi-Kərisə yɪɪ. Yá kɔ nɔtv tə nii nə súé,
á wá na Yu-*Sinu tə tarpɪvn tə. ³⁹ Yu nikanɪ tə
yɪ á mù də á bia, də lìa tə mama, ba nə ŋúná
nyien. Kɔ yɪ lìa tə mama, nə *Yuu-Tiu Yu nə wá
bon ba, sə ba bà v con nyien».

⁴⁰ Yá Piyerə tə tì sùràn duən, v swìn v bírɪ ba,
v ma kwè ba, v wó: «Á naŋa, á ga yá zèn cuna
lìa tə, sə á jon á tìàn». ⁴¹ Ba lɛgɛ lìa tə, ba nə sèe
Piyerə svgu tə, níá wa, kɔ twá də Zwezi-Kərisə
yɪɪ. Yá kɔ mù duɪn tə nə, lìa yí ndə mùrò batwa
nə, ba nə súrí Zwezi kwa lìa tə nii nə.

Nɔtv tə Zwezi kwa lìa tə nə wulə duən nə
(Tɔtɔnan 4.32-37)

⁴² Ba yà ŋwín ba yáá lá də kàrà tə, Zwezi
*tɔntɔna tə nə bírɪ ba. Ba yà jɛ *nimarv, ba dé
ba wodiu duən nə, yá ba jùnì Yu.

⁴³ Yɛ yà twá dɛ tɔntɔna tɛ, ɔ tɔŋa yogwaran dɛ Yɛ diàn mɔmɔnan zɛnzɛn. Kɔ m̀ nɛ pɛn, ba liù mama yà dɛri fɛn. ⁴⁴ *Kɛrisɛ lià tɛ mama yà ken duɛn nɛ, yá ba mɛ won yà yɛ nɛdu. ⁴⁵ Ba yà yoli ba wiɛn, dɛ won tɛ mama, ba nɛ jɛ. Kɔ tɛ, ba nɛ yoli ba na, ba yàá tì kɔ ba tàrà ba pa liù mama nɛ, ndɛ nɛtu tɛ kɔ nɛ mɛ dɛ wá. ⁴⁶ Ba yà ja pínú wuuu, ba dàn ká pìi ba kɛ ba kwa, ba ga wulɛ duɛn nɛ *Zwifɛ-ba Yɛ *diè tɛ wa. Yá ba yàá kun duɛn nɛ ba dii wa, ba dɛ *Yuu-Tiu nɛmarɔ wodiɔ tɛ, ba ga dɛ ba wodiɔ dɛ pupwɛn. Ba ga ba yokɔkwɛnan tɔŋɛ ba bɛcanɛ wa. ⁴⁷ Ba yàá bu Yɛ nɛ, lià tɛ mama pwíi ga poli ba yuu wa. Yá diɛn mama Yuu-Tiu yàá sùrí lià ɔ lià púlí tɛ nii nɛ, ba nɛ ken ba waa Zwezi nɛ, sɛ ɔ jon ba ba cɔna wa.

3

Gwànú don ni yazurɛ

(Tɔtɔnan 4.9-22; 9.32-35; 14.8-10)

¹ Dɛdɛni nii lugu batwa máná wa, Piyɛrɛ dɛ Zwan yà vɛli *Zwifɛ-ba Yɛ *diè wa, sɛ ba jon Yɛ. Kɔ máná tɛntɛ yà yɛ Zwifɛ-ba yɛjɔnɛ máná, kɔ nɛ m̀ ba. ² Bɛɛ don, ba nɛ lɔrɛ wá, dɛ ɔ yɛ gwànú, dɛ yà wulɛ. Diɛn mama, ba yàá ja wá, ba va ba jɛɛ Yɛ diè tɛ mimii nɛ, ba nɛ boŋɛ «mimii zaŋɔ», sɛ lià tɛ, ba nɛ zwɛ Yɛ diè tɛ wa, pa wá yɛlori wiɛn. ³ ɔ m̀ bɛɛ tɛntɛ ni Piyɛrɛ dɛ Zwan dɛ, ba pìà, sɛ ba zɔ Yɛ diè tɛ wa, ɔ ma lòrì yɛlori won ba con. ⁴ Piyɛrɛ dɛ Zwan mama ma fin ba yíá, ba kɛ ɔ yuu, ba ga swìn ɔ con, ba wú: «Ywàñ nɛba!» ⁵ Bɛɛ tɛ ma ywàñ ba zɛn, ɔ ga dànì, sɛ ba

pa wá won. ⁶ Piyerə dàń ma swìn v con, v wú: «À ba səbiu jə, à dàń wá pa mú kv tə, à nə jə. Də *Nazarətə Zwezi-*Kərisə yiri tə, zàn yu nə, n va!»

⁷⁻⁸ U ga ja v jizən nə v van wá, v zìn. Də naa nədv, bæe tə napira də v nəe tə mama dàń, yá v ga fan v ziga yu nə, v vəli. U twá ba nə, v zv Yu diè tə wa, v vəli də v faɲa, v ga bwɪ Yu nə. ⁹ Yá lalɔv tə mama ni wá, də v vəli də v bwɪ Yu nə. ¹⁰ Liù mama nə ni wá, n yèé v swíán. N yèé də, v mù yà nə jəni Yu diè tə, «mimii zaɲ» tə nə, v lòri ylori wiən tə. Kv kə lá lià tə zənzən. Kv yoo təntə, kv nə tun bæe tə yira, yi yogwarv kv pa ba. ¹¹ Bæe tə kúv ba Piyerə də Zwan kwa naɲa. Kv gwári lià tə, ba dàń dəri, ba va ba kɪkarɪ ba. Yu diè tə bwálí don nə, kv nə jə napakɔv, ba boɲə kv napakɔv təntə «*Salɔmɔn napakɔv».

Piyerə sɔgv

(Tɔtɔnan 4.5-12; 2.22-36; 5.30, 32)

¹² Piyerə nə ni kv mù təntə, v swìn lalɔv tə con, v wú: «*Yizərayelə lià-ba, bæeəe nə pɪn, kv ma gwári aba? Bæeəe nə pɪn á mama yía ma cè nə yuu? Á buɲa də, kv yi nə mù diàn, nə à yèé nə ka twá Yu cwəɲə tə nə zəni yiri, bæe tə ma zàn v vəli, naaa? ¹³ Yu tə, nə niɔara *Abərahəmə, də *Yizəkə, də *Zwakəbə, də nə niɔara-ba duən nə jɔn tə nə pɪn, v tɔtɔnɔ Zwezi na dun. U mù Zwezi tə, á tətə nə jɔn, á pa *Pilətə nə. Pilətə yà pià, sə v dɔgv wá, á ga wà sèe. ¹⁴ Zwezi yà yi liù tə, Yu nə li v tún v ciɪ yiri, v ga yi cigá tíú də. Də kv mə á viɲa wá, á ga lòri, sə Pilətə dɔgv lagɔrv tə. ¹⁵ Á zigi kv tə nə,

pìú Pilatə yà nə pìà, sə v fwa á kálí á pa, mu títú Zwezi ti. Yü pìí v bwin wá, v li tuga wa, nə yí lià tə nə, nə ni kv. ¹⁶ Bεε wà tə nətən, á nə na, á yèé wá, kv ga yí Zwezi yiri tə diàn nə pín v na yazurə, nə nə ken nə waa Zwezi nə yiri. Kv yí v nə ken v waa Zwezi nə tə, kv mù nə pín, v ma na yazurə míámíán.

¹⁷ À nubia-ba, à yèé də, á mù də á yáá tìán tə mama yí á tun kv mù yoo təntə á ləyəri wa. ¹⁸ Yü dí yáá, v twá v nii *sùsùnà tə mama nə, v swìn də, *Kərisə wá na càn. Yá síún nə, Yü sugv tə nii dàń súé. ¹⁹ Kv mù tə yiri, á vəvərə á kwa á ma sá á cuna, sə v kwen v li á cuna tə á mù də wá pwərə wa. ²⁰ Á nə fwa nət, *Yuu-Tiu wá pa aba sié máńá. Yá v wá tun Kərisə, v nə kúrí tə, v pa v bà á con. U mù Kərisə tə nə yí Zwezi. ²¹ Síún nə, Zwezi jèé Yü *sàń nə, v ma dàní won mama nə wá pìí kv jì, ndə Yü nə twá v nii sùsùnà tə, ba nə yí v nə ti, v ma swìn fuən fuən. ²² *Moyizə swìn, v wó: «Yuu-Tiu Yü wá li v nii sùsùnà á nubia tə wa, ndə à nə v pa aba. Á cuga sùràn tə mama, v nə wá swìn á con. ²³ Liù tə mama, v nə ba v mù Yü nii sùsùnà təntə sugv cuga, ba wá li wá Yü lià tə dwíí wa». ²⁴ Yá Yü nii sùsùnà tə mama, kv nə zigi Yü nii sùsùnà Samiyelə nə, kv ja va ba duən tə, ba mama swìn diàn təntə yoo. ²⁵ Á yí Yü nii sùsùnà tə bia, yá Yü jun *nimaru də á níbara-ba. U swìn *Abərahəmə con, v wó: «Tia yuu lià mama wá twá n dwíí nə, sə Yü fwa zəni ba yira». ²⁶ Yü dí yáá, v tàà á mù yiri, v pa v tütùnə tə nan, sə v fwa zəni á yira. Sə Yü pa, á liù mama dàń lwàń v pubuŋa, v ga yá v

yokukwɔnan».

4

Piyerə də Zwan zɪga Zwifə-ba yun tián, ba nə bɔ̀rɪ bɔ̀rɪ, yáá con

(Matie 10.17-20, 26-33; Zwan 15.20-21; 1 Piyerə 3.14-15)

¹ Piyerə də Zwan yà tɔ wulə ba swɪn lià tɔ con, də *Zwifə-ba Yɪ *jɔŋwana tɔ, də lià tɔ, ba nə cì Zwifə-ba Yɪ *diè tɔ nə yáá tíú, də *Sadɪsɪan-ba twi ba yí. ² Ba lɪŋa zàn Piyerə də Zwan yuu zənzən, ba nə yà kàrɪ lià tɔ, ba ga bɪrɪ də, Zwezi pìí ɔ bwin, ɔ nan tɪan wa tɔ yɪrɪ. Kɔ kàrà tɔntɔ pìà kɔ bɪrɪ də, lià duən tɔ wá bwin, ba nan tɪan wa. ³ Kɔ yà yɪ dɔdɔni nii nə. Kɔ m̀ nə pɪn, ba ja ba, ba kə bǎn diè, kɔ ja va tɪpɔrɪ. ⁴ Lià tɔ, ba nə cɔgɔ sɔgɔ tɔ wa lià zənzən, ken ba waa Zwezi nə. Ba mama nə ken duən nə, ba yí ndə bara m̀r̀r̀ bonu nə.

⁵⁻⁶ Kɔ tɪa nə pɔrɪ, Zwifə-ba yáá tián, də ba *nəkwɪna, də Yɪ nii *yɔnu tián, də Yɪ jɔŋwana yun tián nəkwɪa Anə tɔtɔ, də Kayifə, də Zwan, də Alekəzandərə, də lià tɔ mama, ba nə dé jɔŋwana yun tián dwíí tɔ wa, vəli ba kun duən nə *Zwerizalemə wa. ⁷ Ba ja Piyerə də Zwan tɔ, ba bà, ba zɪɣɪ ba tɔtɔŋi wa, ba ga bwe ba, ba wú: «Kɔ yɪ bɛɛɛ diàn nə á jə, nə à yèó kɔ yɪ wà tɔtɔ yɪrɪ nə, á twá á ma pa, gwànú tɔ zàn?»

⁸ Kɔ máŋá tɔ wa, Piyerə nə súé də Yɪ-*Sɪŋu tɔ, ɔ le ba, ɔ wú: ⁹ «*Yɪzərayelə lià yáá tián-ba, də ba nəkwɪna-ba, zən kɔ tɔ, á bwe nəba yozəŋu tɔ yoo, kɔ nə tun gwànú tɔ yɪra. Á pìà, sə á lwarɪ,

ku nè twá nɛtɔ, ɔ ma na yazurɛ. ¹⁰ Ku mù tɛ yiri á mama mɛ, sɛ á lwarí! Sɛ Yizɛrayɛlɛ là tɛ mama lwarí! Ku yi ku twá dɛ *Nazarɛtɛ Zwezi-
*Kɛrisɛ yiri tɛ diàn, bɛɛ wà tɛ ma zɪga á yáá con
dɛ yazurɛ. Á paa ɔ mù Zwezi tɛntɛ dagaɔ yuu.
Yá Yu dàń bwin wá, ɔ li tian wa. ¹¹ Mɛ ɔ mù yoo
nɛ Yu sagi tɛ yà dí yáá ku swìn, ɔ wú:

«Kapan tɛ, á mù dɛlwɛrɛ tɛ nè viɪga á dɔɔv vàn
nɛ, ku mù nè pií ku jì diɛ tɛ nigwancɪn
wárí, ku yoo nè cà».

¹² Lub tɛ mɛ wa, Yu wà yiri liù don nè pin, nè
nɛ wá twá ku tíú nè, sɛ Yu jon nèba nè cuna wa.
Ku mù nè pin, Yu twá Zwezi cɪcɪ nè, ɔ ma jon
là nè ba cuna wa».

¹³ Ba ni dɛ, fɛn ba Piyɛrɛ dɛ Zwan jɛ ku yoo tɛ
wa, yá ku ga gwárí ba zɛni. Ku gwárí ba, ba ga
lwarí dɛ, ba yi là tɛ, ba nè tà yɛnu tián, ba ga wà
kàrà fwa. Ba lwarí dɛ, Piyɛrɛ dɛ Zwan yi Zwezi
twaduɛn. ¹⁴ Yá ba nè na bɛɛ tɛ, ɔ nè ni yazurɛ,
ɔ zɪga ba nii nè, ba wàri yoo mama ba le. ¹⁵ Ba
dàń ma pa Piyɛrɛ-ba nan diɛ tɛ, Zwifɛ-ba yun
tián, ba nè bùrì *bùrà tɛ wa, ba ga swìn duɛn
con, ba wú: ¹⁶ «Bèèè nè nè wá fwa dɛ bara ba
tɛ? Cígá mama *Zwerizalɛmɛ tián tɛ mama yèɛ
Yu diàn mɪmɪnan ku tɛ yoo, là tɛntɛ nè fwa. Ku
ba sɛgɛ, nè dɛ ga wàri ku nè tɛn. ¹⁷ Ku wà mɛ,
sɛ yoo ku tɛ tàà tia mama, ku súrí lá là tɛ wa.
Nɛ dàń wá dù súú ba nii nè, ba kúù dàn ká swìn,
ba za ku mù Zwezi tɛntɛ yiri, liù mama con».

¹⁸ Ba dàń ma kúù bon Piyɛrɛ dɛ Zwan, ba swìn
ba con, sɛ ba pa ku mɛ lá. Ba kúù dàn ká pií, ba
bon Zwezi yiri, nè à yèé, sɛ ba kàri là dɛ ku

mù yiri tǝntǝ. ¹⁹ Piyerǝ-ba ma le, ba wú: «Á tǝtǝ ywàṅá kǝ wa, Yui yáá con kǝ mǝ, sǝ nǝ zilí á mù nii, nǝ ga yá Yui, naaa? ²⁰ Kǝ tǝ nǝ mù nǝ ni dǝ nǝ yíá, nǝ ga nì kǝ yoo dǝ nǝ zian, nǝ wàrì kǝ nǝ nǝ cì, nǝ pa nǝ ba kǝ yoo swìn». ²¹ Zwifǝ-ba yun tián tǝ, ba nǝ bǝrì bǝrà tǝ, kúð caga ba nii nǝ, ba ga li ba ba dǝgǝ. Lalǝ tǝ mama yi ba bwi Yui nǝ, yoo tǝ yiri, kǝ nǝ tun. Kǝ mù nǝ pin, ba yà yǝrì cwǝṅǝ tǝ, ba nǝ wá ti, sǝ ba ma kǝ ba càn wa. ²² Bǝǝ tǝ, Yui diàn mǝmǝnǝ tǝ nǝ tun ǝ yira, kǝ pa ǝ na yazurǝ tǝ, bina yà dwǝ sapwilǝ.

*Karbia tǝ lǝrì diàn Yui con
(Matǝ 18.19-20)*

²³ Ba zǝzǝn ba dǝgǝ Piyerǝ dǝ Zwan, ba vǝli ba nubia tǝ con. Ba vǝli ba man kǝ tǝ mama, *Zwifǝ-ba Yui *jonwana yun tián tǝ dǝ Zwifǝ-ba *nǝkwina tǝ nǝ swìn ba con. ²⁴ Ba nubiduǝn tǝ nǝ cǝgǝ ba nii tǝ, ba zwǝǝ, yá *Kǝrisǝ lià tǝ mama ken ba kori yui nǝ, ba swìn Yui con, ba wú: «*Yuu-Tiu, n mù nǝ fwa lanworu dǝ tia dǝ mǝ, dǝ wiǝn tǝ mama, tǝ nǝ wulǝ tǝ wa. ²⁵ N mù nǝ twá n *Siṅu tǝ nǝ, n ma kǝ sǝràn tǝ tǝ nǝ nǝbǝǝ *Davidǝ, ǝ nǝ yi n tǝtǝnǝ, nii wa. ǝ swìn, ǝ wú: «Bǝǝǝ nǝ pin, lǝ dwíá tǝ mama liṅa ma zaṅa duǝn yun wa? Yá lià ma jǝ pubṅi tǝ nǝ ba zian? ²⁶ Tia yuu pǝǝgá ken duǝn nǝ, yáá tián boli duǝn yira, sǝ ba jì nǝdǝ, ba ma jan dǝ Yuu-Tiu».

²⁷ Cígá, *Erodǝ dǝ Ponsǝ *Pilatǝ ken duǝn nǝ tǝfarǝ kǝ tǝ wa. Ba mù dǝ lǝ dwíá tǝ mama dǝ *Yizǝrayǝlǝ lià, sǝ ba zigi n mù Yui cici tǝtǝnǝ Zwezi nǝ, n nǝ kúrí, sǝ ǝ ya Kǝrisǝ. ²⁸ Ba fwa

ku tɛ mama, n diàn tɛ dɛ n pubuŋa tɛ yà nɛ ken ku siri. ²⁹ Yá síún nɛ, Yuu-Tiu cuɔu ba wulwan sùrán tɛ, sɛ n pa n *tɔntɔna tɛ swìn n sɔɔu tɛ dɛ bɛcadɔ. ³⁰ Biri n diàn tɛ, sɛ n zwèè lià yayiran, sɛ n diàn mɛmɛv yìèn dɛ yomilan twá n mù Yɛ cɛcɛ tɔtònú Zwezi yiri tɛ nɛ tɛ tɔn».

³¹ Ba nɛ lòrì Yɛ ba zwèè máŋá wa, bwálí tɛ, ba yà nɛ jèh tɛ, vuvugu. Ba mama ga sú dɛ Yɛ-Sinju tɛ, ba ga swìn Yɛ sɔɔu tɛ dɛ bɛcadɔ.

Kerisè lià púlí tɛ nimarv yoo

(Tɔtɔnan 2.44-47; 1 Zwan 3.16-19; Likè 12.33; 2 Korèntè tián 8.13-15)

³² Ku máŋá tɛ wa, ba lwarɛ dɛ, *Kerisè lià tɛ mama pubuŋa yà yɛ nɛdɔ. Ba liù mama ba swìn dɛ, v won yɛ v mù cɛcɛ nɛ tɛ. Ba mama won yà yɛ nɛdɔ. ³³ *Tɔntɔna tɛ swìn Zwezi yoo ba biri dɛ diàn. Ba biri dɛ, *Yuu-Tiu Zwezi pií v bwin v nan tɛga wa. Yá Yɛ yà fwa pubwanv ba mama yuu wa. ³⁴⁻³⁵ Won mama yà wà ba wa liù mama mùrì. Ba wa liù tɛ, v nɛ jè kárí, nɛ à yèé dii, v yàá tì tɛ v yoli, v ja ku kwənə, v ja bà tɔntɔna tɛ con. Ba dān yà tàrà sɛbiu tɛ, ndɛ ku nɛ mɛ dɛ liù mama, ba pa wá.

³⁶ Zwɔzefə, dɛ yà yɛ bæ don Zwezi tɔntɔna tɛ nɛ, ken v yiri Barənasə, ku dèh nɛ yɛ «kwinu», dɛ yà wulə dɛ ba. V mù Zwɔzefə tɛntɛ yɛ Levi tɛ dɔwí tɛ wa liù. Ba lɔrɛ wá Swipərə lɔv nii wa. ³⁷ Zwɔzefə tɛ yoli v kára, v ja ku sɛbiu tɛ, v bà, v pa tɔntɔna tɛ nɛ.

5

Ananiasə də Safira gɪgira tə yoo
(Tɔtɔnan 4.35-37; Likə 12.1-5)

¹ Bɛɛ don yá wulə, ɔ yiri yi Ananiasə, də ɔ kan, ɔ də yiri yi Safira. U mù Ananiasə tɛntə də ɔ kan ken nimarɔ, ba tì ba kára, ba yè. ² Ba dàń ga li ku səbiu tə vàn don, ba sègè, sə ba ma fwa ba nyiən. Yá ba dàń ga ja ku gɪganɪ tə, ba va ba pa Zwezi *tuntɔna tə nə. ³ Piyerə dàń ma bwe wá, ɔ wú: «Ananiasə, bɛɛɛ nə pɪn, n ma cɔgɔ *Sɪtana kwìè? Ku pa n kɔna kɔnkɔn, n kə Yɪ-*Siŋu tə nii nə. N li səbiu tə vàn don, n ma fwa n nyiən? ⁴ Kára tə yá nə wà yè, ka yá tə n mù nyiən, naaa? Yá də ka nə yè tə, ka səbiu tə yá tə tà n mù nyiən, naaa? Ku yi nətə, n ma bún pubɔŋa ku tə yiri n waa con? Ku tà ləzoni con nə, n kɔni, ku ya Yɪ con nə n kɔni». ⁵ Ananiasə nə nì tə sùràn tə, ɔ tua, yá mə ɔ tian də nə. Yá fən dàń gən lià tə mama, ba yá nə zɪgɪ lá. ⁶ Balandɔra tə nyí ba zàn, ba pəpəni wá, ba tì ba ja va ba gùrì.

⁷ Ku nə kèen ndə lugu batwa nə, Ananiasə kan twi ɔ zv. Yá ɔ ga wà lwarɪ ku tə, ku nə tun ku lɛ. ⁸ Piyerə ma bwe, ɔ wú: «Swìn cígá à con! Mə á kára tə səbiu nə nətən, á nə yè á na?» Kan tə ma le, ɔ wú: «Awo, mə ku nii nə». ⁹ Piyerə dàń ma swìn ɔ con: «Bɛɛɛ nə pɪn, á ma kə ku nimarɔ tɛntə, sə á ma pìà *Yuu-Tiu Yɪ-Siŋu tə nii nə? Haya, nèn lià tə, ba nə gùrì n barɪ tə nə, ba wulə mimii nə. Yá ba kúù wá gùrì n də». ¹⁰ Naa nədu, də kan tə də tua, ku máŋá tə tətə wa, Piyerə yáá nə, ɔ tɪ. Balandɔra tə zɔa də ɔ

tɔga, ba ma tì ɔ dɛ, ba ja va ba gùrì ɔ barì tɛ sɛpuni nɛ. ¹¹ Fɛn gɛn *Kɛrisɛ lià pùlí tɛ, dɛ lià tɛ mama, ba nɛ nì kɔ yoo tɛntɛ.

*Yomulan tɛ nɛ tɔn Zwerizalemɛ nɛ yoo
(Tɔtɔnan 19.11-20; Matie 5.6-7)*

¹² Zwezi-*Kɛrisɛ *tɔntɔna tɛ yà tɔŋa Yɔ diàn mɔmɔnan zɛnzɛn dɛ yomulan zɛnzɛn, lalɔ tɛ tɛtɛŋi wa. Kɛrisɛ lià tɛ mama dān yà zɔga duɛn yáá nɛ, *Salɔmɔn napakɔlɔ tɛ dān nɛ. ¹³ Yá liù mama dān kùvɔ ba lalɔ tɛ wa naŋa, ɔ gùlí ba wa. Yá lalɔ tɛ mama dān yà ga bwɔ ba nɛ zɛni. ¹⁴ Bara dɛ kana kapɔpɔ, ba nɛ ken ba waa *Yuu-Tiu nɛ, dān yà pùlí ba sùrí lá. ¹⁵ Kɔ pa, ba dān janɔ yayɔŋa, ba naŋa conɔ tɛ yuu, ba tɔŋɔ gɛdɛrɛn yuu dɛ sarɔ wa. Piyɛrɛ dān nɛ twi ɔ lɛ, sɛ ɔ yiywara tɛ twá ba duɛn mɛ yuu. ¹⁶ Lalɔ, kɔ nɛ nan *Zwerizalemɛ niɔ tɔan duɛn dɛ dɛri kɔ twi dɛ kɔ yayɔŋa, dɛ lià, *zinɛ nɛ wɔwalɔ ba. Yá ba mama ga na yazurɛ.

*Ba nɛ fifin Zwezi-Kɛrisɛ tɔntɔna tɛ yoo
(Tɔtɔnan 12.3-11; 4.5-12, 18-20)*

¹⁷ Kɔ máŋá tɛ wa, *Zwifɛ-ba Yɔ *jɔŋwana yun tìán nɛkwɔa tɛ, dɛ ba tɛ, ba nɛ wulɛ dɛ wá, kɔ mù nɛ nɛ ya *Sadɔɔtan-ba tɛ, dān zàn dɛ wɔgwɔ. ¹⁸ Ba jin Zwezi-*Kɛrisɛ *tɔntɔna tɛ, ba kɛ bān diè wa. ¹⁹ Yá kɔ tɔtɔn nɛ, *Yuu-Tiu *malɔka twi, ka sùrú bān diè mimiɛn tɛ, ka li ba, ka ga swìn ba con: ²⁰ «Á vɛlɛ Zwifɛ-ba Yɔ *diè tɛ wa, á swìn suywāŋú tɛ, kɔ nɛ birɔ mɔ tɛ, kɔ nɛ ba zwɛɛ Yɔ con». ²¹ Ba nɛ nì kɔ sugɔ tɛntɛ, kɔ jɔɔ tɛtɛ nɛ, ba zɔa Yɔ diè tɛ wa, ba ga wulɛ ba kàrì.

Yü jonwana yun tián nəkwiə tə, də ʋ kwa là dàń zàn, ba bon yun tián tə, ba nə bùrì *bùrà tə, də *Yüzərayelə dwíí tə wa *nəkwiəna tə, ba kə duən nə. Ba dàń ga tun ba là, sə ba va ba lɪ tɔntɔna tə bǎń diè tə wa. ²² Ba là tə dàń nə vèli, ba yí lá, ba wà ba nɪ bǎń diè tə wa. Ba ma pìi ba va, ba tún ba nii, ²³ ba wú: «Nə vèli, də bǎń diè tə tagɔ, yá pamana tə, ba yà nə cìgà ba nə tə, də wulə mimíən tə nə. Yá nə dàń sùrú, nə wà liù mama nɪ bǎń diè tə wa».

²⁴ Mǎńá tə wa, Yü diè tə tɔtɔnbɪə yuu tíú tə, də jonwana yun tián tə nə nì sùràn tɛntə, ba kúv yèrì kv tə, ba nə wá fwa də yoo tə, kv nə wá bà yoo tɛntə kwa nə. ²⁵ Liù don kúv twi, ʋ swìn ba con, ʋ wú: «Á nɛŋə, bara tə, á nə ken bǎń diè tə wa, wulə Zwifə-ba Yü diè tə wa, ba kàrì lalɔv tə». ²⁶ Tɔtɔnbɪə yuu tíú tə də ʋ kwa là tə, dàń vèli sɛnbwen, ba ja ba ba ja víi. Lalɔv tə yà swə tɔntɔna tə. Yá kv yà wáá tɔtɔnbɪə yuu tíú tə də ʋ kwa là tə, ba dɪlɪ də kapana. Kv mù nə pɪn, ba yà dəri fən, sə ba fɪfɪn tɔntɔna tə.

²⁷ Kv kwa nə, ba jun tɔntɔna tə, ba píi ba va yun tián tə, ba nə bùrì bùrà tə yáá con. Yü jonwana yun tián nəkwiə tə dàń bwe ba, ʋ wú: ²⁸ «Nə wà sɪnɪ nə swìn á con, sə á kúv dànà ká twà də Zwezi yɪrɪ tə, á ma kàrì lalɔv tə, naaa? Kv nə á pa, á kàrà tə sú *Zwerizalemə mama. Á dàń ga pià, sə nə mù nə zɪn bæɛ tɛntə tɪən tə talɪ nə yun wa». ²⁹ Piyerə də tɔntɔna tə duən tə dàń ma le, ba wú: «Kv tà ləzwənə nii nə, nə mɛ, sə nə zilí. Kv ya Yü nii nə, nə mɛ, sə nə zilí. ³⁰ Yü tə, nə nɪbara-ba tə nə jùnì, nə bwin ʋ mù Zwezi

təntə, á nə paa dagarv tə yuu wa, á gv. ³¹ Yı ken wá v dun bwálí wa, v jızən* vən nə, sə v yà pìú tə, v nə wá jon là ba cuna wa. U wá san Yızərayələ là tə nə, sə ba vəvəri ba kwa ba sá ba cuna tə, sə v ma wàní v kwən ba cuna tə, ba mù də wá pwərə wa. ³² Nə ya yìèn təntə, tə nə tun tə sùsùná, nə wàá nə swìn nə bırı də, nə nı tə. Nə mù də Yı-*Sıju tə, Yı nə pın là tə nə, ba nə zılı v nii tə».

(*Matıə 5.10-12; 1 Pıyerə 4.13-16; Apokalisə 3.8*)

³³ Yun tıán tə, ba nə bürı bürà tə, nə nı tə sùràn təntə, ba súé də lıŋa, ba dän ga pıà, sə ba gv tuntuna tə. ³⁴ Yá bæ don dän yın lá, v yırı nə yı Gamahələ. U yı *Farızıan-ba púlí tə wa liù, v nə yı Yı nii *yənu tíú. Ba mə yá zılı wá zənzən. U nyı v zàn yun tıán tə, ba nə bürı bürà tə wa, v ga pa nii, sə ba lı tuntuna tə kàrá wa, máná mancın. ³⁵ Ku kwa nə, v dän ma swìn, v wú: «Á cia á tətə nə, á mù là tə, á nə ya Yızərayələ dwıí tə, də won tə, á nə pıà, á tun ba mù là təntə yıra. ³⁶ Máná ku nə lə, ku tə wà dání, Tıdasə də yá zàn, v bırı də, v jə dun. Là, ba nə yı ndə bıəntı nə, yá nə vəli ba twá v nə. Yá ba gva wá, v kwa là tə, də ba tutunan tə mama jén lá. ³⁷ U mù təntə kwa nə, Zwıdasə, v nə ya Galile tíú, də kúv nan, gəlè tə máná wa. U də yá kúv van laluv tə, v kə v con. U mù təntə də tıga, v kwa là tə ga jén duən yáá nə. ³⁸ Ku mù nə pın, à swìn á con síún nə, sə á dänà ká tan bara-ba tə də con. Á mù dän yá ba, sə ba vıı. Ba tutunı təntə nə yı

* **5:31** 5.31 Ka jəń pıú jızən vən nə yı dun bwálí.

lɛzwɛnɛ yira kɔ nan, kɔ wá cògò, kɔ jén lá. ³⁹ Yá kɔ dàn nè ya kɔ nan Yɛ, á wàrì kɔ á cògà, á pa kɔ jén. Á cia á tètɛ nè, kɔ dàn ká bà, kɔ ya á mù dɛ Yɛ nè jaŋa».

⁴⁰ Yun tián tɛ mama dàn sɛɛ Gamaliɛlɛ pubɔŋa tɛntɛ. Ba dàn pií, ba bon tɔntɔna tɛ, ba pa, ba mà ba dɛ kafiran. Ba ga caga ba nii nè dɛ, ba kùdò kwárí, ba pií ba twá dɛ Zwezi yiri tɛ, ba ma swìn yoo. Kɔ kwa nè, ba yá ba, ba pa ba vií.

⁴¹ Tɔntɔna tɛ nan Zwifɛ-ba yun tián tɛ, ba nè bùrì bùrà tɛ con, ba vií dɛ pupwɛn, Yɛ nè pin, ba na dun, ba nè dí càn Zwezi yiri nè. ⁴² Yá dun mama, Zwifɛ-ba Yɛ diè tɛ wa, dɛ ba sán nè, ba tɛ wà kàrà tɛ dɛ Zwezi-Kɛrisɛ suywáŋú tɛ sugɔ nè yaga.

6

*Ba kúrí lià barɛ, sɛ ba san Zwezi-Kɛrisɛ tɔntɔna nè
(1 Timote 3.8-13)*

¹ Kɔ máŋá tɛ wa, Zwezi karɔɔa tɛ dàn pùlì, ba súrí lá zɛnzɛn. Ba yà ba *Zwifɛ-ba tɛ, ba nè swìn *Gɛrɛkɛ tɛ, kadɛnɛ tɛ yoo jɛlɛ diun mama ba nii wodiu tarɔ máŋá wa. Kɔ mù nè pin, ba dɛ dàn ŋɔŋwɛn ba duɛn tɛ, ba nè swìn *Ebɛrɛ tɛ yuu wa. ² Zwezi-*Kɛrisɛ *tɔntɔna fugɛ bɛlɛ tɛ dàn ma bon Zwezi karɔɔa tɛ mama, ba kɛ duɛn nè, ba ga swìn ba con, ba wú: «Kɔ wà mɛ, sɛ nè yá Yɛ sugɔ tɛ kàrà nè, nè ga pií nè pa, wodirɛn tarɔ nè yà nè yuu zilì. ³ Nè nubɔa-ba, kɔ mù nè pin, á kúré á waa bara barɛ, ba nè swìn ba liù mama yozɛŋɛ. Ba lià tɛntɛ liù mama mɛ, sɛ ɔ

ya liù tɛ, ɔ nɛ súé dɛ Yɪ-*Sɪŋu tɛ. Ba lià tɛntɛ liù mama mɛ, sɛ ɔ ya wobunyɛn, sɛ nɛ ma ku tɔtɔŋi tɛntɛ, nɛ ma zɪn ba. ⁴ Nɛ mù mɛ, sɛ nɛ wàní nɛ tɪnɪ nɛ máǵá tɛ, nɛ kɛ yɪjɔnɪ wá, dɛ nɛ kàrì Yɪ sɔgɔ tɛ, nɛ bɪrɪ».

⁵ Ku mù yoo tɛntɛ dàń yɪn ywání, ku pa lalɔɔ tɛ mama nɛ. Ba dàń ma kúrí Etɪyɛnɛ. U ya bɛɛ tɛ, ɔ nɛ ken ɔ waa Zwezi nɛ zɛnzɛn, ɔ ga sú dɛ Yɪ-Sɪŋu tɛ. Ku sùrí Filipɛ, dɛ Prɔswɔrɛ, dɛ Nɪkanɔrɛ, dɛ Timon, dɛ Parɛmenasɛ, dɛ Nikolasɛ nɛ. Nikolasɛ ya Antɔɔswɛ bɛɛ don, ɔ dɛ nɛ yà zɔa Zwifɛ-ba *yɪjɔncwɛŋɛ tɛ wá. ⁶ Ba ja ba, ba va ba bɪrɪ tɔntɔna tɛ nɛ. Tɔntɔna tɛ dɛ ma jɔn Yɪ, ba ga tún* ba jìàn lià tɛntɛ yuu wá.

⁷ Ba dàń yà swìn Yɪ sɔgɔ tɛ, ba sùrí lá wuuu. Zwezi karbɪa tɛ nii dàń pùlɪ, ba sùrí zɛnzɛn *Zwerizalemɛ nɛ. Yá Zwifɛ-ba Yɪ *jɔŋwana kapɔpɔ dɛ twi, ba kɛ ba waa Zwezi nɛ, sɛ ba zilí ɔ nii.

Ba nɛ jin Etɪyɛnɛ tɛ yoo

(Ebɛrɛ-ba 2.4; Likɛ 21.14-15; Zwan 15.18-21)

⁸ Yɪ pɪn ɔ dìàn tɛ dɛ ɔ pubwanɔ tɛ Etɪyɛnɛ nɛ. Ku pɪn ɔ tɔŋa yomɪlan dɛ Yɪ dìàn mɪmɪnan nɛfaran lalɔɔ tɛ tɛtɛŋi wá. ⁹ Bara duɛn zàn, ba zɪɣɪ ɔ nɛ. Lià tɛntɛ yà yɪ *Zwifɛ-ba *jéré diè tɛ, ba nɛ boŋɛ <ywɛŋɛ, ba nɛ jɔn ba tiàn> jéré diè tɛ lià. Ku mù nɛ yɪ Zwifɛ-ba lià duɛn, ba nɛ nan Sɪrɛnɛ dɛ Alɛkɛzandəri. Ba mù dɛ Zwifɛ-ba, ba nɛ nan Silisi lɔɔ nii tɛ wá, dɛ Azi nagwanaa tɛ

* **6:6** 6.6 *Zwifɛ-ba nɛ yàá tún ba jìàn lià yun wá, sɛ ku bɪrɪ dɛ, ba ken yuywanɔɔ ba yuu wá, nɛ à yéǵ, sɛ ku bɪrɪ dɛ, ba pɪn ba Yɪ nɛ.

wa, dàń tótùní dɛ Etɪyɛnə. ¹⁰ Etɪyɛnə yɪ wɔbɔŋa tɛ, Yɪ-**Sɪŋu* tɛ nɛ pɪn wá nɛ, ɔ ma swɪn. Yá kɔ dàń pɪn ba wàrì ba le. ¹¹ Ba dàń ma ga ba vwɪn lià, sɛ ba mù lià tɛntɛ dàń nɛ swɪn ndɛ: «Nɛ mù nì dɛ, Etɪyɛnə swɪn sɔlwan, ɔ zɪɣɪ **Moyizɛ* dɛ Yɪ nɛ». ¹² Ba dàń twá nɛtɔ, ba sú lalɔtɔ tɛ, dɛ Zwifɛ-ba **nɛkwɪna* tɛ, dɛ Yɪ nii **yɛnu* tián tɛ, ba kɛ ɔ nɛ. Ba ma ja Etɪyɛnə, ba ja va yun tián tɛ, ba nɛ bùrì **bùrà* tɛ yáá con. ¹³ Ba tanɪ lià, ba nɛ wá kɔnɪ kɔnkɔn, ba kɛ ɔ nii nɛ, ba ja vu. Kɔnkɔna tɛntɛ dàń nɛ swɪn, ba wú: «D mù bɛɛ tɛntɛ nɛ swɪn sùràn, mánjá mama, ɔ ma zɪga nɛ Zwifɛ-ba Yɪ **diè* tɛ dɛ Yɪ **nii* tɛ nɛ, ɔ nɛ pɪn Moyizɛ nɛ. ¹⁴ Nɛ nì dɛ, ɔ swɪn dɛ, ɔ mù **Nazaretɛ* Zwezi tɛntɛ wá cùgù Yɪ diè tɛ, ɔ ga lwan Yɪ nii tɛ, Moyizɛ nɛ pɪn nɛba tɛ».

¹⁵ Lià tɛ mama, ba yà nɛ yɪ yun tián tɛ wa, ba nɛ bùrì bùrà, yíá dàń fin Etɪyɛnə yuu wa. Yá ba nɪ dɛ, ɔ yáá tɛ nyɪn ndɛ **malika* yáá nɛ.

7

Etɪyɛnə nii tuŋu

(Tɔtɔnan 6.9-15; Ebərə-ba 11.23-29; Zwan 5.45-47)

¹ **Zwifɛ-ba* Yɪ **jɔŋwana* yun tián nɛkwɪa tɛ bwe Etɪyɛnə nɛ, ɔ wú: «Mɛ yìèn tɛ nɛɛ nɛ nɛtɛn cígá?» ² Etɪyɛnə ma le, ɔ wú: «À nubɪa-ba, dɛ à nyɪna-ba, á cɔga nɛ! Yɪ tɛ, ɔ jɛ dun, nɛ nan nɛ nɪbɛɛ **Abərahəmə* nɛ. Kɔ mánjá tɛ wa, dɛ ɔ wulɛ Mezopotami nagwanaa wa, ɔ tɛ wà vɛli, sɛ ɔ jèń Aran nɛ. ³ Yɪ swɪn ɔ con, ɔ wú: «Nan, n ga yá n lɔv nii, dɛ n dwíí tián, sɛ n ga va lɔv nii

tə wa, à nə wá bırı mú). ⁴ Abərahāmə ma nan Kaləde, v va v jəñ Aran nə. U nyuna tian kwa nə, ku bwálí təntə wa, Yıu dǎñ pın v nan Aran, v bà luv nii ku tə nətən wa, á nə wulə ku wa zən. ⁵ Ku máǵá tə wa, Yıu wà wá bwálí pın, sə v tını ku. U wà bwálí tətə pın, sə v tún v naa ku wa. Ku ya Yıu kàn nikana mù də, v wá pa ku luv nii təntə Abərahāmə də v dwíí tə nə, v nə wá kə luv wa. Abərahāmə yà ga tə ba biù jə. ⁶ Á nəŋə ku tə, Yıu nə swìn: ‹Abərahāmə dwíí tə wá jəñ luv nii don nə. Ba wá jì luv nii təntə ywəŋə, yá ba wá dé càn bına biənta. ⁷ Luv tə, ba nə wá yà ku tián ywəŋə, à mù Yıu nə wá bəri ku bərə. Ku mù təntə kwa nə, ba dǎñ wá bà, ba fwa yıjuntı bwálí ku tə wa, à nə dí yáá à kàn ku nii də ba›. ⁸ Yıu dǎñ ma kàn nikanı də Abərahāmə. Ku mımınv nə ya beε *gwəŋə tə. Ku mù nə pın, Abərahāmə ma goŋi v biù *Yızakə, v lırı dıan nana dıun nə. Yızakə də nə lırı *Zwakəbə, v də goŋi wá. Zwakəbə də goŋi v bia fugə bələ tə, ba nə yı nə nıbara fugə də bələ tə.

⁹ Nə nıbara-ba tə jın wugwıv də ba nyánú Zwuzəfə, ba ma yè wá là yuu wa, ba nə vəli *Ezwipətə luv nii. ¹⁰ Yıu dǎñ yın də wá. U lı wá v wubalıv mama wa. Yıu pın v na pubwanıv də wubıŋa Ezwipətə pıú *Farawon yáá con. Farawon lı Zwuzəfə v tún, sə v tını Ezwipətə luv nii, də v diè tə v ywǎn tə yuu. ¹¹ Niən dǎñ twi tə zv Ezwipətə luv nii tə, də Kanan luv nii tə mama wa. Ku yın càn zənzən, nə nıbara-ba tə dǎñ yà kúv ba won na ba dé. ¹² Zwakəbə nə nı də, mına wulə Ezwipətə nə, v təntən v tun nə nıbara-ba tə naa nədv. ¹³ Yá ba nə vəli nεε bələ tə nii nə,

Zwɔzefɛ pɪn ɔ nubɪa tɛ lwarɪ wá, Farawon dɛ dǎn lwarɪ Zwɔzefɛ dwíí tǎn tɛ. ¹⁴ Zwɔzefɛ dǎn ma tun ɔ pa, ba ja ɔ nyɪna Zwakobɛ dɛ ɔ diè lià, ba nɛ yí sapwɪtwa dɛ fugɛ dɛ bonu, ba bà. ¹⁵ Mɛ nɛtɔ nɛ, Zwakobɛ vɛli Ezwipɛtɛ. Yá mɛ lá nɛ, ɔ tɪga. Nɛ nɪbara tɛ dɛ mama tɪga lá nɛ. ¹⁶ Ba zɪn ba tɪga tɛ, ba jɛ va Siswɛmɛ nɛ, ba gùrì lɛbɛrì tɛ wa, Abɛrahámɛ yɛ dɛ sɛbiu Emɔrɛ bɪa tɛ con Siswɛmɛ nɛ.

¹⁷ Yá mǎǎ́ tɛ wa, Yɪ nikanɪ tɛ, ɔ nɛ kǎn dɛ Abɛrahámɛ nii nɛ, bwɛlɛ, sɛ kv sú, nɛ dwíí tɛ dǎn pùlì zɛnzɛn Ezwipɛtɛ nɛ. ¹⁸ Kv kwa nɛ, pìú don dɛ kùú jon pàrì tɛ, ɔ nɛ wà Zwɔzefɛ yɛnì. ¹⁹ U mù pìú tɛntɛ dǎn nɛ tun yíá swɪan nɛ dwíí tɛ yɪra. U dǎn fɪfɪn nɛ nɪbara-ba tɛ, ɔ pa, ba vɪ ba bìsɪnì ba dɔga, sɛ kv pa ba tɪ. ²⁰ Kv mǎǎ́ tɛntɛ wa nɛ, ba lɔrɪ Moyizɛ. U yɪ binanɔnɔ Yɪ yíá yuu. Ba kvnɪ wá cǎnì batwa ɔ nyɪna diè tɛ wa. ²¹ Mǎǎ́ tɛ wa, ba nɛ dɔgv wá, Farawon bùá nɪ wá, ɔ tì ɔ ja va, ɔ kvnɪ, ndɛ ɔ tɛtɛ bilɔra nɛ. ²² Ezwipɛtɛ tǎn wɔbɔɲa tɛ nɛ, ba ma kwè wá. Moyizɛ yɪ diàn tíú, kv twá dɛ ɔ nii sugv dɛ ɔ tɔtɔnɛɛ nɛ.

²³ U bɪna sapwilɛ nii nɛ, ɔ ken sírì, sɛ ɔ va ɔ nubɪa *Yɪzɛrayɛlɛ lià tɛ con. ²⁴ U nɪ Ezwipɛtɛ tíú don dɛ, ɔ wulɛ ɔ fɪfɪn ɔ dwíí tɛ wa liú don. Yá ɔ dǎn gva Ezwipɛtɛ tíú tɛ, sɛ ɔ ma wǎnì ɔ jon ɔ nubɪu tɛ, Ezwipɛtɛ tíú tɛ yà nɛ fɪfɪn. ²⁵ U yà bɔɲa dɛ, ɔ nubɪa Yɪzɛrayɛlɛ lià tɛ yà wá lwarɪ dɛ, kv wá twá dɛ wá, sɛ Yɪ ma jon ba. Yá ba wà kv lwarɪ. ²⁶ Kv tɪa nɛ pɔrɪ, ɔ kùú nɪ Yɪzɛrayɛlɛ lià tɛ bɛlɛ, ba wulɛ ba mà duɛn, ɔ ma kùú pià, sɛ ɔ kwèɛ ba. U dǎn ma swɪn ba con, ɔ wú: «À

dabara-ba, á yí nubia, bèèè nè pɪn, á dè ma fifin duən?› ²⁷ Yá ba liù tɛ, ʋ nè fifin ʋ don tɛ, yugu Moyizə, ʋ ga swìn, ʋ wú: «Wàà nè tún mú, sɛ n yá piú, sɛ n bɔ̀rì bɔ̀rà nè yuu wa? ²⁸ N pià, sɛ n gɔ̀ à dɛ, ndɛ n dɪn nè gɔ̀a Ezwipətə tíú tɛ, naaa?› ²⁹ Kɔ̀ sɔ̀gɔ̀ tɛntɛ pɪn Moyizə dɛri, ʋ va Madɪan nagwanaa wa. ʋ lɔ̀rɪ bia bɛlɛ, kɔ̀ lɔ̀v nii tɛntɛ wa.

³⁰ Kɔ̀ bɪna sapwilɛ nii nè, *malɪka nan ʋ nè, kasɔ̀ lanworu tɛ wa, *Sinayi paan tɛ yuu, mɛnvoo kɔ̀ nè jɛ tuni wa. ³¹ Kɔ̀ yiri tɛ gwári Moyizə. ʋ dɛn ma va, sɛ ʋ ywàñ kɔ̀ ʋ lwarɪ. ʋ dɛn ma nì *Yuu-Tiu kori, kɔ̀ nè wú: ³² «À yí Yɪ tɛ, n nɪbara-ba tɛ nè jònì! À yí Yɪ tɛ, n nɪbara Abɛrahame, dɛ Yɪzakɛ, dɛ Zwakɔ̀bɛ, ba nè jònì!» Moyizə dɛn vɪvaga, yá ʋ kúù ba wɔ̀dɪv jɛ, sɛ ʋ ywàñ. ³³ Yuu-Tiu dɛn ma swìn ʋ con, ʋ wú: «Lɪ n natura tɛ n nɛɛ nè! Bwálí tɛntɛ, n nè zɪga lá, yí à mù tɛtɛ bwálí. ³⁴ À nɪ wɔ̀walɔ̀ tɛ à lià tɛ wulɛ kɔ̀ wa Ezwipətə nè. À nì ba yinɛgɛ kwirɛ tɛ. Yá à cuɛ, sɛ à jon ba ba càn tɛ wa. N dɛn bàá síún nè, à wá tɔ̀n mú Ezwipətə nè.»

³⁵ Etɪyɛnɛ ma kúù swìn ʋ sùrí lá, ʋ wú: «D mù Moyizə tɛntɛ, ba yà tɛn, ba ga swìn, ba wú: «Wàà nè tún mú, sɛ n yà piú dɛ n bɔ̀rì nè bɔ̀rà?» Mɛ ʋ mù nè Yɪ tun, sɛ ʋ yà piú, dɛ ʋ lɪ ba ba càn wa. Kɔ̀ twá dɛ malɪka tɛ, ʋ nɪ tuni tɛ wa, sanɔ̀. ³⁶ ʋ mù nè lɪ ba Ezwipətə lɔ̀v nii tɛ wa. Kɔ̀ twá dɛ ʋ nè tɔ̀n yomɪlan dɛ Yɪ diàn mɪmɪnan yièn,

Ezwpìtə̀ lʊ̀ nii tə̀ wa, də̀ <muʊ nə̀stɛn* > tə̀ wa, də̀ kasɔɔ lanworu tə̀ wa bɪna sapwilə̀. ³⁷ Mə̀ ʊ̀ m̀ Moyizə̀ tɛ̀ntə̀ nə̀ swɪ̀n Yɪzə̀rayelə̀ lɪ̀à tə̀ con, ʊ̀ wú: <Yɪ wá lɪ á wa lɪ̀ù, sə̀ ʊ̀ yà Yɪ nii *s̀s̀s̀ǹǹ, ndə̀ à m̀ nə̀. ³⁸ Máná tə̀ nə̀, Moyizə̀ nə̀ yɪn də̀ Yɪzə̀rayelə̀ p̀lɪ́ tə̀ kasɔɔ lanworu tə̀ wa, ʊ̀ nə̀ yɪn də̀ nə̀ nɪbara-ba tə̀, ʊ̀ ga ya də̀ malɪka tə̀. U m̀ con nə̀ malɪka tə̀ swɪ̀n Sinayi paan tə̀ yuu wa, ʊ̀ ga jon Yɪ sɔgʊ tə̀, kʊ̀ nə̀ pɪn mu ʊ̀ pa nə̀ba.

³⁹ Nə̀ nɪbara-ba tə̀ yà ba p̀t̀à, sə̀ ba zilí ʊ̀ nii. Ba vɪga wá, ba pubɔŋa ga p̀í, kʊ̀ wulə̀ Ezwpìtə̀ lʊ̀ nii nə̀. ⁴⁰ Kʊ̀ m̀ nə̀ pɪn, ba swɪ̀n *Arɔn con, ba wú: <Fwa yɪa, n pa nə̀ba, sə̀ tə̀ yà nə̀ yáá. U m̀ Moyizə̀ tɛ̀ntə̀, ʊ̀ nə̀ pɪn, nə̀ nan Ezwpìtə̀ lʊ̀ nii tə̀ wa, nə̀ k̀ú̀ ỳè̀rɪ kʊ̀ tə̀, ʊ̀ nə̀ jigə̀. ⁴¹ Kʊ̀ m̀ dian tɛ̀ntə̀ wa, ba fwa wonwanʊ, kʊ̀ nə̀ nyɪn ndə̀ nabɪə̀ nə̀, ba ga gʊ wɪən, ba ma fwa *jɔŋɪ kʊ̀ m̀ wonwanʊ tɛ̀ntə̀ yuu wa. Ba dàń ga jwɛ kʊ̀ m̀ won tɛ̀ntə̀ yɪrɪ, ba tətə̀ nə̀ fwa. ⁴² Yɪ ma və̀vəri ʊ̀ kwa, ʊ̀ ma te ba, ʊ̀ ga yá ba, kʊ̀ pa, ba dàń j̀ǹǹ yɪcav də̀ cànà də̀ kacɪlace tə̀, lanworu tə̀ wa. Yoo tɛ̀ntə̀ p̀ú̀p̀ú̀nɪ́ Yɪ sagɪ tə̀ wa, kʊ̀ twá də̀ Yɪ nii s̀s̀s̀ǹǹà tə̀, kʊ̀ wú:

<Yɪzə̀rayelə̀ lɪ̀à-ba, á bɪna sapwilə̀ tə̀ mɛ kasɔɔ lanworu tə̀ wa, á fwa jonə̀, də̀ á gwɪ vana,

* **7:36** 7.36 Máná tə̀ wa, Moyizə̀ nə̀ lɪ Yɪzə̀rayelə̀ lɪ̀à tə̀ Ezwpìtə̀ lʊ̀ nii tə̀ wa, mə̀ <muʊ nə̀stɛn> tə̀ wa nə̀ Yɪ pɪn, kʊ̀ níá tə̀ pwè̀ duən wa, tə̀ ga yá cwəŋə̀, tə̀ pa, ba k̀è̀n̄ tɪa nə̀kɔrʊ wa, ba va Kanan lʊ̀ nii. Kʊ̀ muʊ tɛ̀ntə̀ wa nə̀ Farawon kwatara tə̀ mé, máná tə̀ wa, ba nə̀ dɪŋɪ Yɪzə̀rayelə̀ lɪ̀à tə̀, sə̀ ba ja.

á pɪn nə, naaa? ⁴³ Kɔ yɪ á zɪn yɪ Molokə† gansili tə, də á yɪ Ronfan kacɪlacɔ tə, á tətə nə fwa. Tə mù kɔnkɔn yɪa təntə mama yɪ á tətə nə fwa, sə á bɔ tə nə. Kɔ mù nə pɪn, à dàń wá pa, á va á galɪ *Babɪlɔnə lɔɔ nii yuu.

⁴⁴ Kasɔɔ lanworu tə wa, á nɪbara-ba yà jɪn Yɪ *wulu gansili tə. Kɔ yɪ kɔ fwa ndə nətɔ tə, Yɪ nə swɪn Moyizə con, sə kɔ fwa, ndə Moyizə tətə nə nɪ kɔ yiri tə. ⁴⁵ Nə nɪbara tə, ba də nə kùɔ púé ba kwa, də nə kùɔ jon kɔ mù gansili təntə, ba zɪn, máńá tə wa, Zwozuwe də nə kùɔ yɪn ba yáá tíú, ba ja bà lɔɔ nii kɔ tə wa. Yɪ ma san ɔ ta lɔɔ nii təntə tìán, ɔ dɪɪtɪ ba yáá con. Yɪ wulu gansili tə yɪn bwálí kɔ tə wa, kɔ ja va kɔ yí pìɔ *Davidə pàrì tə máńá. ⁴⁶ Davidə nɪ yuywanɔ Yɪ yáá con, ɔ dàń ma lòrì cwəɲə, sə ɔ lwà bwálí ɔ kə Zwakɔbə Yɪ‡ tə lá nə. ⁴⁷ Yá kɔ yɪ *Salɔmɔn nə lwè diè təntə.

⁴⁸ Yɪ tə, ɔ nə wulə ban ban, ga ba diè tə, ləzwənə nə lwè, wa yanɪ. Yɪ nii sùsùnɔ swɪn də, Yuu-Tiu swɪn, ɔ wó:

⁴⁹ ‹Lanworu tə nə yɪ à padaɔ, yá tɪa tə mù yɪ goli, à naa cɪcɪ kə tún bwálí. Bakɔn diè yiri nə, á wàá á lwè, á pɪn nə? Bwálí kukwa wa nə, à wàá à pəni, à sɪí? ⁵⁰ Kɔ tà à mù nə fwa won mama, naaa?›

† **7:43** 7.43 Molokə də Ronfan yɪ wonwanan. Fuən là tə, ba yà nə wulə Kanan lɔɔ nii tə wa, yà nə jùnì tə. ‡ **7:46** 7.46 Kɔ yɪ *Zwifə-ba Yɪ *diè. Wiən tə mama, tə yà nə wulə Yɪ wulu gansili tə wa, ba ken tə mama Yɪ diè tə wa.

⁵¹ Á mù, á yí là tə, á yí vɪv là. Á mantia á gwəŋə bɛɛ. Yá á waa tə də á zɪan mù ba Yɪ sʊɡv tə sɛɛ, Yɪ-**Siŋu* tə nə swɪn á con. Á də á nɪbara-ba tə nə yɪ won nədʊ. ⁵² Yɪ nii sùsùnà tə wa, ba wà tətə nə, á nɪbara-ba tə nə wà fɪfɪn? Là tə, ba nə dí yáá ba swɪn cíɡá tíú§ tə túrí tə yoo, á nɪbara-ba tə nə ɡva ba. Yá mə kv liù təntə, á də kùd ɡɪɡɪra á ɡv. ⁵³ Á mù yí là tə, á nə twá də malɪkɛ, á ma na Yɪ **nii* tə, v nə pɪn Moyizə nə. Yá də kv nətv mɛ, á wà kv nii təntə zilí».

Ba dili Etiyənə də kapana ba ɡv

⁵⁴ Etiyənə nə tún v nii wuu, v va v zwèe. U sùràn tə ma pɪn, ba bɪcɪnɪ sú də lɪŋa v yuu wa. Ba ɡa vwa ba nɪpɔrv. ⁵⁵ Etiyənə, súó də Yɪ-**Siŋu* tə, v zɪn v yáá v kə lanworu tə wa, v ɡa na Yɪ dun tə, də Zwezi v zàn v zɪɡa Yɪ jɪzən vàn nə. ⁵⁶ U ma swɪn, v wú: «Á cɔɡa, à na lanworu tə kv súrí, yá **Ləzwənə-Biu** tə zɪɡa Yɪ jɪzən vàn tə yuu».

⁵⁷ Ba mama dǎn ma mà cèrí zəɡə zəɡə ba sun ba zɪan, ba ɡa ɡàrì duən v yuu wa. ⁵⁸ Ba tùrì wá, ba ja nan tɪv tə nii nə. Ba dǎn ɡa wulə ba dili wá də kapana, sə ba ɡv. Balandɔrv don, v yɪrɪ nə yɪ Solə† nə cìɡà là tə, ba nə dili Etiyənə, ɡanan nə. ⁵⁹ Máŋá tə wa, ba nə wulə ba dili wá də kapana tə, Etiyənə lòrì Zwezi, v wú: «**Yuu-Tiu* Zwezi, jon à siŋu tə n kə n con». ⁶⁰ U ɡa jèń v nadwana yuu, v bubwi, v wú: «Yuu-Tiu, dǎn ká jələ cɔna

§ 7:52 7.52 Liù təntə nə yɪ Zwezi. * 7:56 7.56 Liù təntə nə yɪ Zwezi. † 7:58 7.58 Solə jə yɪrɪ don, kv nə yɪ Polə.

tə tə, n kə ba yuu wa». Etyenə nə swìn tə sùràn tɛntə, ɔ zwèe kwa nə, ɔ mu zwèe.

8

¹ Solə də yà biri də, Etyenə mɛ tian.

Solə nə fifin Kərisə lià púlí tə yoo

(Tɔtɔnan 11.19-21; Filipə tiàn 1.12-14; Zwan 6.70)

Ku dɔn tɛntə nə, ba dǎn fifin *Kərisə lià púlí tə mama, ku nə wulə *Zwerizalemə wa. Ba mama dəri ba pwèe duən yáá nə, ba yá tà Zwezi-*Kərisə *tɔntɔna tə cɪɪ. Ba dəri ba va Zwide nagwanaa tə də Samari nagwanaa tə mama wa. ² Bara-ba nə zilí Yu nii zəni tì Etyenə, ba gùrì, ba ga kwi zənzən ɔ yɪɪ. ³ Solə mù dǎn yɪ ɔ kəni diàn, sə ɔ cùgù Kərisə lià púlí tə. Ʋ twá dii də dii wa ɔ vɛli, ɔ ma janɪ bara də kana, ba nə ken ba waa Zwezi nə, ɔ pa ba kəni bǎn diè. ⁴ Ba tə, ba nə dəri ba pwèe duən yáá tə, dǎn tə swìn Zwezi-Kərisə sɔywǎnú tə, bwálí tə mama, ba nə vɛli.

Filipə swìn sɔywǎnú tə Samari nagwanaa wa
(Zwan 4.1-42; Tɔtɔnan 1.8)

⁵ Filipə vɛli ɔ zu Samari nagwanaa tə tɪfaru tə wa, ɔ wulə ɔ swìn Zwezi-*Kərisə sɔywǎnú tə. ⁶ Labu tə mama, ku nə kun duən nə, nii yá yɪ nədu, ku ma cuga Filipə sɔgu tə zəni zəni də waa nədu. Lià tə yà nèn, ba ga na Yu diàn mɪmɪnan tə, Filipə nə tɔɲa. ⁷ Cígá, *zinə nan, tə yá lià zənzən nə də tə bubwi. Yá gwanan zənzən yayɪran zwèe. ⁸ Ku yɪn pupwən nəfaru ku mù tɪfaru tɛntə wa.

9 Βεε don yà dí yáá, υ wulə kv tɪfarυ tə wa, υ yɪri nə yɪ Simon. U də yà pɪn dun υ tìàn nə, υ yà fwa jinəmori, υ ma gwárí Samari lalυυ tə zənzən. ¹⁰ Kv yà nə zɪgɪ bisɪmabii nə, kv ja va kv yɪ bazɔnan nə, ba mama míámíán yà twá υ nə, də ba swìn, ba wú: «U tə mù yɪ Yɪ dɪàn tə tətə, ba nə boŋə <dɪàn nəfarυ>.» ¹¹ U yà gwárí ba, máŋá kv nə darɪ də υ jinəmori tɔtɔnɛ tə. Kv mù nə pɪn, ba yà twá υ nə. ¹² Yá Filipə dàñ twi, υ swìn Yɪ pàrì tə, də Zwezi-Kərisə yɪri tə yoo, υ bɪri ba. Kv mù nə pɪn, bara də kana mama dàñ pɪi ba yá jinəmori tə, ba kə ba waa Zwezi sɪywánɔ tə nə, ba ga pa, ba lə ba níá wa, kv twá də Zwezi-Kərisə yɪri tə. ¹³ Simon də tətə ken υ waa Zwezi nə. Yá ba ga lə wá níá tə wa, kv twá də Zwezi-Kərisə yɪri tə. U dàñ zɪga Filipə səpuni nə, kv ga gwárí wá zənzən, υ nə na Yɪ dɪàn mɪmunan də dɪàn wiən, tə nə tɔŋa tə yɪri.

(Tɔtɔnan 19.5-6; 1 Timote 6.9-10; Matie 6.24)

¹⁴ Zwezi *tɔntɔna tə, ba yà nə wulə *Zwerizalemə wa, dàñ nə nì də, Samari tìàn sɛe Yɪ sɔgυ tə, ba dàñ tɪn Piyerə də Zwan lá nə. ¹⁵ Ba də nə vɛli, ba yí Samari tìàn tə, ba lòrì Yɪ ba pa ba, sə Yɪ-*Siŋu tə wàní kv cú ba yun wa. ¹⁶ Kv yà tə wà ba liù yuu wa cwɪ, kv ya Filipə ləgə ba níá wa, *Yuu-Tiu Zwezi yɪri nə cɪcɪ. ¹⁷ Piyerə də Zwan dàñ ma tún* ba jìàn ba yun wa, Yɪ-Siŋu tə ga cú ba yun wa.

¹⁸ Máŋá tə nə, Simon nə nɪ də, Yɪ-Siŋu tə ya

* **8:17** 8.17 *Zwifə-ba nə yáá tún ba jìàn là yun wa, sə kv bɪri də, ba ken yuywanɔ ba yuu wa, nə à yəó, sə kv bɪri də, ba pɪn ba Yɪ nə.

ku twá Zwezi-Kerisə tuntuona tə jìàn ka tún yuu wa, ku ma ni, ɔ pɪn ba səbiu. ¹⁹ U ga swìn, ɔ wú: «Á pian diàn tə tə à də nə, sə liù tə mama, à də nə tún à juun ɔ yuu wa, sə Yu-Siŋu tə cú ku tíú yuu wa». ²⁰ Piyerə dān viŋa səbiu tə, ɔ ga swìn ɔ con, ɔ wú: «Yu wá cùgè n mù də n səbiu tə mɛ, n nə bún də Yu tarpiun tə wàá ku yè də səbia tə yiri. ²¹ N tori tɛlɛ́ yoo ku tə wa, ku ga tà n yáá con yoo. N pubuŋa tə ba cígá nə twá Yu yáá con. ²² Vəvəri n kwa, n ma sá n cuna tə, sə n yá n wuluŋu tə, sə n lòrì Yuu-Tiu də, ku nə wàá, sə ɔ kwen n cuna tə n mù də wá pwərə wa, n pubunkukwiun ku tə yiri. ²³ À na də, n waa tə lwara zənzən, n ga yi kunkun yièn yonɔ». ²⁴ Simon ma swìn, ɔ wú: «Mə á tətə lòrì Yu á pa nə, sə tə tə mama á nə swìn tə, nədu tətə dān ká yí nə».

²⁵ Piyerə də Zwan dān kàrì Yuu-Tiu sugu tə, ba biri Samari tián nə. Ku kwa nə, ba bələ tə pìi ba va Zwerizalemə. Ba nə ma vèrí, ba tə swìn sɔywanjú tə ba biri Samari tibii zənzən wa.

Filipə pɪn, Etiyopi bæ don lwarɪ sɔywanjú tə

²⁶ Diun don nə, *Yuu-Tiu *malɪka twi, ku swìn Filipə con, ku wú: «Zàn, n va lɔɔ jizən saporɔ yuu, sə n ti kasɔɔ cwəŋə tə, ka nə nan *Zwerizalemə nə, ka vəli Gaza». ²⁷ Filipə zàn ɔ vəli, də nəń Etiyopi† tián batana nə, ɔ nə yi ba lɔɔ nii tə kapɔ minisə. Kapɔ tə yiri nə yi Kandasə. U mù batana təntə yà nə ywàŋá kapɔ

† 8:27 8.27 Etiyopi yi ku wulə ləzwənzwənən lɔɔ wa, ba nə bonɔ Afèrikə. Mə Etiyopi yiri nə ba lwan ba bonɔ Sudan.

tə wiən tə mama yuu, tə kwənə nə dáá. U mù bɛɛ tɛntə yà vəli Zwerizalemə, ɔ jʊn Yɪ. ²⁸ U dàń jèé ɔ səsən tərəkɔ wá, ɔ pií ɔ ma vìrí, ɔ ga kàrì Yɪ sagɪ tə wá, Yɪ nii *sùsùnú *Ezayi nə púpúní. ²⁹ Yɪ-**Siŋu* tə swìn Filipə con: «Vəli ɔ boli səsən tərəkɔ kɔ tə yɪra».

³⁰ Filipə dəri ɔ boli kɔ yɪra, ɔ nì Etiyopi minisə tə nə kàrì Yɪ nii sùsùnú Ezayi púpúná tə. U dàń ma bwe wá, ɔ wú: «N nèn kɔ tə, n nə kàrì, tə dèń?» ³¹ Minisə tə ma le, ɔ wú: «À wá fwa nətə, à ma nì kɔ dèń, də liù nə wà à nə san?» U ma bon Filipə, ɔ pa, ɔ bà ɔ zɔ səsən tərəkɔ tə wá, ɔ jèé ɔ səpuni nə. ³² Sagɪ tə wá bwálí tə, minisə tə yà nə kàrì tə nə, yɪ kɔ tə:

«Ba jʊn wá ndə piə nə, ba ja va nangɔra diè wa. U yɪ ndə *pabiə nə ka nii nə ba swìn, də ba nə swə ba fɪnɪ† ka kɔran də. U wà ɔ nii súrí. ³³ U dí càn də yinəgə mama. Yá tə mama wá, ba tə wà wá cígá pɪn. Wàà nə wá man, ɔ biri ɔ máǵá là tə, sə ba ma lwarɪ yoo dèń? Ba li ɔ mù mu lɔɔ kɔ tə wá».

³⁴ Minisə tə dàń tə ma swìn Filipə con, ɔ wú: «À lòrì mú, Yɪ nii sùsùnú tə yɪ wàà tətə yoo nə ɔ swìn nətɔ? Kɔ yɪ ɔ tətə, nə à yèé kɔ yɪ liù don yoo?» ³⁵ Kɔ máǵá tɛntə wá, Filipə dàń twá kɔ púpúná tɛntə nə, ɔ ma swìn Zwezi sɔywáŋú tə, ɔ biri minisə tə nə. ³⁶ Ba vəli wuuu, ba va ba yí yáá, də nèn, níá nə. Minisə tə ma swìn, ɔ wú: «Nèn níá nə, bɛɛɛ dàń nə cìgà, sə n li nə níá tə

† **8:32** 8.32 **Zwifə*-ba lɔɔ nii wá, də lɔɔ níé duən wá, ba yáá fɪnɪ pee kɔran, ba ma swɪ ganan.

wa ku twá dɛ Zwezi-**Kerisɛ* yɪ tɛ?» ³⁷ [Filipɛ swɪn, ɔ wú: «Dɛ n nɛ ken n waa mama, ku yoo tɛntɛ wáá ku tɔŋa». Minisɛ tɛ ma pií ɔ le, ɔ wú: «À ken à waa dɛ Zwezi-*Kerisɛ* yɪ Yɪ-Biu».]

³⁸ Minisɛ tɛ pɪn, ɔ sɛsen tɛrɛko tɛ zɪɣɪ. Filipɛ dɛ minisɛ tɛ cúé, ba mù bɛlɛ tɛ zu níá tɛ wa, Filipɛ ma lɛ minisɛ tɛ níá tɛ wa, ku twá dɛ Zwezi-*Kerisɛ* yɪ tɛ. ³⁹ Máná tɛ nɛ, ba nɛ pií ba nan níá tɛ wa, Yuu-Tiu Siɲu tɛ tì Filipɛ, yá minisɛ tɛ kúbɛ ba wá na. Yá ɔ súé dɛ pupwɛn, ɔ ga tì cwɛŋɛ, ɔ virí. ⁴⁰ Yɪ-Siɲu tɛ ken Filipɛ Azotɛ nɛ. Ʋ zɪɣɪ Azotɛ, ɔ twá tɪfaran duɛn wa, ɔ va ɔ nan Sezare. Ʋ dɛn ga swɪn sɔywánɔ tɛ tɪan tɛ mama wa, ɔ nɛ twá tɛ wa.

9

Zwezi birɪ ɔ tɪán Solɛ nɛ

(*Tɔtɔnan 22.3-16; 26.9-20; Galasi tɪán 1.11-16*)

¹ Máná don wa, Solɛ mù yɪ ɔ tɛ wulɛ ɔ fifɪn **Yuu-Tiu* karbɪa tɛ, ɔ ga pià ba gɔrɪ. Ʋ dɛn vɛli **Zwifɛ*-ba Yɪ **jonwana* yun tɪán nɛkwɪa tɛ con.

² Ʋ lòrì, sɛ ɔ pa saga ɔ mù Solɛ nɛ, ɔ nɛ wá birɪ *Zwifɛ*-ba **jéré* dii tɛ wa, tɛ nɛ wulɛ Damasɛ nɛ. Solɛ pià, sɛ ba lwarɪ dɛ, ɔ jɛ cwɛŋɛ, ɔ nɛ nɪ lià, ba nɛ zua Zwezi cwɛŋɛ tɛ wa, ku nɛ yɪ bara, nɛ à yèé kana, sɛ ɔ vwa ba, ɔ jɛ bà **Zwerizalemɛ* wá.

³ Máná tɛ wa, ɔ nɛ wulɛ cwɛŋɛ tɛ wa, dɛ ɔ dɛn yá bwɛlɛ Damasɛ, naa nɛɔ, dɛ poni nan yɪ nɛ, ku piɪli ku kɪkarɪ wá. ⁴ Ʋ tua tɪa, ɔ ga nì kori, ku nɛ swɪn ɔ con, ku wú: «Solɛ, Solɛ, bɛɛɛ nɛ pɪn, n ma fifɪn nɛ?» ⁵ Ʋ dɛn ma le, ɔ wú: «N mù

nə yɪ wàà, Yuu-Tiu?» Yuu-Tiu dàń ma swìn, ɔ wú: «À mù nə yɪ Zwezi tɛ, n nə fifɪn. ⁶ Zàn yɪ nə, sɛ n va tɪfarɔ tɛ wa, ba wá bɪrɪ mú kɔ tɛ, n nə mɛ, sɛ n fwa». ⁷ Bara tɛ, ba nə yà kwé wá tɛ mù, yɪ ba zɪga cùrù. Ba nì kori tɛ mù, yá ba dàń nə wà liù mama nɪ. ⁸ Solə nyí ɔ zàn yɪ nə, ɔ yíá tɛ sùrí, yá ɔ dàń nə bá won mama na. Ba jɪn ɔ jɪn nə, ba ga van wá, ba ja va Damasə. ⁹ Ʋ fwa dɪan batwa, də ɔ tɛ ba lá na. Ʋ ba dé, ɔ ba nywìn.

¹⁰ Kɔ tɪv tɛntɛ tɛtɛ wa, Zwezi karbiu don də yɪn Damasə nə, ɔ yɪrɪ nə yɪ Ananiasə. Yuu-Tiu bɪrɪ ɔ tiàn wá, ɔ ga swìn ɔ con, ɔ wú: «Ananiasə!» Ʋ ma sɛɛ, ɔ wú: «Nèń à nə, Yuu-Tiu!» ¹¹ Yuu-Tiu dàń ma swìn ɔ con, ɔ wú: «Zàn, n tì cwɛŋɔ tɛ, ba nə bonɔ «cwəmənə mənə» tɛ, n va Zwidasə sàń nə! Vəli, n pìà bɛɛ don, ɔ yɪrɪ nə yɪ Solə. Ʋ yɪ Tarəsə tíú. Ʋ wulə ɔ jònɪ Yɪ. ¹² À pɪn, ɔ na bɛɛ don, ɔ yɪrɪ nə yɪ Ananiasə. Ʋ mù bɛɛ tɛntɛ twi ɔ zɔ, ɔ ga tún ɔ jɪn ɔ yuu wa, sɛ ɔ yíá tɛ pìí tɛ na lá». ¹³ Ananiasə ma le, ɔ wú: «Yuu-Tiu, à nì bɛɛ tɛntɛ yìèn lià zɛnzɛn nə swìn də, ɔ fwa lià tɛ yɪra, ba nə yɪ n mù nə tɪ, Zwerizalemə nə. ¹⁴ Yá Yɪ jonwana yun tiàn tɛ ken diàn ɔ jɪn wa yəbɛ, sɛ ɔ vwa lià tɛ mama, ba nə yɪ n mù Yuu-Tiu nə tɪ». ¹⁵ Yá Yuu-Tiu tɛ pìí ɔ swìn, ɔ wú: «Vəli, ɔ mù bɛɛ tɛntɛ yɪ à kúró wá à lɪ, sɛ à ma tɪn. Ʋ wá bɪrɪ à yɪrɪ tɛ dwíé tɛ mama lɔɔ mama wa, pèegá yáá con, *Yɪzərayelə lià tɛ yáá con. ¹⁶ Yá à dàń wá bɪrɪ wá càn yɪrɪ tɛ mama, ɔ nə mɛ, sɛ ɔ dé à yɪrɪ».

¹⁷ Ananiasə dàń ma nan ɔ vií. Mánjá tɛ wa nə,

υ nə vɛli υ yí, υ zva diè tɛ wa. U tún υ juun Solə yuu wa, υ ga swìn, υ wú: «Solə, à nubiu, Yuu-Tiu Zwezi tɛ, υ nə nan n nə cwəŋə tɛ wa, də n ma biàn tɛ, υ mù nə tɔn nə, sə n yíá tɛ ma wàní tɛ pií tɛ na lá, sə n sú də Yɪ-**Siŋu* tɛ». ¹⁸ Kɪ máná tɛ tɛtɛ wa, kɪ fwa ndə wiən puran nə nan Solə yíá tɛ wa, tɛ tɔ. U yíá tɛ dàŋ ga na lá. U ma zàn, υ pa, ba lə wá níá wa, kɪ twá də Zwezi-**Kərisə* yɪri tɛ. ¹⁹ Kɪ kwa nə, υ dí wodiu, yá υ diàn dàŋ pií tɛ bà.

Solə swìn svywánú tɛ Damasə wa

Solə yun də Zwezi karbia tɛ, ba yà nə wulə Damasə nə, ndə dian bagalı nii nə. ²⁰ U zàn lala, υ swìn Yɪ svɔv tɛ, **Zwifə*-ba **jéré* dii tɛ wa, υ biri də, Zwezi yɪ Yɪ-Biu. ²¹ Lià tɛ mama nə nì Solə sùràn tɛ, kɪ gwárí ba, ba dàŋ ga swìn, ba wú: «Kɪ tà bɛɛ wà tɛ, yà nə fifɪn lià tɛ, ba nə boŋə Zwezi yɪri tɛ **Zwerizalemə* wa, naaa? Mə kɪ nə tà υ yà twi yəbə, sə υ kúv vwa ba duən, υ ja va Yɪ **jonwana* yun tiàn tɛ yáá con, naaa?»

²² Kɪ máná tɛntɛ wa, Solə diàn dàŋ nə kwen tɛ súrí, wuuu. U vuvugə *Zwifə*-ba tɛ, ba nə wulə Damasə wa, υ biri də, Zwezi nə yɪ **Kərisə*.

Solə vɛli Zwerizalemə də Tarəsə

(2 Korəntə tiàn 11.32-33; Galasi tiàn 1.18-24; Tɔtɔnan 22.17-21)

²³ Kɪ dàŋ vɛli, kɪ yí máná don wa, **Zwifə*-ba yun tiàn tɛ ken nimarv, sə ba gv Solə. ²⁴ Solə dí yáá υ gɪgan υ lwarɪ ba pubuŋa tɛntɛ. Ba dàŋ yà cì mimien tɛ nə, titɪn də yɪcav, ba ma pià wá, sə ba lɪ υ mu. ²⁵ Kɪ nətv dàŋ pɪn, υ karbia tɛ ken

wá fɪyafarv wa, tɪtun don nə, ba ga twá béré, ba cú wá.

²⁶ Máná tə, v nə plí v va *Zwerizalemə wa, v kèén lala, v va v wulə də Zwezi karbia tə. Ba də mama dān yà dəri wá, ba yà ba buɲa də, v yɪ Zwezi karbiu tə yɪrɪ. ²⁷ Barənabasə dān bon wá, v kə v con, v ja wá, v ja va Zwezi-*Kərisə *tuntuna tə con. Barənabasə dān man v bɪrɪ ba kv tə, kv nə tun cwəŋə tə wa, Solə ma na *Yuu-Tiu. U man Yuu-Tiu nə swɪn Solə con nətɔ, də Solə nə kàrì Damasə nə pwənə pwənə də Zwezi yɪrɪ tə. ²⁸ Kv kwa nə, Solə də tuntuna tə dān vəli Zwerizalemə wa. Yá Solə swɪn Yɪ sugv tə pwənə pwənə də Yuu-Tiu yɪrɪ tə. ²⁹ Solə swɪn, v ga tútùnɪ Zwifə-ba tə, ba nə swɪn *Gərekə. Ba mù təntə mù dān yà pià ba lɪ v mu. ³⁰ Lìà tə, ba nə yɪ v nubɪa Kərisə yɪrɪ tə dān nə lwarɪ kv, ba ja wá, ba va Sezare ba pa v va Tarəsə.

Piyerə zwèe gwànú, v yɪrɪ, nə yɪ Ene, yayıgv

³¹ Mə kv twá nətɔ *Kərisə lìà púlí tə dān ma na sié Zwide də Galile də Samari nagwanɛ tə mama wa. Ba jìàn daɲa tə súrí wuuu, ba ga zilí *Yuu-Tiu nii, yá Yɪ-*Siɲu tə də dān saɲa ba, kv pɪn ba pùlì ba súrí wuuu.

³² Piyerə yà nan v twá lá, v vəli bwálá tə mama, v ma nɪ lìà tə, ba nə yɪ Kərisə nə tɪ. U dān vəli ba duən con, ba də nə yà wulə Lida nə. ³³ U nə vəli v yí lá, v nɪ bɛɛ, v yɪrɪ nə yɪ Ene. U yɪ gwànú, v yí bɪna nana, v nə tégé gədoɔ yuu wa. ³⁴ Piyerə ma swɪn v con, v wú: «Ene, Zwezi-Kərisə nə zwèe n yayıgv tə. Zàn yɪ nə, sə n kwɛn n gədoɔ tə». Naa nəɔv də Ene nyí v zàn.

³⁵ Lìà tē mama, ba nē wulə Lida dē Saron vara tē wa nī wá. Ba ma lwàñ ba pubuñi tē, ba bà Yuu-Tiu con.

Piyerə bwin Tabita v li tian wa

³⁶ Kan don yà wulə Zwezi karbia tē wa Zwafa nē. U yiri nē yi Tabita. Ku dēñ nē yi «ségé». U yà tuña tutunzəñə zənzən, dē v fwa yilori wiən dē zənzən. ³⁷ U mù kan tēntə twi, v tu yayigu, v ti ku máñá tē wa. Máñá tē nē, ba nē swē wá, ba zwèe ba ja wá, ba zv ba tún dəyuu diè don wa. ³⁸ Lida dē Zwafa yà bwələ dē duən. Ku mù nē pūn, Zwezi karbia tē yà nì dē, Piyerə wulə Lida nē. Ba dāñ ma tun bara bələ v con, sə ba lōri wá, sə v bà ba con lala, v dān ká dāní. ³⁹ Piyerə zàn, v mù dē bara tē kē duən ba va. Máñá tē nē, ba nē vèli ba yí lá, ba yin v yáá, ba ja zv dəyuu diè tē wa. Kadənə tē mama dāñ kíkari Piyerə dē ba kwi, ba ga buri wá ganvwirən dē ganzoran Tabita yà nē fwa, dē v nē yin dē ba. ⁴⁰ Piyerə dāñ ma pa lià tē mama nan, v ga tòli v nadwana yuu v jun Yu. U pūi v vəvəri v yáá, v kē tigi tē con, v ga swin, v wú: «Tabita, zàn yu nē!» Kan tē súri v yíá, v nē nī Piyerə, v zàn v jèé. ⁴¹ Piyerə ma te v jun v nē, v ga van wá v zìn yu nē. Ku kwa nē, v bon lià tē, ba nē yi Kərisə nē ti tē, dē kadənə tē, v ga buri ba kan tē dē v bwin. ⁴² Zwafa tián mama yəni ku yoo tēntə, lià zənzən ga kē ba waa Yuu-Tiu nē. ⁴³ Piyerə yin Zwafa nē, v dāní lá nē zənzən gòó don con, v nē nuñi tənàn, v yiri nē yi Simon.

10

Zwezi-Kərisə suywáŋú tə yí lià tə, ba nə tà Zwifə-ba, con

(Tɔtɔnan 10.30-35; 11.13-14)

¹ Bɛɛ don yà wulə Sezare nə, ɔ yiri nə yi Kərəneyə. U mù bɛɛ təntə yà yi pamana púlí don wa yuu tíú, ba nə boŋə ku pamana púlí təntə Yitaliyenə*. ² Kərəneyə yi bɛɛ tə, ɔ nə twá Yu cwəŋə tə nə zəni, ɔ ga zilí Yu nii, ɔ mù də ɔ diè lià mama. U yà pɪn yɔlɔri wiən zənzən zura tə nə, ɔ ga jɔ̀nì Yu diɪn mama. ³ Diɪn don nə, ku vəli ku yí ndə dədəni nii lugu batwa máŋá wa nə, Yu pɪn, ɔ na ɔ *malıka ɔ yíá wa pwənə pwənə, də ka twi, ka zɔ ɔ con. Yá ka ga swɪn ɔ con, ka wú: «Kərəneyə!» ⁴ U fin ɔ yíá, ɔ kə malıka tə yuu wa, fən də dān ga zɔ wá. U ma le, ɔ wú: «Ku yi nətə, *Yuu-Tiu?» Malıka tə ma swɪn ɔ con, ka wú: «N yijɔ̀nı tə də n yɔlɔri wiən tə mama, n pɪn zura tə nə, diğà tə yí Yu con, ndə *jɔ̀ŋi nə, ku nə pɪn, ɔ líi n yoo. ⁵ Síún nə, n dān tɔn Zwafa nə, sə Simon tə, ɔ yiri don nə yi Piyerə, bà. ⁶ U yi ɔ wulə Simon tə, ɔ nə yi gòó ɔ nuŋı tənən tə, diè. U diè tə yi ku wulə muɔ tə nii nə».

⁷ Máŋá tə nə, malıka tə, ka yà nə swɪn ɔ con tə, vìi, Kərəneyə bon ɔ tutɔnbıa bələ, də ɔ pamana tə wa pamanɔ nədu, ɔ də nə twá Yu cwəŋə tə nə zəni, ɔ ga tɔŋa ɔ pɪn wá. ⁸ Kərəneyə ma man

* **10:1** 10.1 Yitaliyenə ya *Romə-ba pamana púlí don yiri.

won tɛ mama, kɔ nɛ tɔn tɛ nɛɛ v bɪrɪ ba, v ga tɔn ba Zwafa nɛ.

(Tɔtɔnan 11.1-18; 15.7-9; Romɛ tɪán 9.25-26)

⁹ Kɔ tɪa nɛ pɔrɪ, ba nan ba zɔ cwɛŋɛ, ba ma vɛlɛ Zwafa. Ba vɛli wuuu, ba va ba bwɛlɛ Zwafa. Kɔ máná tɛ wa, dɛ Piyerɛ ðìgà dɛyuu wa, sɛ v jun Yɪ. Kɔ yɪn lugu fugɛ bɛlɛ máná wa. ¹⁰ Niɛn ðán jun Piyerɛ, v ga pìà won, sɛ v dɛ. Máná tɛ wa, ba nɛ wulɛ ba fwa wodiu, sɛ v dɛ, yiviru tɪ wá. ¹¹ Yiviru tɛ máná wa, v nɪ lanworu tɛ dɛ kɔ sùrí. Yá v na won don ndɛ gansara nɛfarv nɛ, ba nɛ vwa kɔ níɛ banɪa tɛ nɛ, dɛ kɔ ma cwi tɪa. ¹² Váná† yiri mama tɛ nɛ vɛli dɛ nɛɛ banɪa, dɛ váná yiri tɛ mama, tɛ nɛ vɛli tɛ pùɛ ban tɪa yuu wa, dɛ zónɛ yiri mama, tɛ nɛ pɛrɛ yɪ nɛ, yà nɛ wulɛ gansara tɛntɛ wa. ¹³ Piyerɛ ma nì kori, kɔ nɛ wú: «Piyerɛ, zàn, n gv, n dɛ!» ¹⁴ Piyerɛ ma le, v wú: «Yuu-Tiu, à ba tɛ pìà, sɛ à dɛ. À tɛ wà won mama dí, kɔ nɛ yɪ culu won, nɛ à yèò pupwalan won». ¹⁵ Nɛɛ bɛlɛ nii nɛ, v kùù nì kori tɛ: «Won tɛ, Yɪ nɛ bɪrɪ dɛ kɔ mɛ, ðán ká ywán kɔ ndɛ culu won nɛ». ¹⁶ Kɔ fwa nɛtv nɛɛ batwa. Kɔ kwa nɛ, won tɛ ðán pií, kɔ ðì yɪ nɛ.

¹⁷ Piyerɛ yà tɛ wà won tɛ, v nɛ nɪ, tɛ ðɛn lwarɪ, dɛ nɛn, bara tɛ, Kɔrɛneyɛ nɛ tɔn tɛ nɛ, ba bwe Simon ðì tɛ bwálí nɛ, ba bà ba zɪga v mimii yáá nɛ. ¹⁸ Ba ga bòrì ba kɛ yɪ nɛ, ba bwe, sɛ ba jɛn, dɛ Simon tɛ, v yɪrɪ tɛ don nɛ yɪ Piyerɛ tɛ, wulɛ yɛbɛ tɛ nɛ.

¹⁹ Piyerɛ yà yɪ v tɛ buŋa won tɛ, v nɛ nɪ tɛ yoo. Yɪ-*Siŋu tɛ ma swɪn v con, kɔ wú: «Nɛn, bara

† **10:12** 10.12 Váná tɛntɛ yɪ *Zwifɛ-ba ðùrɛ, Piyerɛ dɛ ma yɪ Zwifɛ.

batwa nə, ba bwe n bwiə. ²⁰ Zàn n cú, twá ba nə, n vií. Dàn ká fwa bábíá, ku yi à mù nə tɔn ba». ²¹ Piyerə ma cú, v swìn bara tə con, v wú: «Á nəḡə à nə, à mù nə yi liù tə á nə pìà. Bèèèe yoo nə ja aba ku bà?» ²² Ba ma pìi, ba le wá, ba wú: «Ku yi Kərəneyə nə tɔn nəba n con. U yi pamana yuu tíú, v nə yi cígá tíú, v ga zilí Yu nii. *Zwifə-ba tə mama nə swìn v yozəḡə yoo. Yu malika nə cúé ka swìn v mù Kərəneyə tə con, sə v pa n bà v diè, sə v ma ni n sùràn». ²³ Piyerə dān ma pa ba zv, v ga pa ba bwálí.

Ku tia tə nə pɔri, Piyerə zàn, v mù də ba kə duən ba vií. Lià tə duən, ba nə yi v nubia Kərisə yiri, ba nə wulə Zwafa nə, nan, ba kwé wá. ²⁴ Ba viru tɔpɔri nə, ba yí Sezare. Kərəneyə yà bon v dwíi tián, də v dabazəḡə, v dān ga dāni ba. ²⁵ Máná tə nə, Piyerə nə twi v zv, Kərəneyə zàn, v va v jérí wá, v ga tua v nəe nə Piyerə yáá con, v jɔn wá zəni zəni. ²⁶ Piyerə ma zìn wá, v ga swìn v con, v wú: «Zàn yi nə, à də yi ləzwənə!»

²⁷ Piyerə də Kərəneyə swìn duən nə, v ga le, v zv diè tə wa. U zva v na lià, ba nə dáá zənzən də ba jèé duən yáá. ²⁸ Piyerə ma swìn ba con, v wú: «Á yèé də, Zwifə-ba liù wà mɛ, sə n ja nimaru də vee, nə à yèé, sə n zv v diè wa. Yá Yu dān biri à mù, sə à dān ká ywān ləzwənə mama, ndə v nə yi cuna liù, nə à yèé, ndə pɔpwalan liù nə, v nə wà mɛe, sə ba yí v yira. ²⁹ Ku mù nə pɔn, à ma wà tɔtɔnɔi də yəbə túrí. Á nə bon nə tə, à dān pìà, sə à bwe à jón, bèèèe nə pɔn á ma tɔn, á pa ba bon nə». ³⁰ Kərəneyə ma le, v wú: «Ku

yí dɪan banɪa zèn kɔ tɔ, à wulə à jùnì dɔdɔni nii lugu batwa yɪjɔni tɔ, à diè wa nè. Də nèn bɛɛ nè, ɔ nè zɔa gànù, kɔ nè pɪpɪli, ɔ nan à yáá con. U ga swìn ɔ wú: ³¹ «Kɔrəneyə, Yɪ jon n yɪjɔni, ɔ ga lií n yɪlori wiən tɔ lié. ³² N dān tɔn liù Zwafa nè, sɛ ɔ pa Simon tɔ, ɔ yɪri tɔ don nè yɪ Piyerə tɔ, bà. U yɪ ɔ wulə Simon tɔ, ɔ nè yɪ gòó ɔ nɪŋɪ tənàn tɔ, diè mɔɔ tɔ nii nè». ³³ À də ma tɔn liù lala, sɛ ɔ bà ɔ bon mú. N də nè twi tɔ, n fwa zəni. Síún nè, nè mama dān wulə Yɪ yáá con, sɛ nè wàní nè cɔgɔ won tɔ mama, Yuu-Tiu nè bɪri mú, sɛ n swìn nè con».

³⁴ Piyerə dān ma swìn, ɔ wú: «Síún nè, cígá mama à dān yèé də, Yɪ ba liù kúrí, ɔ ma kwanɪ ɔ don. ³⁵ Lɔɔ dwíí tɔ mama wa nè, liù tɔ, ɔ nè zílí Yɪ nii, ɔ ga vɛli də cígá, kɔ tíú tɛntɔ zɪən ɔ mù Yɪ yáá con. ³⁶ Yɪ pɪn ɔ sɔgɔ tɔ *Yɪzərayelə lià tɔ nè, ɔ ma dí yáá, ɔ swìn ɔ bɪri ba də, bɪcan sié wulə Zwezi-*Kərisə con, ɔ nè yɪ lià tɔ mama Yuu-Tiu. ³⁷ Zwan dí yáá ɔ kàrà ka lə lià níá wa kɔ twá də Yɪ yɪri kàrà te. Kɔ kwa nè, á yèé won tɔ, kɔ nè tɔn. Kɔ tɔ nè dí yáá kɔ tɔn Galile nagwanaa tɔ wa, də kɔ tɔ nè tɔn Zwide nagwanaa tɔ mama wa. ³⁸ Á yèé nɛtɔ tɔ, Yɪ nè pɪn ɔ Sɪŋu tɔ də ɔ diàn tɔ Zwezi nè, ɔ nè yɪ *Nazaretə tíú. U mù yà nè vɛli bwálá tɔ mama, ɔ fwa zəni də ɔ pɪn yazurə lià tɔ mama nè, ba yà nè wulə *Sitana wɔwalɔ tɔ wa. Yɪ yà wulə də wá. ³⁹ Wiən tɔ mama, ɔ nè tɔn Zwifə-ba lɔɔ nii tɔ wa də *Zwerizalemə wa, nè nɪ tɔ də nè yíá. U yɪ ba paa wá dagarɔ tɔ yuu wa, ba gɔ. ⁴⁰ Yá Yɪ dān pií ɔ bwin wá, dɪan batwa dɪn nè. Yɪ pɪn

υ tɛ pìí υ nan, υ biri υ tìàn. ⁴¹ Kù kùò tà lalυυ tɛ mama nɛ, υ wá biri υ tìàn, kù yí là tɛ, Yí nɛ υ kùrí, sɛ ba na wá dɛ ba yíá, nɛ υ wá biri υ tìàn. Yí dí yáá υ kùrí ba mù là tɛntɛ. Nɛ mù yí là tɛ, nɛ nɛ dí dɛ wá, nɛ nyu dɛ wá, υ ka pìí, ka bwin ka nan tɪga wa, kwa nɛ. ⁴² Zwezi nɛ pɪn nii nɛba, υ wú, nɛ swìán nɛ biri là tɛ nɛ, sɛ nɛ pa ba yɛní dɛ, kù yí υ mù nɛ Yí tún, sɛ υ ya liù tɛ, υ nɛ bùrì là tɛ, ba nɛ wulɛ mu wa, dɛ ba tɛ, ba nɛ tɪga dɛ mɛ bùrà. ⁴³ Yí nii *sùsùnà tɛ mama swìn dɛ, liù tɛ mama, υ nɛ ken υ waa υ mù Zwezi nɛ, υ wá kwɛn υ cuna tɛ υ mù dɛ Yí pwɛrɛ wa, kù twá dɛ υ yí tɛ nɛ».

⁴⁴ Piyɛrɛ nɛ wulɛ υ swìn tɛ sùrán tɛntɛ, Yí-Siɲu tɛ cuɛ là tɛ mama, ba nɛ cɔga sɔgυ tɛ, yun wa. ⁴⁵ Kù gwárí Kɛrisɛ là tɛ, ba nɛ kwé Piyɛrɛ, ba ja bà, ba nɛ yí Zwifɛ-ba. Kù gwárí ba, dɛ Yí tarpuɔn tɛ, kù nɛ yí Yí-Siɲu tɛ cuɛ là tɛ, ba nɛ tà Zwifɛ-ba tɛ, dɛ yun wa. ⁴⁶ Ba dàn yà nɛn, ba nɛ swìn dɛ sɔyirɛ duɛn, dɛ ba ga bwɪ Yí nɛ. ⁴⁷ Piyɛrɛ dàn ma swìn, υ wú: «Nɛ wáá nɛ vɪ, sɛ nɛ lɛ là tɛ, ba dɛ nɛ nɪ Yí-Siɲu tɛ, ndɛ nɛ tɛtɛ nɛ, níá wa, naaa?»

⁴⁸ Piyɛrɛ ma pa nii, sɛ ba lɛ ba níá wa dɛ Zwezi-Kɛrisɛ yí tɛ. Kù mù tɛntɛ yuu wa, ba lòrì wá, sɛ υ ya ba nii nɛ, ndɛ dian bagalɪ nɛ.

11

Nii tɛ, Piyɛrɛ nɛ tún Zwerizalemɛ Kɛrisɛ là tɛ yáá con

(Tòtònan 10; Efɛzɛ tìán 2.11-22; Titɛ 2.11; 1 Timote 2.4)

¹ Ku máṅá tē wa, Zwezi-**Kērisē* **tuntuna* tē, dē lià tē duēn, ba nē yī nubīa Kērisē yīrī, ba nē wulē Zwide nagwanaa tē wa, twī ba nī dē, lià tē, ba nē tà **Zwifē-ba* tētē, dē sēe Yū sūgū tē. ² Máṅá tē wa, Piyerē nē piī v bà **Zwerizalemē* wa, Kērisē lià tē, ba nē yī Zwifē-ba tē, zàn ba wulē ba caga v nii nē, ba swìn, ba wú: ³ «N zua lià tē, ba nē ba bεε **goṅi*, con. Yá n mù dē ba dí* dē duēn dē».

⁴ Piyerē dàñ tì yoo tē nεε mama, v twarī ku zīgū nētū, ku ma tun, dē ku yígúró, v birī ba nētēn: ⁵ «À yà wulē Zwafa wa, à jùnì Yū, dē naa nēdū yivīru tì nē, Yū ga pa à na won yijūnī tē wa: À nī won don ndē gansara nēfarū nē, ba nē vwē ku níé banīa tē nē, dē ku naṅa lanworu tē wa, ku cwi tīa. Won tē twī, ku bà ku yī à nii. ⁶ À dàñ ma ywàñ ku zēn, à ga na tīa yuu vānā yiri mama, tē nē vēli dē nεε banīa, dē ganāṅa dē wiēn tē, tē nē vēli tē pùè ban, dē lanworu zéṅé tē, dē tē wulē won tē wa. ⁷ À ga nī kori, ku swìn à con, ku wú: «Piyerē, zàn, n gū, n dé!» ⁸ À ma swìn, à wú: «*Yuu-Tiu, à ba tē pìà, sē à dé. À tē wà won mama dí, ku nē yī culu won, nē à yèè pūpwalan won!»

⁹ Nεε bēlē nii nē, kori tē kúù bwe, ku zīgū lanworu tē wa, ku swìn: «Won tē, Yū nē birī dē ku mε, dàñ ká ywàñ ku ndē culu won nē!» ¹⁰ Ku fwa nētū nεε batwa. Ku kwa nē, tē mama piī tē dī lanworu tē wa. ¹¹ Lala dē nēñ, bara batwa nē,

* **11:3** 11.3 Zwifē-ba bara mama yà **gwəṅə* ba, ba ga culī, sē ba jē nīmarū, nē à yèè, sē ba dé wodiū dē lià tē, ba nē ba gwəṅə.

ba tɔn ba, ba nan Sezare, ba bà ba yí diè tɔ wa, nɔ nɔ wulɛ. ¹² Yɛ-Siŋu tɔ swɛn à con, sɛ à twá dɛ ba à vií, à dàn ká fwa bábiá. Lìà bardu ku tɔ, ba nɔ yɛ nɔ nubɛa Kɛrisɛ yɛri, nɔ kwé nɔ, nɔ ma va nɔ zɔ Kɔrɛnyɛ diè. ¹³ U mù Kɔrɛnyɛ tɔ dàn nɔ man, ɔ bɛri nɔba nɔtu tɔ, ɔ nɔ ni *malika tɔ ɔ diè tɔ wa, dɛ ka nɔ nan ɔ nɔ, ka ga swɛn, ka wú: «Tɔn lià, sɛ ba va Zwafa nɔ, ba pià Simon tɔ, ɔ yɛri don nɔ yɛ Piyɛrɛ, ba ja bà. ¹⁴ U mù nɔ wá swɛn sùràn n con, n mù dɛ n diè tɔ mama nɔ wá twá tɔ nɔ, sɛ Yɛ jon aba á cɔna wa». ¹⁵ Máŋá tɔ, à nɔ wulɛ à swɛn, Yɛ-Siŋu tɔ cuɛ ba yun wa, ndɛ ku nɔ fwa nɔtu tɔ, ku tɛntɛn dɛn tɔ nɔ, nɔ dɛ yun wa. ¹⁶ À dàn ma líí Yuu-Tiu sugu ku tɔ yoo, ku nɔ wú: «Zwan yɛ níá wa nɔ, ɔ lɛgɛ lià duɛn. Yá á mù ya Yɛ-Siŋu tɔ wa nɔ, ba wá lɛ aba». ¹⁷ Nɔ mù lià tɔ nɔ, nɔ ken nɔ waa Yuu-Tiu Zwezi-Kɛrisɛ nɔ, mɛ ku pɛri tɛntɛ ɔ pɛn nɔba. Mɛ Yɛ dàn nɔ pɛn ba ku mù pɛri tɛntɛ. À mù dàn nɔ kúò yɛ wàà, à ma zɛga Yɛ yoo nɔ?»

¹⁸ Ba nɔ ni tɔ sùràn tɛntɛ kwa nɔ, ba yá ku sugu tɔ nɔ, ba ga bwɛ Yɛ nɔ, ba wú: «Yɛ tɛtɛ dàn nɔ pɛn cwɛŋɛ lià tɔ nɔ, ba nɔ tà Zwifɛ-ba tɔ, sɛ ba vɛvɛri ba kwa, ba ma sá ba cɔna, sɛ ba ga na mu tɔ, ku nɔ ba zwɛɛ ɔ con».

*Barɛnabasɛ dɛ Solɛ vɛli Antɛswɛ
(Tɔtɔnan 8.4; 1 Tesalonikɛ tìán 1.9-10; Kolosɛ tìán 2.6-7)*

¹⁹ Lìà tɔ yá pwɛɛ duɛn yáá nɔ, wɔwalɔ tɔ yɛri, ku nɔ twi ku tɔ Etɛyɛnɛ nɔ swɛn tɔ yɛri. Ba duɛn vɛli Fenisi nagwanaa, dɛ Swipɛrɛ nagwanaa, dɛ Antɛswɛ. Ba ga ba Yɛ sugu tɔ swɛn liù don, dɛ

ku nè tà *Zwifə-ba con. ²⁰ Bara duən də yɪn ba wa, ba nè yɪ Swipərə, də Sirenə tián ba nè twi Antuswə. Ba də nè swìn *Gərekə-ba tə con, ba ga swìn *Yuu-Tiu Zwezi soywánú tə, ba bɪrɪ ba. ²¹ Yuu-Tiu dián tə yɪn də ba, yá là zənzən ken ba waa Zwezi nè, ba ga lwàn ba pubɔŋa, ba bà Yu con.

²² *Kərisə là púlí tə, ku nè wulə *Zwerizalemə wa, là twi, ba nì ku mù yoo təntə. Ba dàñ ma tɔn Barənasə, sə ɔ va Antuswə. ²³ Máná tə nè, ɔ nè yí lá ɔ ga na pubwanɔ tə, Yu nè pɪn ba, ɔ jwɛ, ɔ ga kwè ba mama, sə ba zɪɣɪ ba waa nəɔ tə yuu wa, ba ga vwa ba tián Yuu-Tiu yɪra. ²⁴ Barənasə yɪ wɔywanyɪn, ɔ nè súé də Yu- *Siɲu tə. U yà ken ɔ waa Zwezi nè wuuu. Lalɔ nè pɪn ba tián Yuu-Tiu nè, ba súrí ba duən tə nè.

²⁵ Ku kwa nè, Barənasə nan lá nè, ɔ va Tarəsə, sə ɔ pià Solə. ²⁶ Máná tə, ɔ nè nɪ wá, ɔ ja wá, ɔ va Antuswə. Barənasə də Solə fwa bɪnɪ pírí də Kərisə là púlí tə, ba ga kàrɪ lalɔ, ku nè dáá zənzən. Mə ku zɪɣɪ máná təntə wa Antuswə nè, ba ma kə Zwezi karbɪa tə yɪrɪ Kərisə là.

²⁷ Ku dián təntə nii nè, Yu nii *sùsùnà nan Zwerizalemə, ba bà Antuswə. ²⁸ Ba wa liù don, ɔ yɪrɪ nè yɪ Agabisə, nyí ɔ zàn, ɔ twá də Yu-Siɲu tə, ɔ ma swìn də, niən nəfarɔ wá bà tia yuu wa bwálí mama nè. *Kəlodə máná tə wa, ku niən tə cígá twi. ²⁹ Zwezi karbɪa tə vɔrɪ duən nè, sə ba tɔn saɲɔ ndə nətɔ tə, ba liù mama nè wáá, sə ku va ku pa là tə nè, ba nè yɪ ba nubɪa Kərisə yɪrɪ, ba nè wulə Zwide nagwanaa tə wa. ³⁰ Ba cígá fwa ku yoo təntə: Ba ken ku saɲɔ təntə Barənasə də Solə jìàn wa, sə ba ja ku, ba va

ba pa Kərisə là púlí yáá tìán tə nə, Zwerizalemə nə.

12

Ba gva Zwakə, ba ga pɪn Piyerə bān diè
(Tɔtɔnan 5.17-24; Ebərə-ba 1.14; Apokalisə 2.10)

¹ Kɔ mánǎ təntə wa, pìú *Erodə dān zàn, ɔ fɪfɪn *Kərisə là púlí tə wa là duən. ² U pɪn, ba gɔ Zwan zɔnɔ Zwakə də lagɔrɪ sù. ³ U nə nɪ də, kɔ yoo təntə ywán kɔ pa *Zwifə-ba yun tìán, ɔ kùb pɪn nii, sə ba ja Piyerə. Kɔ yɪn cànà* tə, ba nə dé də dipen tə, kɔ nə ba sabwarɪ kəni, tə mánǎ wa. ⁴ Ba nə jɪn Piyerə ba zwèe kwa nə, Erodə pɪn, ba kə wá bān diè, ɔ ga tún pamana púlé banɪa, kɔ nədɔ mama nə ja là banɪa, sə ba cì ɔ nə. U pubɔŋa dān yà nə yɪ, sə ɔ ja wá ɔ va lalɔɔ tə yáá con, *Pakə cànà tə kwa nə. ⁵ Piyerə dān yà yɪ ba cìgà ɔ nə bān diè tə wa. Yá Kərisə là púlí tə dān yà wulə ba lòrì Yɪ ba pɪn wá wuuu.

⁶ Dɪn tə tɪa nə wá pɔrɪ, sə Erodə pa, ba b̀r̀r̀ ɔ b̀r̀r̀, Piyerə dwèe pamana bələ tətəŋi wa, kɔ tɪtɪn tə nə. U yà yɪ ba vwə wá də banzala bələ, yá ba duən də ga cì bān diè tə mimii tə nə. ⁷ Naa nədɔ, də *Yuu-Tiu *malɪka twi, yá poni ga pɪpɪlɪ kɔ pìr̀r̀ bān diè tə wa. Ka pɪpaga Piyerə ka zɪn, ka ga swɪn ɔ con, ka wú: «Zàn yɪ nə, lala!» Kɔ mánǎ tə wa, banzala tə nan ɔ jìàn nə, tə tɔ. ⁸ Malɪka tə swɪn ɔ con, ka wú: «Vwa n tǎŋǎ voru tə lá, sə n ga kə n natɔra». Piyerə fwa kɔ nətɔ

* 12:3 12.3 Kɔ pìà kɔ bɪrɪ də *Pakə cànà tə lɛ.

tə ɔ zwèe, malika tə kùv swìn ɔ con, ka wó: «Zu n gandarv tə, sə n ga pú à kwa».

⁹ Ba nə nan kàrá wa ba zwèe, Piyerə púé ku kwa. Yá ɔ yà yèrì cígá mama də ku yi malika nə twi ɔ con. U yà buɲa də, ku yi Yu nə pin, ɔ na won ɔ pandwɪa wa. ¹⁰ Ba vèli, ba ɛ tɛntən bwálí tə, ba nə cìgà ku nə, ba tə va ba ɛ ku bələ nii nyiən tə, də ba va ba yí lugu mimii tə yáá, ku nə naɲa tɪfarv tə wa. Ku lugu boru tɛntə də sùrí ku tìàn nə, ku pa ba. Ba nan, ba va ba jiri cwəɲə yuu. Naa nədv də malika tə jén.

¹¹ Piyerə waa dǎn pìi ka bà, ɔ ga swìn, ɔ wó: «Sín nə, à dǎn lwarɪ cígá də, Yuu-Tiu nə tɔn ɔ malika à con, ka ga van nə, ka li Erodə də won tə mama, Zwifə-ba lɔv là yà nə dǎnì, tə jun wa». ¹² U nə bún ku nətv, ɔ zwèe ɔ vèli Mari diè. Mari yi Zwan tə, ɔ yiri don nə yi Marəkə, nuu. Là-ba nə dáá yà kun duən nə ku diè tɛntə wa, ba jònì Yu. ¹³ Piyerə ma kukwaga boru tə nə. Tɔtɔnkana don, ɔ yiri nə ya Rodə, twi ɔ boli mimii tə nii, sə ɔ cɔgv. ¹⁴ U lwarɪ Piyerə kosɔgv tə. Pupoli cɪcɪ sùé wa, ku pa ɔ wà mimii tə sùrí. U dèrì, ɔ va diè tə tətəɲi wa, ɔ swìn ɔ buri də, Piyerə wulə mimii tə yáá kàrá wa. ¹⁵ Ba duən tə swìn ɔ con, ba wó: «N yi n nyaɲa». Yá ɔ dǎn tə swìn, də ku ya cígá mama. Ba dǎn ma wó: «Ku ya ɔ malika† nə». ¹⁶ Piyerə də con nə, ɔ də tə wà boru tə kukwagv nə yá. Mǎɲá tə, ba nə sùrí boru tə, ba ni wá, ku ga gən ba. ¹⁷ U dǎn ma ja ɔ jun, ɔ ma fwa mimɪv, sə ba yá zəzugv tə nə,

† 12:15 12.15 *Zwifə-ba tə yà buɲa də, liù mama jə malika, ka nə cì ɔ nə.

υ ga tún, ku nè zıgı nətυ, Yuu-Tiu ma li wá bān diè tē wa. U dān swìn ba con, υ wó: «Á pıan Zwakē†, dē ba duən tē, ba nə yı nə nubıa Kərisē yırı, tē yēni ku». U ga nan, υ va bwálı don nə.

¹⁸ Ku tia tē nə pıri, dwanı nəfarυ dwan pamana tē tətēni wá, ba ga bwe duən, ba wó, Piyerē yı υ fwa nətē. ¹⁹ Erodē pın ba pıà wá, yá ba wà wá nı. U dān ma pa, ba bwe lıà tē, ba nə cıgà υ nə tē, υ ga pa nii dē, sē ba gv.

Nətυ Erodē nə tıga

Ku kwa nə, *Erodē nan Zwıde nagwanaa tē wa, υ va Sezare. ²⁰ U luja dān yà zaıa Tirē, dē Sidon tıán yuu wa zənzən. Ku tıan tēntē tıán dē ken nımarυ, sē ba ma wàní ba bà ba yı wá. Ba dí yáá ba dé dabarı dē Bēlasētısē υ nə ya pıú Erodē diè tē yáá tíú. Ku kwa nə, ba vèli ba lōri, sē sıé ya ba pwērē wa, ba nagwanaa tē nii wodıu yà nə yı ku naıa pıú Erodē nagwanaa tē wa yırı.

²¹ Ku dıın tē nə yı, Erodē tı υ paganυ υ zυ, υ ga nan υ jèé υ padav yuu. U dān ga swìn sùràn ba con pwənē pwənē. ²² Lalυ tē cèrı, ba wó: «Ku yı yı don nə swìn, ku tà ləzwənē nə swìn». ²³ Ku máıá tēntē tətē wa, *Yuu-Tiu *malıka mà Erodē υ nə wà dun pın υ mù Yı nə tē yırı. Ku pın zonzoran zıgı υ waa tē dé wá, tē nan poni nə, υ ga tı.

²⁴ Yá Yı sugυ tē dān yı ku zwı ku súrı, wuuu. ²⁵ Barə nabasē dē Solē tutuıı tē nə zwèe

† **12:17** 12.17 Zwakē wà tē yà yı *Zwerızalēmē *Kərisē lıà pılı tē yáá tíú.

*Zwerizalemə nə, ba jun Zwan, v yiri don nə yi Marəkə, ba sùrí ba tìàn nə, ba ja píí ba bà.

13

*Barənasə də Solə vəli Swipərə
(Galasi tìàn 2.7-9; 2 Timote 3.8-9)*

¹ Yı nıi *sùsùnà də karnyına-ba də yà wulə *Kərisə là púlí tə wa, ku nə wulə Antıswə nə. Ku mù nə yi Barənasə də Simeyon, ba nə bonə «nəzonu», də Lisıyısə Sırenə tíú tə, də Manayın píú *Erodə bısını dabε tə, də Solə. ² Dıın don nə, ba nə kun duən nə, ba bwı *Yuu-Tiu nə, də ba fwa nivori, Yı-*Sıju tə dàń swın, ku wú: «Á kənə Barənasə də Solə vàn nə tıtıı tə yiri, à nə pın ba». ³ Ba dàń nə vwə nıi, ba ga jun Yı, ba zwèe kwa nə, ba tún* ba jìàn ba mù là bələ təntə yuu wa. Yá ba ga kə ba cwəɲə wa.

⁴ Ba mù təntə Yı-Sıju tə nə tın, ba vəli Seləsi, ba zv níá yuu bori, ba va Swipərə nagwanaa. ⁵ Ba nə vəli ba yí Salaminə, ba zıı lá, ba swın Yı sugv tə *Zwifə-ba *jéré dii tə wa. Ba jun Zwan ba kə ba con, sə v san ba.

⁶⁻⁸ Máná tə, ba nə vəli ba jijiri luv nıi təntə wa, ba vəli ba yí Pafosə. Ba nı jinətori don, kunkun nıi sùsùnò. U yi Zwifə, v yiri ga yi Barə-Zwezi, v yiri tə don də *Gərekə-ba sugv nə yi Elimasə. Bε təntə yà wulə də yáá tíú tə, píú nəfarv tə nə lı v tún. U yiri nə yi Serəgisə Polisə. U yi yənu tíú. U mù yáá tíú təntə dàń pın ba bon

* **13:3** 13.3 *Zwifə-ba nə yáá tún ba jìàn là yun wa, sə ku bıı də, ba ken yuywanv ba yuu wa, nə à yèò, sə ku bıı də, ba pın ba Yı nə.

Barənabase də Solə, ɔ ga bɪrɪ də, ɔ swə, sə ɔ nɪ Yɪ sugɔ tə. Jɪnəmori tə dān zàn ɔ zɪɪ ba nə, ɔ pɪà, sə ɔ vəvəri yáá tíú tə, sə ɔ dān ká kə ɔ waa Zwezi nə. ⁹ Solə, ɔ yɪrɪ don nə yɪ Polə, ɔ nə súsə də Yɪ-Sɪŋu tə dān ma fin ɔ yíá, ɔ kə jɪnəmori tə yuu wa, ɔ ga swɪn, ɔ wó: ¹⁰ «N m̀ bɛɛ tɛntə, n yɪ n súsə də yíá swɪan yiri mama də wɔlɔɔɔ. N m̀ *Sɪtana biú! N yɪ cígá yiri mama dɔɔɔ! Cì n tìàn nə, də Yɪ cígá cwəɔɔ tə ka cùgò. ¹¹ Sísún nə, nèn Yuu-Tiu jɪn wulə n yuu wa. N wá jì liliu, yá máná don wa nə, n bá na yɪcav tə». Lala, də yikunu púsə ɔ yuu nə, ɔ dān ga twá lá, ɔ tɪtɛ ɔ pɪà là, sə ba van wá, ba kə cwəɔɔ nə. ¹² Haya, yáá tíú tə nə nɪ kɔ tə, kɔ nə tun, Yɪ sugɔ tə zva wa, ɔ ga kə ɔ waa Zwezi nə.

(Tɔtɔnan 7.1-50; 10.36-43)

¹³ Polə də ɔ twaduən tə tì níá yuu bori Pafɔsə nə, ba va Pɛrəɔ, Panfili nagwanaa wa. Yá Zwan m̀ pɪi ɔ yá ba Panfili nə, ɔ va *Zwerizalemə. ¹⁴ Ba kúò zɪɪ Pɛrəɔ nə, ba va ba yí Antɔswə don Pisidi nagwanaa wa. Ba zva *Zwifə-ba *jéré diè tə wa ba *sié dɪn nə, ba jèé lá nə. ¹⁵ Máná tə, ba nə kàrɪ Yɪ *nii tə, ɔ nə pɪn *Moyizə nə saga tə, də Yɪ nii *sùsùnà saga tə, ba zwèè, kɔ kwa nə, jéré diè yáá tìán tə tun, sə ba swɪn ba con ndə: «Nə nubibara-ba, də á nə jə kwìè, á nə pɪà, sə á ma kwè là tə, á swìán». ¹⁶ Polə nyí ɔ zàn ɔ ja jɪn, ɔ ma fwa ba mɪmɪn, ɔ ga swɪn, ɔ wó: «*Yizərayelə là-ba, də á m̀ là tə, á nə sèè á zɔ Zwifə-ba *yɪjɔncwəɔɔ tə wa, á cɔga: ¹⁷ Yɪ tə, ɔ nə yɪ nə m̀ Yizərayelə là Yɪ, nə kúrí nə nɪbara-ba tə. ɔ m̀ nə pɪn, kɔ là tɛntə pùlì zənzən,

máná tē wa, ba nē yin vērē *Ezwipētē luv nīi tē wa. Yá kv twá v vān tē diān tē nē, v ma pa ba nan lá nē. ¹⁸ Kv dání kv yí ndē bīna sapwilē nē, Yū kálí v tiān, v ma ywān ba yuu kasō lanworu tē wa. ¹⁹ Yū cūgò dwíé barpe Kanan luv nīi tē wa, yá kv kwa nē, v pīn ba mù nē tīnī ba luv tē. ²⁰ Kv nētū tē yí ndē bīna biētia dē finu (450) nē.

Kv kwa nē, v pīn ba yáá tiān, kv ja va kv yí Yū nīi sūsùnē Samiyelē. ²¹ Kv mù tēntē kwa nē, ba lòrī pīū. Yū ma pa ba Sayilē, v nē yī Kisē biū Benzwamēn dwíí dēkuu tē wa. U dē fwa bīna sapwilē. ²² Kv kwa nē, Yū vīgá wá, v ga tūn *Davidē pàrī tē yuu wa. Yū swīn Davidē yoo, v wú: «À nī Yīzayi biū Davidē, dē v yī bēē tē, v nē súé à yīi, v nē wá tun à fīra wiēn tē mama tē sú». ²³ Mē v mù dwíí tē wa nē, Yū pīn Zwezi bà, ndē v nē kàn nīi nētū. U mù Zwezi tēntē nē wá jon Yīzērayelē lià ba cūna wa. ²⁴ Máná tē Zwezi tētē nē wá twī, Zwan kārī v bīrī Yīzērayelē lià tē mama nē, sē ba vōvōrī ba kwa ba ma sá ba cūna, sē v lē ba níá wa, kv twá dē Yū yīrī tē. ²⁵ Zwan mī nē bwēlē, sē kv zwēē, v swīn, v wú: «À mù nē tà kv tē, á nē buṅa dē, à yī. Á nēṅē, à mù kwa nē liū don wá bà. À jūn mùrī, sē à kūrī v natura tētē».

²⁶ À nubīa-ba, *Abērahāmē dwíí wa nīán-ba, dē á mù tēntē, á nē zilí Yū! Kv yī nē mù con nē, nē Yū tun v sūgv tē, kv nē bīrī dē, v wáá nēba v jonē nē cūna wa. ²⁷ Zwerizalemē tiān dē ba pēgá wá Zwezi tēntē yēni, ba ga wá Yū nīi sūsùnā tē sūrān tē dēn nī. Kv pīn, ba gv wá, sē Yū nīi sūsùnā tē sūrān tē, ba nē kārī Zwifē-ba

sié dɪn mama, tɛ nii sʉ́. ²⁸ Dɛ ba nɛ wà yoo mama ni v yuu wa, ku nɛ biri dɛ, v mɛ tɪan, ba tɛ lòrì *Pilatɛ, sɛ v pa, ba gu wá. ²⁹ Yá ba dàn li wá dagarv tɛ yuu wa, ba gùrì lɛbɛrì wa. Ku nɛtv tɛ yà dí yáá, ku púpúní Yɪ sagi tɛ wa, yá ku nii dàn sʉ́. ³⁰ Yɪ dàn ma bwin wá, v li tɪan wa. ³¹ U biri v tìàn dɪan dɛ dɪan ba tɛ nɛ, ba mù dɛ wá nɛ ken duɛn, ba nan Galile nagwanaa tɛ wa, ba va Zwerizalemɛ. Yá sívɛn nɛ, ku tìán tɛ nɛ swìn suywájú tɛ Yizərayelɛ lià tɛ yáá con. ³² Nɛ dɛ tɛtɛ yɪ ku mù suywájú tɛ nɛ, nɛ jɛ bà, sɛ nɛ biri aba. Ku mù nɛ yɪ won tɛ, Yɪ nɛ kàn nikanɪ dɛ nɛ nɪbara-ba tɛ. ³³ Yɪ pɪn ku nii sʉ́ sívɛn nɛ ku pa nɛ mù nɛ, nɛ nɛ yɪ ba nìán. Yɪ li Zwezi tɪan wa, v kɛ mu wa, ndɛ ku nɛ púpúní bɛlɛ nii gwaran sagi tɛ wa, ku nɛ yɪ bɛlɛ nii nyiɛn tɛ wa, ku wú:

«Ku yɪ n mù nɛ ya à biú! À mù nɛ lɪrɪ mú zɛn».

³⁴ Yɪ yà swìn, v ka bwin ka nan tɛ yoo dɛ, v wá bwin wá v li tɪan wa, v kɛ mu wa, sɛ v dàn ká pv. U yà swìn, v wú:

«À wá pa aba wozɛɲɛ tɛ, à nɛ ken vàn nɛ, tɛ nɛ yɪ cígá wiɛn. À kàn tɛ nikanɪ pìú Davidɛ con».

³⁵ Ku mù nɛ pɪn, ku tɛ ma swìn gwaran sagi tɛ bwálí don wa, ku wú:

«N bá sɛɛ n pa lɛzwɛnɛ tɛ, v nɛ yɪ n mù nɛ ti, pv lɛbɛrì wa».

³⁶ Pìú Davidɛ mù twá dɛ Yɪ pubɛɲa tɛ, v ma tun v pa Yɪ nɛ v mánjá tɛ wa. U nɛ twi v ti, ba gùrì wá v nɪbara-ba tɛ con, v dɛ ga pv. ³⁷ Yá Zwezi tɛ, Yɪ nɛ bwin, v kɛ mu wa, wà pwi. ³⁸ À nubɪa-ba, á lwara dɛ, ku yɪ ku twá dɛ v mù Zwezi tɛ, ba ma

swìn də, Yɪ wá kwen nə cuna tə nə mù də wá pwərə wa. U wá kwen á cuna yiri mama, tə nə wá kwen á mù də wá pwərə wa, máná tə, á nə twá də Yɪ nii tə, ɔ nə pɪn Moyizə nə. ³⁹ Kɔ twá də Zwezi yiri tə, liù tə mama, ɔ nə ken ɔ waa ɔ nə, ɔ wá kwen kɔ tíú cuna ɔ mù də wá pwərə wa. ⁴⁰ Á cia á tiàn nə, sə yoo tə, kɔ nə púpúní Yɪ nii sùsùnà saga tə wa dàn ká yí aba. Kɔ mù yoo tə swìn, kɔ wú:

⁴¹ «Á mù là tə, á nə goni là, á ywàṅá, sə kɔ gwárí aba, sə á jén lá. À tun yoo á lɔw wulu wa. Á yà bá sèe kɔ, də ba yà nə man kɔ ba bɪri aba.»

(Romə tiàn 15.8-13; 1 Tesalonikə tiàn 2.14-16)

⁴² Máná tə wa, Polə də Barənasə nə nan jéré diè tə wa, ba lòri ba, sə ba tə pií, ba bà sié dɪn tə, kɔ nə daa lá tə, ba bwé kɔ yoo təntə yuu wa.

⁴³ Jéré tə kwa nə, Zwifə-ba zənzən də là tə, ba nə sèe ba zɔ Zwifə-ba *yɪjɔncwəŋə tə wa, púe Polə də Barənasə kwa. Polə də Barənasə dán yà kwè ba ba daŋa ba jìàn, sə ba zɪɣɪ diàn zəni Yɪ pubwanɔ tə wa.

⁴⁴ Sié dɪn tə, kɔ nə daa lá tə nə yí, kɔ yɪ ndə tɪfarɔ tə mama nə twi duən yáá, sə kɔ cɔɣɔ Yɪ sugɔ tə. ⁴⁵ Yá Zwifə-ba yun tiàn tə nə nɪ kɔ lalɔw təntə, kɔ jigə wɔɣwɪɔ kɔ pa ba. Yá kɔ dàn yɪ ba twá də tɪran, ba ma swìn, ba zɪga Polə nə. ⁴⁶ Polə də Barənasə swìn ba con pwənə pwənə, ba wú: «Kɔ yɪ á mù mama míámíán con nə, Yɪ sugɔ tə yà mɛ, sə kɔ dí yáá kɔ swìn. Á də vi kɔ á dɔga, á ga kúvə ba buŋa á waa con də, á tətə mɛ, sə á na mu tə, kɔ nə ba zwèe Yɪ con

tə. Kɔ m̀ nɛ pɪn, nɛ m̀ dɔn wá wɛvɛri lià tə, ba nɛ tà Zwifə-ba tə con. ⁴⁷ Yá mɛ yoo kɔ tə nɛ, Yɪ pià, sɛ nɛ fwa. Yɪ swìn, ɔ wú:

«À tun mú, sɛ n va lɔv tə mama wa, sɛ n ya ndə poni nɛ. N sùrí lià tə, ba nɛ tà Zwifə-ba tə yíá, sɛ ba lwarɪ dɛ, Yɪ wàá ba ɔ jɔŋɔ ba cɔna tə wa.»

⁴⁸ Ba tə, ba nɛ tà Zwifə-ba tə, nɛ nì kɔ nɛtɔ tə, ba pwíí poli, yá ba dɔn ga bwɪ Yuu-Tiu nɛ ɔ sugɔ tə yɪɪ. Yá lià tə mama, Yɪ nɛ kùrí, sɛ ba na mɪ tə, kɔ nɛ ba zwɛɛ ɔ con tə, dɔn ken ba waa kɔ nɛ.

⁴⁹ Yuu-Tiu sugɔ tə làrì kɔ tà lɔv nii tə mama.

⁵⁰ Zwifə-ba yun tián tə dɔn sugɔ kana tə, ba nɛ jɔ dun, ba nɛ yà j̀ǹǹ Yɪ, dɛ tɪfarɔ tə nɛkwɪna-ba tə, ba kɛ Polə dɛ Barənasə nɛ. Ba fwa nɛtɔ, ba kɛ wɔwalɔ Polə dɛ Barənasə nɛ, ba ma dɪŋɪ ba ba nagwanaa tə wa. ⁵¹ Bara bɛlɛ tɛntɛ dɛ pi† ba nɛɛ purɛn, ba kɛ ba yuu wa, yá ba ga va Yikoniomɛ. ⁵² Antɔswɛ nɛ karbɪa tə yà súɛ dɛ pupwɛn dɛ Yɪ-Sɪŋɪ tə.

14

Polə dɛ Barənasə vɛli Yikoniomɛ

(Tɔtɔnan 17.2-14; Matiə 10.23; 2 Timote 3.11)

¹ Yikoniomɛ nɛ, Polə dɛ Barənasə kùv zɔa *Zwifə-ba *jérɛ diɛ wa, ndɛ kɔ don tə dɛ nɛ. Ba swìn sugɔ kɔ yiri tə nɛ pɪn Zwifə-ba zɛnzɛn dɛ *Gɛrɛkə-ba kɛ ba waa Zwezi nɛ. ² Yá Zwifə-ba tə, ba nɛ vɪga, sɛ ba kɛ ba waa Zwezi nɛ tə, sugɔ

† **13:51** 13.51 Ba yáá fwa kɔ nɛtɔ tə, ba ma bɪɪ Zwifə-ba dɛ, ba nɛ vɪga tə, ba tanyɪnɪ tə càn wá mé ba yuu wa.

ba tɛ, ba nɛ tɔ Zwifɛ-ba tɛ, ba kɛ lɛ̀ tɛ nɛ, ba nɛ yɪ nubɪa *Kɛrisɛ yɪrɪ. ³ Polɛ dɛ Barɛnabasɛ tɛ wɔnɪ ba ya lɛ, ku dɔnɪ.

Fɛn yɛ ba ba jɛ *Yuu-Tiu yɪrɪ, ba ga swɪn pwɛnɛ pwɛnɛ. Yuu-Tiu pɪn, ba tɔŋa ɔ dɛ̀n mɪmɪnan dɛ tɔtɔnan tɛ nɛ bɪrɪ ɔ dɛ̀n tɛ. Tɛ mɔ nɛ bɪrɪ dɛ, Yɪ sɔ̀rɔn tɛ yɪ cɪgɛ, tɛ ga bɪrɪ ɔ pubwanɔ tɛ. ⁴ Tɪv tɛ lɛzwɛnbɪa tɛ pwɛɛ duɛn wa. Ba duɛn yɛ yɪ Zwifɛ-ba yun tɛ̀n nɛ tɪ, ba duɛn tɛ dɛ yɪ Zwezi-Kɛrisɛ *tɔntɔna tɛ nɛ tɪ.

⁵ Zwifɛ-ba dɛ ba yun tɛ̀n, dɛ ba tɛ, ba nɛ tɔ Zwifɛ-ba tɛ, dɛ ba dɛ yun tɛ̀n dɔn yɛ wulɛ ba tanɪ, sɛ ba kɛ Polɛ dɛ Barɛnabasɛ cɔn wa, sɛ ba dɪlɪ ba dɛ kapana, ba gv. ⁶ Zwezi tɔntɔna tɛ nɛ twɪ, ba lwarɪ ku, ba dɛrɪ ba va Likaɔni nagwanaa tɛ tɪfaran tɛ con, tɛ nɛ yɪ Lisɛtɛrɛ, dɛ Dɛrɛbɛ dɛ tɛ sɛpunɛ tɛ nɛ. ⁷ Yɛ ku bwɛlɪ tɛntɛ dɛ nɛ, Polɛ dɛ Barɛnabasɛ vɛlɪ ba swɪn sɔywanɔ tɛ.

*Polɛ dɛ Barɛnabasɛ wulɛ Lisɛtɛrɛ nɛ
(Tɔtɔnan 3.1-12; 17.22-31)*

⁸ Lisɛtɛrɛ nɛ, bɛɛ don yɛ wulɛ lɛ nɛ, ɔ nɛ yɛ jɛ́ɛ tɪa, ɔ nɛɛ nɛ tɪga. Ʋ yɪ ba lɔrɪ wɛ gwɔnɔ, yɛ ɔ dɔn yɛ tɛ wɛ yɪ nɛ zɔn, ɔ va mama. ⁹ Ʋ yɛ cɔga ku tɛ, Polɛ nɛ swɪn. Polɛ ma ywan wɛ zɛn, ɔ ga na dɛ, ɔ ken ɔ waa Zwezi nɛ, ku nɛ wɛɛ ku pɪn ɔ nɪ yazurɛ. ¹⁰ Polɛ ma swɪn ɔ con dɛ kofarɔ, ɔ wɔ: «Zɔn, n zɪgɪ mɛnɛ mɛnɛ n nɛɛ tɛ yuu wa!» Bɛɛ tɛ fan, ɔ cɔ ɔ nɛɛ tɛ yuu wa, ɔ ga wulɛ ɔ vɛlɪ. ¹¹ Ba nɛ nɪ ku tɛ, Polɛ nɛ fwa tɛ, lɛ̀ tɛ bubwɪ dɛ Likaɔni-ba sɔgv, ku wɔ: «Yɪa tɛ dɔn jɪgɛ lɛzoni, tɛ cɔ nɛ con». ¹² Ba yɛ jɛ Barɛnabasɛ

ba boŋə Zeizə*, Polə də nə yɪ ɛrəməsə, mə v mù yà nə swìn sugu tə. ¹³ Zeizə yɪ tə diè yà lwè tiv tə nii nə. Ku jonwanu tə jun nabɛɛ, v nə nan tə də tián punə, v jə bà mimiən tə yáá. U pià, sə v mù də lalɔv tə fwa jonɪ ba pa Zwezi *tɔntɔna tə nə. ¹⁴ Polə də Barənasə nə nì ku, ba kàrí† ba ganan, ba ga bıbarı ba vələ lalɔv tə con də ba bubwi, ba wú: ¹⁵ «Bɛɛɛɛ won nə, á fwa lá nə, bara-ba? Nə də tətə yɪ ləzoni yiri nədu, ndə á də nə. Yá ku ya suywáŋú tə, nə kàrì nə bırı aba, sə á duɔu wonwanu tə, sə á lwàń á pubuŋa tə, á bà Yɪ tə, v nə wulə mu wa, con, v mù Yɪ tə nə fwa lanworu də tia, də muv tə, də wiən tə mama, tə nə wulə ku wa. ¹⁶ Bɪna də bɪna tə nə lɛ, Yɪ yá dwié tə lɔv mama wa, ba nə tà *Zwifə-ba, sə ba tɔn ba fıra. ¹⁷ Də ku nətu mama v tə bırı v tián, v ga fwa zəni, ku twá də, v nə pɪn dwà naŋa yɪ nə, ka nì ka pɪn á ce, də ku máŋá nə yí. U pɪn aba wodi u ku yí aba, v ga sú aba də pupwən». ¹⁸ Də ba nə swìn nətu tə mama, ku tə wà mwálí yɪn, sə ba ma wàní, ba cì lalɔv tə nə, ku dàn ká fwa jonɪ ku pa ba.

¹⁹ Zwifə-ba yun tián tə nan Antuswə də Yikoniomə ba bà. Ba ɣıgarı lalɔv tə, ba ga dɪlɪ Polə də kapana. Ba bún də, v tıga, ba tɪrì wá, ba ja nan tıfaru tə nii nə. ²⁰ Yá karɓa tə nə twi, ba kun v nə tə pɪn Polə piı v zàn, v zv tiv tə wa. Ku tia tə nə purı, v mù də Barənasə vəli Dɛrəbe.

²¹ Máŋá tə, ba nə wàní ba kàrì suywáŋú tə

* **14:12** 14.12 *Gərekə-ba con, Zeizə nə ya ba yta tə yuu tíú, yá ɛrəməsə də ga yɪ tə tɔtɔndù. † **14:14** 14.14 Ba nə kàrí ba ganan tə, ku pià ku bırı, ba pùè nə cùgè zənzən.

ku tifarv tontə wa, ba ga pa là zənzən jì Zwezi karbia ba pìí ba va Lisətərə. Ba zàn lá ba va Yikoniomə, ba zàn Yikoniomə, ba va Antuswə. ²² Tɪv mama wa, ba daŋa karbia tə waa, ba swìn, sə ba zɪɣɪ dɪ̀àn, ba nə ken ba waa Zwezi nə tə yuu wa. Ba bɪrɪ də, ku mɛ, sə nə twá càn də càn wa, sə nə ma wàní nə zɪ Yɪ pàrì tə wa. ²³ *Kərisə là púlí mama wa nə, ba kúrí *nəkɥɪna. Ba dàń yàá jòn Yɪ ba vwə ba nii. Ku kwa nə, ba yàá tì ba, ba pa *Yuu-Tiu nə, ba nə ken ba waa v nə.

²⁴ Ku kwa nə, ba ben Pisidi nagwanaa tə, ba va ba yí Panfili nagwanaa tə wa. ²⁵ Ba pɪn Pɛrəgə tɪ̀án nì Yɪ sugv tə. Ku kwa nə, ba lɛ ba va Atali. ²⁶ Ba zɪɣɪ lá nə, ba tì níá yuu bori, ba va Antuswə con bwálí tə nə, ba nə nan. Mə ku bwálí tontə nə, ba ken ba Yɪ pubwanv tə wa, tutɔɣɪ tə yɪrɪ, ba nə vɛli ba tɔn.

²⁷ Máná tə, ba nə yí Antuswə, ba bon Kərisə là púlí tə, ba kun duən nə. Ba dàń ga tún won tə mama, Yɪ nə twá də ba v ma tɔn. Ba tə swìn də, Yɪ pɪn cwəŋə là tə, ba nə tà Zwifə-ba nə, sə ba də kə ba waa Zwezi nə. ²⁸ Ba yɪn lá nə, ba dání zənzən, ba mù də Zwifə-ba karbia tə.

15

Zwerizalemə Kərisə là púlí tə yoo (Galasi tɪ̀án 2.1-9)

¹ Bara duən nan Zwide nagwanaa tə wa, ba bà Antuswə, ba kàrì kàrà ku tə, ba bɪrɪ là tə, ba nə yɪ nubɪa *Kərisə yɪrɪ tə, ba wú: «Də á mù bara tə nə wà *gɔɣɪ aba, ndə Yɪ *nii tə, v nə pɪn *Moyizə nə, nə bɪrɪ nɛtv tə, Yɪ bá jòn

aba á cuna tē wa». ² Ku zìn tútòná nēfaru ba dē Polē dē Barēnabasē tētēji wa. Ku pɪn Polē dē Barēnabasē, dē ba lià duēn kē sírí, sē ba va *Zwerizalemē, Zwezi-Kērisē *tuntuna tē, dē Kērisē lià púlí yáá tián tē con, sē ba li ku yoo tētē yáá.

³ Ba lià tētē, Kērisē lià púlí tē nē ken cwējē tē wa, vēli ba le Fenisi nagwanaa, ba le Samari nagwanaa. Cwējē tē wa, ba tē swìn Kērisē lià tē con nētū lià tē, ba nē tà *Zwifē-ba tē, nē lwàn ba pubɔŋa, ba bà Yɪ con. Yá ku yoo tētē yà ga pɪn, lià tē mama, ba nē yɪ nubɪa Kērisē yɪrɪ, jē pupwēn zēnzēn. ⁴ Ba nē yí Zwerizalemē, Kērisē lià púlí tē sēe ba jon Zwezi-Kērisē tuntuna tē, dē Kērisē lià púlí yáá tián tē. Yá ba dàŋ ga twarɪ won tē mama, Yɪ nē twá dē ba, v ma fwa. ⁵ *Farɪzɪan-ba púlí tē wa lià duēn, ba dē nē yà ken waa Zwezi nē, dàŋ zàn ba wú, ku mē, sē ba yà gōŋi ba bara tē, yá ba ga kálú ba, sē ba zilí Yɪ nii tē, v nē pɪn Moyizē nē.

⁶ Tuntuna tē dē Kērisē lià púlí yáá tián tē kun duēn nē, sē ba balɪ ku yoo tētē. ⁷ Tútòná nēfaru kwa nē, Piyerē zàn, v wú: «À nubɪa-ba, á dē tētē yèé dē, Yɪ kúrí nē á tētēji wa, tētēn dɪan tē nē, sē lià tē, ba nē tà Zwifē-ba tē, nì Yɪ sɔywáŋú tē à nii wa, sē ba kē ba waa Zwezi nē. ⁸ Yɪ tē, v nē yèé ba waa tē, pɪn ba v *Siŋu tē, v nē pɪn nē dē nē, sē v ma bɪrɪ dē, ba dē yɪ v mù lià, ndē nē dē nē yɪ v mù lià nētū. ⁹ Yɪ wà pwɪa ken nē mù dē ba pwērē wa. U sɪn ba bɪcanɪ tē, sē tē ya nēpon v yáá con, ba nē ken ba waa Zwezi nē yɪrɪ. ¹⁰ Á pià, sē á kē zilí Zwezi karbɪa tē nē, nē

nɪbara-ba tɛ dɛ tɛtɛ nɛ wà kɪ wàní ba zɪn. Bèèè nɛ pɪn, á pià Yɪ nii nɛ? ¹¹ Nɛ yèé dɛ, *Yuu-Tiu Zwezi pubwanɔ tɛ jon ba ba cɔna wa, ndɛ nɛ dɛ tɛtɛ nɛ».

¹² Lalɔ tɛ mama púé kɪ nii, yá ba ga cɔga Polɛ dɛ Barɛnabasɛ, ba nɛ twarɪ Yɪ diàn mɪmɪnan tɛ, dɛ yomɪlan tɛ, Yɪ nɛ twá dɛ ba, ɔ tɔn lià tɛ, ba nɛ tà Zwifɛ-ba, con.

(Romɛ tiàn 15.8-12; Kolosɛ tiàn 2.11-17; Galasi tiàn 5.1-6; Tɔtɔnan 21.25)

¹³ Máná tɛ, ba nɛ swɪn ba zwèè, Zwakɛ dàn swɪn, ɔ wú: «À nubɪa-ba, á cɔga à con. ¹⁴ Simon tún nɛtɔ tɛ mama, Yɪ nɛ dí yáá, ɔ kúrí lià tɛ, ba nɛ tà Zwifɛ-ba tɛ lià, sɛ ba ya ɔ mù lià. ¹⁵ Kɪ sugɔ tɛntɛ dɛ Yɪ nii *sùsùnà tɛ dɛ ga vɛli duɛn nɛ zɛni. Kɪ nɛ púpúní Yɪ sagɪ tɛ wa, kɪ wú:

¹⁶ «Kɪ mù tɛntɛ kwa nɛ, à wá pií, à bà à zɪn piú *Davidɛ diboo tɛ, kɪ yà nɛ tua. À wá pií à lwà kɪ béré kɪkaran tɛ, à zɪgɪ yɪ nɛ. ¹⁷ Kɪ wá pa lɛzoni tɛ gɪganɪ tɛ pià Yuu-Tiu, ba mù dɛ dwíé tɛ mama, tɛ nɛ tà Zwifɛ-ba, à nɛ wá pa à yɪrɪ* tɛ ba. Yuu-Tiu nɛ swɪn kɪ, ɔ mù nɛ fwa wiɛn tɛ mama. ¹⁸ U mù nɛ pɪn, ba lwarɪ tɛ yièn tɛntɛ, halɪ kɪ máná nɛ, ba yigɛ!»

¹⁹ Kɪ mù nɛ pɪn, à dɛ yà swɛ, sɛ nɛ dàn ká kɛ wɔwalɔ lià tɛ nɛ, ba nɛ tà Zwifɛ-ba, ba nɛ lwán ba pubɔɲa, ba bà Yɪ con. ²⁰ À dán nɛ pià, sɛ nɛ púpúní ba nɛ, nɛ pa ba nii, sɛ ba cì ba tiàn nɛ dɛ yièn tɛ tɛ: Ba dàn ká dé nàɲú tɛ, ba nɛ gɔa wɔɲwanɔ nɛ. Sɛ ba dàn ká cwàrí dɛ duɛn,

* **15:17** 15.17 Kɪ nɛtɔ tɛ birɪ dɛ, ba yɪ Yɪ nyiɛn.

ba dān ká dé wotɔɔ nàŋú. Ba dān ká dé jana. ²¹ Máná don wa, ku nɛ dání zɛnzɛn, là yɛn tɔfaru mama wa, ba nɛ kàrì Yɛn nii tɛ, ɔ nɛ pɛn Moyizɛ nɛ, sagɛ tɛ, ba bɛrɛ Zwifɛ-ba *jérɛ dii tɛ wa ba *sié dɛn mama nɛ».

²² Zwezi-Kɛrisɛ tuntɔna tɛ, dɛ Kɛrisɛ là púlí yáá tián tɛ, dɛ Kɛrisɛ là púlí tɛ mama dān bɛn dɛ, ku mɛ, sɛ ba kúrí ba waa là duɛn, sɛ ba tɛn ba mù dɛ Polɛ dɛ Barɛnabasɛ Antɔswɛ nɛ. Ku mù nɛ yɛ Zwidɛ, ɔ yɛrɛ don nɛ yɛ Barɛsabasɛ dɛ Silasɛ. Ba bɛlɛ tɛ yà yɛ yáá tián, ba nɛ jɛ dun là tɛ, ba nɛ yɛ nubɛa Kɛrisɛ yɛrɛ, tɛ tɛtɛŋi wa. ²³ Ba dān pɛn ba sagɛ ku tɛ, ba nɛ púpúní ku wa, ba wú:

«Nɛ mù Zwezi tuntɔna tɛ, dɛ Kɛrisɛ là púlí yáá tián tɛ, nɛ nɛ yɛ nubɛa Kɛrisɛ yɛrɛ, nɛ púpúní sagɛ ku tɛ, nɛ pɛn á mù là tɛ nɛ, á nɛ tà Zwifɛ-ba, á wulɛ Antɔswɛ nɛ, Siri nagwanaa tɛ wa, dɛ Silisi lɔɔ nii tɛ wa. Nɛ jùnì aba. ²⁴ Nɛ nì dɛ, là nan nɛ con, ba ja sùràn duɛn ba bà á con, ba ma gugurɛ aba ba cùgò á pùè nɛ. Yá ku nɛtɔ tɛ ga tà nɛ mù nɛ pɛn ku cwɛŋɛ. ²⁵ Nɛ mama ken nii nɛdɔ, nɛ ga bɛn nɛ na dɛ, ku ziɛn, sɛ nɛ kúrí bara nɛ tɛn ba mù dɛ nɛ nubizɛŋɛ Barɛnabasɛ dɛ Polɛ á con. ²⁶ Polɛ dɛ Barɛnabasɛ tɛntɛ dɔɔɔ ba mu Yuu-Tiu Zwezi-Kɛrisɛ yɛrɛ. ²⁷ Nɛ dān tɛŋa Zwidɛ dɛ Silasɛ, sɛ ba swìn á con ku tɛ, nɛ nɛ púpúní tɛ yuu wa. ²⁸ Yɛ-Sinju tɛ dɛ nɛ tɛtɛ nɛ bɛn nɛ na dɛ, ku mɛ, sɛ nɛ dān ká kɛ zɛla yirɛ duɛn á yuu wa, dɛ ku nɛ tà yìèn tɛ tɛ, tɛ mù yoo nɛ cá. ²⁹ Tɛ mù nɛ yɛ: Á dānà ká dé nàŋú tɛ, ba nɛ

gva wonwanv nɛ! Á dɔnà ká dé jana, nɛ à yèó vɔnà, tɛ nɛ tɪga nàŋú! Á dɔnà ká cwàrì dɛ duɛn! Á nɛ cìgà á tìàn nɛ dɛ tɛ yìèn tɛntɛ, dɛ á fwa zɛni. Yu nɛ wá ya dɛ aba!»

(Efɛzɛ tìàn 2.17-19; 1 Piyɛrɛ 4.10-11)

³⁰ Ba yá lià tɛ, ba dɛ ga va Antɔswɛ. Ba nɛ yí lá ba bon labv tɛ, ba kɛ duɛn nɛ, ba ga tì sagɪ tɛ, ba pa ba. ³¹ Ba kàrì sagɪ tɛ, ba mama ga jwɛ, kv nɛ dɔn ba jìàn tɛ yɪrɪ. ³² Zwidɛ dɛ Silasɛ tɛtɛ yà yɪ Yu nii sùsùnà. Ba swìn kv dání, sɛ ba ma kwè lià tɛ, ba nɛ yɪ ba nubɪa Kɛrisɛ yɪrɪ, sɛ ba ma dɔn ba jìàn. ³³ Ba dání mancɪn, kv kwa nɛ, lià tɛ, ba nɛ yɪ ba nubɪa Kɛrisɛ yɪrɪ, pɪn ba cwɛŋɛ, sɛ ba pìí ba va lià tɛ con, ba nɛ tun ba dɛ bɪcan sió. ³⁴ [Silasɛ mù pìí v yá dɛ ba.]

³⁵ Polɛ dɛ Barɛnabasɛ mù tɛ fwa dɪan dɛ dɪan Antɔswɛ nɛ. Ba dɛ lià duɛn zɛnzɛn kàrì dɛ ba swìn Yuu-Tiu sugv tɛ svywáŋú tɛ.

(2 Korɛntɛ tìàn 11.28; Romɛ tìàn 15.29; Ebɛrɛ-ba 13.18)

³⁶ Dɪan bagalɪ nii nɛ, Polɛ ma swìn Barɛnabasɛ con, v wú: «Nɛ pìé nɛ va tɪfaran tɛ mama wa, nɛ nɛ swìn Yuu-Tiu sugv tɛ lá, nɛ jén nɛ nubɪa tɛ yɪ nɛtɛ». ³⁷ Sɛ yèó Barɛnabasɛ yà pià v ja Zwan, v yɪrɪ don nɛ yɪ Marɛkɛ, v sùrí ba nɛ. ³⁸ Yá Polɛ mù yà ba pià, sɛ Marɛkɛ twá, v nɛ dí yáá v pìí v yá ba Panfili nagwanaa tɛ wa, yá v kùò wà tun dɛ ba tɛ yɪrɪ. ³⁹ Kv jigɛ tútùná nɛfarv ba pwɛrɛ wa, kv pa ba pwèe dɛ duɛn. Barɛnabasɛ jɪn Marɛkɛ, v ma kwé v tìàn, ba ga tì níá yuu bori ba va Swipɛrɛ nagwanaa. ⁴⁰ Polɛ kùrí Silasɛ, lià tɛ, ba nɛ yɪ ba nubɪa Kɛrisɛ yɪrɪ,

tə ga tì ba, ba kə Yɪ pubwanv tə wa, ba də ga v̄i. ⁴¹ U v̄eli v̄ jijiri Siri nagwanaa də Silisi luv̄ nii tə wa, v̄ daŋa Kərisə là púló tə j̄àn.

16

Timote kwé Polə də Silasə
(Romə tián 16.21; Filipə tián 2.19-22; Galasi tián 4.13-15)

¹ Polə v̄eli Dərəbe, v̄ lɛ v̄ va Lisətərə. Liù don yà wulə lá nə, v̄ nə yɪ Zwezi karbiu, v̄ yɪrɪ nə yɪ Timote. U nuu yɪ *Zwifə, v̄ də nə ken v̄ waa Zwezi nə. Yá v̄ nyɪna də yɪ *Gərekə. ² Lià tə, ba nə yɪ nubɪa *Kərisə yɪrɪ, Lisətərə nə də Yikoniomə nə, yà swìn v̄ yozəŋə tə yoo. Polə yà ken sírí, sə v̄ ja wá, v̄ kə v̄ con. ³ U dàń ma *goŋi wá Zwifə-ba yɪrɪ, ba nə wulə tə nagwanɛɛ təntə wa. Lià tə mama yà yèé də, v̄ nyɪna tə yɪ Gərekə. ⁴⁻⁵ Tɪfaran tə wa, ba nə twá ba lɛ, ba yáa swìn kv̄ tə, Zwezi-Kərisə *tuntɔna tə, də Kərisə lià púlí yáa tián tə nə swìn ba tún *Zwerizalemə nə. Ba swìn ba con, sə ba zilí tə nii. Kərisə lià púló tə dàń kwɛn tə na diàn, sə ba ma kwɛn ba kə ba waa Zwezi nə, yá ba ga súrí dɪn̄ mama.

⁶ Yɪ-*Sɪnju tə cìgà ba nə, ba dàń ká swìn Yɪ sv̄gv̄ tə Azi nagwanaa tə wa. Ba dàń ma twá Fərizwi də Galasi nagwanɛɛ tə wa ba lɛ. ⁷ Mánjá tə, ba nə v̄eli, ba lɛ Misi nagwanaa tə, ba yà ken sírí, sə ba va Bitini nagwanaa. Zwezi Sɪnju tə ma vɪ kv̄ ba con. ⁸ Ba dàń ma twá Misi nagwanaa tə wa, ba va Tərowasə. ⁹ Tɪtɪn nə, Yɪ pɪn̄ Polə na yoo v̄ dɪwɪan wa. U nɪ Masedwanə nagwanaa tə wa bɛɛ don də v̄ zɪga, v̄ dàń ga lòrì wá, v̄ wó:

«Bàá Masedwanè, n san nèba!» ¹⁰ Kù mù yoo tǎntǎ pɪn, nè va Masedwanè nè ga yèé dǎ, kù yɪ Yù nè pɪn nii nèba, sǎ nè ja sɔyɔwǎŋú tǎ, nè va nè bɪrɪ bǎ.

(Matìè 18.20; Zwan 6.44-45; Matìè 13.23)

¹¹ Nè tì níá yuu bori Tǎrowasǎ nè, nè te mǎnǎ mǎnǎ nè va Samotǎrasǎ nagwanǎa tǎ wa. Kù tɪa nè pɪrɪ, nè lǎ nè va Neyapolisǎ. ¹² Nè zɪgɪ lá, nè va Filipǎ. Filipǎ yɪ Masedwanè nagwanǎa tǎ wa tɪfarɔ, kù nè dwǎ tǎ mama, kù nè yɪ *Romǎ-bǎ pǎrɪ, tɪɔ. Nè yɪn kù tɪfarɔ tǎntǎ wa, ndǎ dɪan bagalɪ nè. ¹³ Zwifǎ-bǎ *sié dɪn nè yí, nè nan nè yá tɪfarɔ tǎ, nè va nacwǎŋǎ don nii nè. Nè bún dǎ, bwálí tǎntǎ wá ya yɪjɔnɪ bwálí. Nè jǎn tɪa, nè dǎn swɪn dǎ kana, bǎ yà nè kùn lá nè. ¹⁴ Kan don yɪn lá, ɔ yɪrɪ nè yɪ Lidi. Ʋ yɪ Tiyatirǎ tíú. Ʋ yà yoli gansɪan mwɪn. Kan tǎntǎ yà zilí Yù fuǎn. Ʋ dǎn yà cɔga sugɔ tǎ. *Yuu-Tiu súrɪ ɔ yíá, sǎ ɔ zùrɪ ɔ yɪra dǎ kù tǎ, Polǎ nè swɪn tǎ. ¹⁵ Yá bǎ lǎgǎ kan tǎntǎ dǎ ɔ diè lià níá wa, kù twá dǎ Zwezi-Kǎrisǎ yɪrɪ tǎ. Kù kwa nè, ɔ dǎn lòrɪ nèba, ɔ wú: «Á nè wǎní á bún dǎ, à ken à waa Yuu-Tiu nè, á biàn á yá à diè wa». Yá ɔ kálí nèba lá nè.

(Tòtònan 19.23-24; 1 Tesalonikǎ tìán 2.2; 1 Piyerǎ 4.12-13; Filipǎ tìán 1.12)

¹⁶ Dɪn don nè, nè ma vǎli yɪjɔnɪ bwálí nè, nè jérɪ tutunkana don, ɔ nè jǎ cicirǎ. Ʋ yáá swɪn lià yìèn, tǎ nè wá bà. Kù mù nè pɪn, ɔ vba tǎ yà pɪn, lià tǎ, bǎ nè tɪ wá, yà na wiǎn zǎnzǎn. ¹⁷ Ʋ púé nè mù dǎ Polǎ kwa, dǎ ɔ bubwi, ɔ wú: «Lià-bǎ tǎ yɪ Yù tǎ, ɔ nè wulǎ tǎ mǎ yuu wa, tǔtǔnǎ. Bǎ twi, sǎ bǎ swɪn bǎ bɪrɪ nèba cwǎŋǎ, sǎ Yù jon

nəba nə cuna wa». ¹⁸ Kan tē tē piì v bwé ku, dian dē dian. Polə waa nan ku, v dān ma piì v vovəri, v swìn v cicirə tē con, v wú: «Də Zwezi-Kərisə yiri tē, à pın mú nii, sə n nan kan wà tē waa!» Ku máná tē tətə wa, dē tē nan.

¹⁹ U là tē, ba nə ti wá, nə lwarı dē, ba kúv wàrì nywarı ba ni v yira, ba dān jun Polə dē Silasə, ba ga van ba, ba ja nan kanporu wa tiv tē yun tián yáá con. ²⁰ Ba ja ba, ba va là tē, ba nə bürì bürà yáá con, ba ga swìn, ba wú: «Là-ba tē nə gugurə nə tiv ku tē là tē. Ba yi Zwifə-ba tē. ²¹ Yá ba mù nə kàrì nəba kàrà yiri don, ku nə wà nəba nii pın, nə mù Romə-ba là nə, sə nə sèe, nə à yèé, sə nə fwa». ²² Laluv tē nyí ku zàn ba zıga Polə dē Silasə nə. Là tē, ba nə bürì bürà tē pın, ba dí yáá ba ja ba, ba kùrì ba ganan tē, ba ga pa nii, sə ba mà ba dē kafıran. ²³ Ba nə mà ba, ba zwèe kwa nə, ba ken ba bān diè wa. Yá ba dān ga pa nii liù tē, v nə cì bān diè tē nə, sə v cì ba nə zəni. ²⁴ Ku tíu təntə dē nə nì ku nii təntə, ba nə pın wá, v dē ken ba bān diè tē tətəni diè tē wa. U dān ga kə daran ba nəe nə.

²⁵ Máná tē tia nə pwèe ka tārà, Polə dē Silasə wulə ba jùnì Yu dē ba nuḡə Yu gwaran tē. Yá bān diè là tē ga cuga ba. ²⁶ Naa nədv dē tia tē lulugu zənzən, ku pa bān diè tē dəkuu tē mama svsəgv. Ku máná təntə tətə wa, mimien tē mama sùrí, yá bān diè là tē mama banzala tē kùrì. ²⁷ Bān diè cìrú tē nə wùrì, v zàn dwian wa, v ga na mimien tē, dē tē sùrí, v van lagurı sùv v cùrí, sə v ma gv v tiàn. U yà buḡa dē, bān diè là tē mama nan ba dəri ba jén. ²⁸ Polə dān

ma bubwi dɛ kofari, v wú: «Dàn ká fwa lwanu nɛdɔ mama n yira, nɛ mama wulɛ yɛbɛ». ²⁹ Bɔ́n diè nɛcɪv tɛ dɔ́n lòrì mɛn, v ga bɪbarɪ v zɔ, v tɔ Polɛ dɛ Silasɛ yáá con dɛ v vɪvaga. ³⁰ Kɔ kwa nɛ, v jɪn ba v ja nan kàrá wa, v ga swɪn, v wú: «Yun tìán-ba, bèèè nɛ à mɛ, sɛ à fwa, sɛ Yɪ jon nɛ à cɔna tɛ wa?» ³¹ Ba ma le wá, ba wú: «Kɛ n waa Yuu-Tiu Zwezi nɛ, yá Yɪ wá jon n dɛ n diè là á cɔna wa». ³² Yá ba dɔ́n swɪn Yuu-Tiu sɔgv tɛ, ba bɪrɪ v mù dɛ là tɛ mama, ba nɛ wulɛ v diè wa.

³³ Kɔ máná tɛntɛ wa, tɪtɪn tɛ nɛ, v lɪ ba, v kɛ v con, v ga sɪn ba yira nuran tɛ. Kɔ kwa nɛ, lala dɛ ba lɛgɛ v mù dɛ v diè là níá wa, kɔ twá dɛ Yɪ yɪrɪ tɛ. ³⁴ V pɪn, ba zɔ v diè, v ga pa ba fwa wodiɪ ba pa ba, ba dé. Yá v mù dɛ v diè là mama fwa pupwɛn, dɛ ba nɛ wàní ba kɛ ba waa Yɪ nɛ.

(Tɔtɔnan 22.25-29; Filipɛ tìán 1.27-30)

³⁵ Tɪa nɛ pɪrɪ, là tɛ, ba nɛ bùrì bùrà tɛ, tun là, sɛ ba swɪn bɔ́n diè nɛcɪv tɛ con, ba wú: «Dɔgv là bɛlɛ tɛntɛ». ³⁶ Bɔ́n diè nɛcɪv tɛ twi, v swɪn kɔ, v bɪrɪ Polɛ nɛ, v wú: «Là tɛ, ba nɛ bùrì bùrà tɛ, tun ba swɪn, sɛ à dɔgv aba. Á naɲa síún nɛ, á víí dɛ bɪcan síé». ³⁷ Polɛ dɔ́n swɪn là tɛ, ba nɛ tun tɛ con, v wú: «Ba mà nɛba là yáá con, ba ga wà nɛ bùrà bùrì dɛ. Nɛ mù là tɛ, nɛ nɛ ya Romɛ-ba là, yá ba ga kɛ nɛba bɔ́n diè tɛ wa. Yá síún nɛ, ba dɔ́n pià ba sɛgɛ ba lɪ nɛba ba dɔgv. Abada, kɔ wàrì! Ba tɛtɛ bɪàn, ba lɪ nɛba!» ³⁸ Là tɛ, ba nɛ jɪn tɔɲa tɛ, ba bà tɛ pií ba va ba swɪn tɛ sùràn tɛntɛ, ba bɪrɪ là tɛ, ba nɛ bùrì bùrà tɛ nɛ. Fɛn zɔa ba, dɛ ba nɛ nì dɛ, Polɛ dɛ Silasɛ

yi Romə-ba* là. ³⁹ Ba dàn twi, ba kori ba, ba li ba dugv, ba ga lòrì ba, sə ba nan ba tiv tə wa. ⁴⁰ Máná tə, Polə də Silasə nə nan bán diè tə wa, ba vèli Lidi diè. Ba ni là tə, ba nə yi ba nubta Kərisə yiri, ba ga kwé ba. Ku kwa nə, ba vií.

17

*Polə də Silasə wulə Tesalonikə nə
(1 Tesalonikə tián 1.4-7; 2.11-16; Filipə tián
4.16; Zwan 15.19-21, 25; 16.2-3)*

¹ Polə də Silasə twá Anfipolisə də Apoloni, ba kèen ba va Tesalonikə. *Zwifə-ba yá jə *jéré diè lá nə. ² Polə zva ka wa, ndə ku nə yi v yofwamıun nə. U fwa Zwifə-ba *sié dian tə batwa, v mù də ba ma swın də duən Yu sagı tə yoo yuu wa. ³ U yáá gwin Yu sagı sùràn tə dèñ, v biri ba də, *Kərisə yá mə, sə v dé càn, sə v pií v bwin v nan tıga wa. Polə swın, v wú: «D mù Zwezi tə, à nə swın v yoo à biri aba, nə yi Kərisə». ⁴ Sugv tə zva ba wa là duən, ba ga nan ba sùrí Polə də Silasə nə, ku sùrí lalv nə, ba nə yi *Gərekə-ba, yá ba ga zılı Yu, də kana duən, ba də nə jə dun kana wa.

⁵ Yá Zwifə-ba yáá tián kúv zàn də wogwıv, ba ja bara duən, ba nə yi ləzwənyanan lalv tə wa, ba ma zın là tə lıŋa, ba ga gugurə tiv tə. Ba vèli ba kun Zwason diè yáá, sə ba pià Polə də Silasə, ba ja bà lalv tə yáá con. ⁶ Ba vèli ba wà

* **16:38** 16.38 Yìen tə, ba nə ba Romə-ba yura tıŋa: Ba nə wà v bərə bəri, ba ba wá vwe də banzala, ba ga ba wá mà də kası. Ba ba wá pe dagarv yuu wa. Ba nə wulə ba bəri v bərə, v wàá v bonjə v kəni Romə-ba piú nəfarv tə nə, sə v mù nə bəri bərə tə.

ba ni, ba dàń pìi ba van Zwason, dè là duèn dè, ba nè yi ɔ nubia Kərisə yiri, ba ja bà tɔ tìán tɔ yáá con, dè ba bubwi, ba wú: «Là tɔ, ba nè gugurə nè tia yuu là tɔ mama twi yəbə. ⁷ Yá kɔ ya Zwason nè sèe ɔ jon ba ɔ diè wa. Ba mù là tɔntə mama tótɔnɛɛ dè yi tɔ zɪga *Romə-ba pìú nəfarɔ tɔ nii yìèn tɔ nè. Ba ga tɔ swìn dè, pìú don wulə, ɔ yiri nè yi Zwezi». ⁸ Tɔ sùràn tɔntə gugurə lalɔɔ tɔ dè tɔ tìán tɔ. ⁹ Kɔ mù nè pɪn, Zwason dè ba duèn tɔ ŋwín vwinən, ba pa tɔ tìán tɔ nè, sɛ ba dàń ma zɪɪ lá, ba dɔɔ ba.

*Polə də Silasə wulə Bere nə
(1 Tesalonikə tìán 5.21)*

¹⁰ Tia nè twi, ka yì máná tɔ wa, là tɔ, ba nè yi Polə də Silasə nubia *Kərisə yiri tɔ, li ba, ba pa ba va Bere. Máná tɔ, ba vɛli ba yí lá, ba vɛli *Zwifə-ba *jéré diè tɔ wa. ¹¹ Ba mù Bere tìán tɔ yà ken ba sírí, sɛ ba cɔɔ Yɪ sɔɔ tɔ ba doni Tesalonikə tìán tɔ. Ba sèe Yɪ sɔɔ tɔ dè yawala zənzən. Ba yáá bɛɛ Yɪ sagɪ tɔ dɪn mama, sɛ ba jón kɔ tɔ, Polə nè swìn, tɔ yi cígá, naaa. ¹² Ba là zənzən ken ba waa Zwezi nə. Kɔ súrí *Gərekə-ba wa kana zənzən, ba nè ja dun kana wa, dè bara zənzən dè ken ba waa Zwezi nə. ¹³ Yá Tesalonikə Zwifə-ba yáá tìán tɔ nè lwarɪ dè, Polə wulə ɔ swìn Yɪ sɔɔ tɔ, ɔ bɪrɪ Bere tìán tɔ nè. Ba twi, ba zìn ba là tɔ lɪɲa, ba ga gugurə lalɔɔ tɔ Bere dè nè. ¹⁴ Là tɔ, ba nè yi Polə nubia Kərisə yiri, ma pa, Polə va muɔ tɔ vàn nè lala, ba ga yá Silasə dè Timote mù Bere nə. ¹⁵ Là tɔ, ba nè kwé Polə tɔ, ja wá ba va wuuu, ba yí Atenə. Ba mé lá nè ba

pí ba vìi də Polə tɔŋɪ, sə tə pa Silasə də Timote nə, sə ba bà lala, ba yí wá.

Won tə, Polə nə kúv fwa Atenə wa

(Tɔtɔnan 14.14-17; 26.17-20; 1 Korəntə tìán 1.18-25)

¹⁶ Máná tə, Polə nə dànì Silasə də Timote Atenə wa, ɔ pùé cùgù zənzən də nətɔ, ɔ nə na tu tə də kv súé də woŋwanan. ¹⁷ U mù də *Zwifə-ba də là tə, ba nə zílí Yu tə, dàn yà ve duən nə *jéré diè tə wa. Dɪn mama, ɔ yáá vèli kanporu tə wa, ɔ ve də là tə, ɔ nə yáá na lá nə. ¹⁸ Yipɔrɪnyɪna duən yɪn lá nə, ba də nə swə ka pià yənu zənzən. Ba duən yà yɪ yipɔrɪnyɪna, ba nə boŋə ba ‹Epikurɪan-ba*›, ba duən də ga yɪ yipɔrɪnyɪna ‹Sətoyɪstɪan-ba†›. Ba duən swìn, ba wú: «Bèèèe nə kunkun sùsùnù wá tə pià, sə ɔ swìn?» Ba duən də kúv swìn, ba wú: «U yɪ ndə liù tə, ɔ nə swìn yɪa duən yoo, nə nə yèrì tə yoo». Kv wáá nətɔ kv yanɪ, ɔ swìn Zwezi sɔywájú tə. U ma swìn ka píi ka bwìn ka nan də yoo.

¹⁹⁻²⁰ Ba dán ma ja wá, ba ja va bwálí don, ba nə yáá jérí duən, kv bwálí tə nə. Ba boŋə kv Arɪpazə. Ba dán ga swìn ɔ con, ba wú: «N pa nə nèn yodɔra nə zɪn wa. Yá nə dán pià, sə nə lwarɪ tə dən. Kv mù nə pɪn, nə pià, sə n twarɪ kàrà nədɔn tə nəɛ n bɪrɪ nəba». ²¹ Atenə tìán də vərə yà nə wulə duən nə. Ba mɛ tutɔnan yà nə yɪ, yodɔn ka cɔgɔ də yodɔn ka swìn, ka bɪrɪ là nə cɪcɪ.

* **17:18** 17.18 Epikurɪan-ba yɪ *Gərəkə-ba yənu tíú don, ba nə boŋə Epikurə, karbɪa. † **17:18** 17.18 Sətoyɪstɪan-ba yɪ Gərəkə-ba yənu tíú don, ba nə boŋə Zenon, karbɪa.

22-23 Polø nyí v zàn yu nè Ariupazø tø wa, v ga swìn, v wú: «Atenø tián-ba, à nè twá á tu tø wa, à jiri à ni wiøn tø, á nè ηwaní tø nè. À ni *joní bwálí don, á nè lwè, á púpóní ku yuu wa, á wú: «Ku yi yu tø, á nè yèrì nyiøn». Ku mù nè pìn, á dí yáá á yi là tø, á nè bwí wiøn zenzøn nè. Ku yi won tø, á nè jònà ku, á ga yèrì ku. Mø ku mù nè à pià, sè à swìn á con. ²⁴ Yu tø, v nè fwa tia tø dø wiøn tø mama, tø nè wulø ka wa, v mù yi lanworu dø tia mē *Yuu-Tiu. U mù Yu tørtø ba dii tø, ləzoni jìàn nè lwè, wa yaní. ²⁵ U ga kúv ba pià, sè ləzoni jìàn tvn wiøn, tø pa v mù Yu nè. Ku dàn ká nytn ndø v pià, sè ləzoni san wá dø won mama. U mù nè pìn mu dø siñu, dø wiøn tø mama ləzoni tø mama nè. ²⁶ U mù nè twá dø bæe nədø nè, v ma pa ləzoni pùli ba wulø tia tø yuu mama wa. U mù nè tún máñá, v pa dwíí mama nè, v ga fwa ba nagwanεε tø sɪswɪan v pa ba. ²⁷ U fwa ku nətø tø, sè ləzoni ma wàní ba tite, ba ma pià v mù Yu ba na. Yu ga ba ηúná dø nè liù mama. ²⁸ U mù con, nè nè ja mu, nè ga wáá nè yura wa nè dwaní. U mù nè pìn, nè wulø. Á dø tətø wa gwεε duøn swìn ku, ba wú: «Nø dø yi v dwíí tø wa là». ²⁹ Nø dán nè yi Yu dwíí tø bia, nè kúv wà mē, sè nè bún dø, Yu wáá v nytn ndø síán nè, nè à yèé ndø cɪnɪa nè, nè à yèé ndø kapan nè, ləzoni nè sarí dø ba tørtian pubɔña. ³⁰ Yu yà ba ləzoni tø ləyəri tø máñá tø ywàñá, sè v kə ba càn wa. Síún nè, Yu dán pìn nii ləzoni tø mama nè bwala tø mama nè, sè ba vøvəri kwa, ba ma sá ba cuna. ³¹ Yu kúrí dɪn v tún, v ga li liù, sè v twá ku tíú nè, v ma bùrì

tia yuu là tè mama b̀r̀r̀, v c̀g̀á tè wa. Ku mù liù t̀nt̀t̀, v nè k̀r̀r̀i tè, v p̀n ku tíú p̀i v bwin, v nan t̀ga wa, s̀ k̀ pa, là tè mama lwar̀ d̀, ku ỳ c̀g̀á».

³² M̀ǹá tè, ba nè ǹ d̀ Pol̀ sẁn, ka p̀i ka bwin ka nan t̀ga wa yoo, ba dùn dí b̀ỳr̀i v yuu wa, ba dùn tè ga sẁn, ba ẁ: «Nè tè d̀ǹ mù d̀n don nè, ku yoo t̀nt̀t̀ yuu wa». ³³ Ǹtv nè ku ỳn, Pol̀ d̀n ma nan ba t̀t̀t̀n wa. ³⁴ D̀ ku ǹtv tè mama, bara dùn tè vẁ ba t̀n Pol̀ nè, ba ga k̀ ba waa Zwezi nè. Ba wa liù don ỳr̀ nè ỳ Denis̀, v nè ỳ Ar̀vpaz̀ tè ỳáá t̀n tè wa liù don, d̀ kan, v ỳr̀ nè ỳ Damaris̀, d̀ là dùn d̀.

18

Pol̀ v̀li Kor̀nt̀

(1 Kor̀nt̀ t̀n 1.1-9; 2.1-5; 2 Kor̀nt̀ t̀n 11.5-12; 12.12-13)

¹ Ku kwa nè, Pol̀ nan Ateǹ v va Kor̀nt̀. ² U v̀li, v ỳ *Zwif̀ don lá, v ỳr̀ nè ỳ Akilas̀, v nè ỳ Pon nagwanaa tè wa liù. *Rom̀-*ba* p̀i ǹfarv *K̀lod̀ ỳ p̀n nii Zwif̀-*ba* mama nè, s̀ ba nan Rom̀ wa. Ku mù nè p̀n, Akilas̀ d̀ v kan P̀risil̀ d̀ ỳ nan Yitali nagwanaa, ba bà ku m̀ǹá tè wa. Pol̀ vẁ v t̀n ku b̀ t̀nt̀t̀ d̀ v kan tè ỳra. ³ Ba m̀ tut̀n ỳ ỳ won ǹdv, ku mù nè ỳ gansil̀ fẁǹ. Pol̀ d̀n ga wul̀ d̀ ba, v mù d̀ ba t̀n d̀ dùn. ⁴ Pol̀ ỳ ve d̀ Zwif̀-*ba* d̀ *G̀r̀k̀-*ba* *s̀ì d̀n mama nè, *j̀r̀ dì tè wa, v ma sẁn d̀ ba, s̀ v ẁǹi ba, v k̀ v nỳn wa.

⁵ Silasə də Timote dān nə nan Masedwanə nagwanaa tə wa, ba bà, Polə dān ti v mánǵá mama, v ma swìn sugv tə. U swìn kv v biri Zwifə-ba nə, də Zwezi nə yi *Kərisə. ⁶ Zwifə-ba dān zàn ba zıga v nə, ba twın wá. Polə dān ma bɪbaga* v ganan kukulu. U ga swìn, v wú: «Á tanyıni tə càn wá piı kv tu á tətə yuu wa. Kv tà à mù yoo. Yá síún nə à dān wá va là tə, ba nə tà Zwifə-ba tə, con».

⁷ Polə nan lá nə, v va bæε don diè wa. U yırı nə yi Titiusə Zwisətisə. Kv bæε təntə yi liù tə, v nə zılı Yı zəni. U diè yà wulə jéré diè tə səpuni nə. ⁸ Kərisəpisə, v nə yi jéré diè tə yáá tíú, də v diè là mama, ken ba waa *Yuu-Tiu nə. Korentə tián zənzən, ba də nə cugv Polə sùràn tə, ken ba waa Zwezi nə, ba ga lə ba níá wa, kv twá də Zwezi-Kərisə yırı.

⁹ Titun nə Polə dwèe, v na Yuu-Tiu, də v swìn v con, v wú: «Dàn ká pa fən ja mú! Swìn, sə n dān ká pú n nii! ¹⁰ À jə lalvɔ tıfarv kv tə wa. À wulə də mú, yá liù mama ba zìn v jìàn, sə v ma fwa mú lwanı». ¹¹ Polə yın lá nə, biri də cànı bardv, v ma kàrì Yı sugv tə ba tətəni wa.

¹² Kv mánǵá tə wa, də Galion nə yi Akayi nagwanaa tə yáá tíú, pìú nəfarv tə nə li v tún. Zwifə-ba yáá tián ken nii nədv, ba ja Polə ba ja va yáá tián tə, ba nə bürì bürà tə, púlí tə yáá con. ¹³ Ba ga swìn, ba wú: «Kv bæε wà tə yi v wulə v yigə là tə, sə v pa ba bv Yı nə yiri don kv, də nə Yı *nii tə, v nə pın *Moyizə nə tə, nə

* **18:6** 18.6 Ba yáá fwa kv nətv tə, ba ma biri Zwifə-ba də, ba nə vıga tə, ba tanyıni tə wá mé ba yuu wa.

zɪga duən nə». ¹⁴ Polə nə pìà, sɛ ʋ sùrí ʋ nii ʋ swìn, də Galion le Zwifə-ba, ʋ wú: «Kɔ yà nə yɪ kunkun wiən, nə à yèé yokukwiɔn nə ʋ fwa, à yà wá tì máńá, à ma cɔɡv á mù Zwifə-ba sùràn tɛ ndə cíɡá nə. ¹⁵ Kɔ nɛtɛn tɛ dǎn nə yɪ á tútɔní duən là yɪra, də á tətə Yɪ nii tɛ, ʋ nə pɪn Moyizə nə tɛ, də á kàrà tɛ yuu wa, kɔ mù tà à yáá yoo. À ba pìà, sɛ à bùrì kɔ bùrà». ¹⁶ Galion nə swìn kɔ nɛtv tɛ, ʋ zwèe ʋ dugv ba, sɛ ba nan là tɛ, ba nə bùrì bùrà púlí tɛ yáá con. ¹⁷ Ba mama dǎn jɪn Sosɛtɛnə, ʋ nə yɪ jéré diè tɛ yáá tíú, ba wulə ba mà wá là tɛ, ba nə bùrì bùrà tɛ púlí tɛ yáá con. Yá Galion tɛ nə wà pa, kɔ yoo yì wá.

Polə kùb pìí ʋ va Antɔswə
(Tɔtɔnan 21.23-26; 20.16)

¹⁸ Polə dǎní Korentə nə zəni. Kɔ kwa nə, ʋ kùb lòrì cwəŋə là tɛ con, ba nə yɪ ʋ nubɪa *Kərisə yɪrɪ, ʋ ga tì níá yuu bori, ʋ mù də Pərisilə də Akilasə, ba dǎn ma vɛli Siri nagwanaa. Polə yà fwa kɔ mù nə pɪn, ʋ yà pɪn ba ɡɪan ʋ yukɔran† tɛ, Sankərə nə, kɔ máńá tɛ wa. ¹⁹ Ba vɛli ba yí Efezə nə, Polə ma yá ʋ twaduən tɛ lá nə, yá ʋ ga zv *Zwifə-ba *jéré diè tɛ wa, ʋ vɔrɪ də ba. ²⁰ Zwifə-ba lòrì wá, sɛ ʋ ya də ba máńá mancɪn wa. Yá Polə wà kɔ sèe. ²¹ ʋ lòrì cwəŋə ba con, ʋ ga swìn, ʋ wú: [«Yoo nədv nə à pìà, kɔ mù nə yɪ, sɛ à fwa càná tɛ, ka nə bìàn tɛ *Zwerizalemə

† **18:18** 18.18 *Zwifə-ba con, là duən yà wulə, ba nə yáá fwa Yɪ lèèè kənu yɪlori. Kɔ yɪlori tɛntə yáá pa, ba yá ba yukɔran kɔ dǎní zənzən. Ba nə pìà, ba fɪnɪ tɛ, ba yáá fwa Yɪ lèèè kənu yɪlori wiən, sɛ ba yoo ma kwɛn Yɪ yáá con.

wa.] À tɛ wá pìi à bà á con, dɛ Yɛ nɛ swɛ ku». U dǎn ga tì níá yuu bori Efezɛ nɛ, v vií. ²² U vɛli v twá Sezare nɛ, v jun Kɛrisɛ lià púlí tɛ, v ga le v va v cú Antɔswɛ nɛ.

Apɔɔsɛ yanv tɛ, v nɛ yɛ Efezɛ dɛ Korɛntɛ nɛ yoo

(Tɔtɔnan 15.41; 16.4-6; 1 Korɛntɛ tián 3.4-8)

²³ Polɛ fwa mǎnjá mancin Antɔswɛ nɛ, v ga pìi v va, v jijiri Galasi nagwanaa tɛ wa dɛ Fɛrizwi nagwanaa tɛ wa, v ma daɲa Zwezi karbia tɛ mama jìàn. ²⁴ *Zwifɛ don, v yiri nɛ yɛ Apɔɔsɛ, v nɛ ya Alekɛzandɛri tíú, twi v yí Efezɛ. Bɛɛ tɛntɛ yèé sɔgv yáá, v ga yèé Yɛ saga tɛ zɛnzɛn. ²⁵ Ba yà kàrì wá *Yuu-Tiu cwɛɲɛ tɛ yoo wa. U yà ga jɛ yawala dɛ ku. Apɔɔsɛ dǎn yà swìn v biri dɛ v kàrì, ndɛ nɛtv tɛ nɛ, ku nɛ mɛ, Zwezi yoo wa. U yà fwa ku nɛtv tɛ, v ga yɛ Zwan nɛ lɛgɛ lià tɛ níá wa, ku twá dɛ Yɛ yiri, tɛ cɛcɛ nɛ v yèé. ²⁶ U zàn v wulɛ v swìn nɛpon nɛpon Zwifɛ-ba *jéré diè tɛ wa. Pɛrisilɛ dɛ Akilasɛ nɛ cɔgv v sùrán tɛ kwa nɛ, ba jun wá, ba kɛ ba con, yá ba ga biri wá Yɛ cwɛɲɛ tɛ dɛ cígá mama. ²⁷ Ku kwa nɛ, Apɔɔsɛ ken v sírí, sɛ v va Akayi nagwanaa tɛ wa. Lià tɛ, ba nɛ yɛ v nubia *Kɛrisɛ yiri, tɛ dǎn v jìàn, ba ga púpúní sagɛ ba pa Zwezi karbia tɛ nɛ, v nɛ yí lá, sɛ ba ja wá zɛni. U nɛ vɛli v yí lá nɛ, v san ba tɛ nɛ, ba nɛ ken ba waa Zwezi nɛ zɛnzɛn, ku twá dɛ Yɛ pubwanv tɛ. ²⁸ Ku yà yɛ kanporu wa nɛ, v swìn Zwifɛ-ba con dɛ barɛ v biri ba nɛpon nɛpon dɛ, ba tɛlé cwɛɲɛ wa. U tì Yɛ saga tɛ, v twá tɛ nɛ, v ma biri dɛ, Zwezi nɛ yɛ Kɛrisɛ.

19

*Polə kàrì Efɛzə nə**(Tɔtɔnan 8.14-17; 5.15-16; Romə tiàn 15.25-27)*

¹ Máná tɛ wa, Apɔlɔsə nə wulə Korɛntə nə, Polə mù vɛli v twá pɛɛn* tɛ wa, kv lɔv nii tɛ nagwanɛɛ tɛ wa, v kɛɛn v va Efɛzə. U vɛli, v jɛrí Zwezi karɓia duən. ² U dàń ma swìn ba con, v wú: «Yɪ-*Siɲu tɛ cuə á yuu wa, máná tɛ wa, á nə ken á waa Zwezi nə, naaa?» Ba ma le wá, ba wú: «Nə tà nə wà nì tətə də, Yɪ-Siɲu tɛ yɪ ba pɪn». ³ Polə tɛ kúv pìí v bwe ba, v wú: «Bèèèe wa nə ba dàń ləgə aba, kv twá də Yɪ yɪri tɛ?» Ba ma kúv le wá, ba wú: «Kv ya Zwan† níá liu tɛ». ⁴ Polə dàń ma kúv swìn, v wú: «Zwan ləgə lià mama níá wa, kv twá də Yɪ yɪri. Kv nɛtv ɓiri də, ba mɛ, sɛ ba vɔvəri ba kwa, ba ma sá ba cuna, ba bà Yɪ con. U yáá swìn lalɔv tɛ con, v wú, ba kəni ba waa liù tɛ nə, v nə wulə v mù Zwan kwa v bìàn, kv mù nə yɪ Zwezi».

⁵ Tɛ sùràn tɛntə kwa nə, ba ləgə ba níá wa də *Yuu-Tiu Zwezi yɪri tɛ. ⁶ Polə tún v jìàn ba yuu wa, yá Yɪ-Siɲu tɛ ga cú ba yuu wa. Ba wulə ba swìn svyirə duən, də ba swìn Yɪ nii sùràn. ⁷ Bara tɛntə mama yà yɪ ndə lià fugə bələ nə.

⁸ Polə zua *Zwifə-ba *jéré diè tɛ wa, v swìn cígá tɛ pwənə pwənə wuuu, cànì batwa. U swìn ba con də, Yɪ wá dé v pàrì tɛ ba yuu wa. Yá v sùràn tɛ yà ga dɪ ba. ⁹ Lià duən dàń yɪn lá nə, ba nə za ba vaparan, ba ga vɪ, sɛ ba kə ba waa Zwezi nə. Yá ba dàń swìn ba pwé Yuu-Tiu cwəɲə

* **19:1** 19.1 U vɛli v twá Azi nagwanaa pɛɛn tɛ wa, v le. † **19:3** 19.3 Ywàń Matìə 3.

tə lalɔv tə yáá con. Polə dǎn ma nan ba tətəŋi wa, v jə Zwezi karɔa tə, v va v kàrì ba dɔn mama Tiranisə kardiə tə wa. ¹⁰ Kɔ nətɔ tə dǎnì bɔna bələ, kɔ pa Zwifə-ba də *Gərekə-ba, ba nə wulə Azi nagwanaa tə wa, nì Yuu-Tiu sɔgv tə.

Seva bia tə yoo

¹¹ Yɔ yà twá Polə nə, v tɔŋa v yogwaran tə yiri nə yɔ tə cɔcɔ. ¹² Kɔ yiri tə pɔn, ba pəri ganan nə à yəé gantwɛn tə nə dwɛn Polə yɔra yayɔŋa yuu nə, yá yayɔran tə yáá nan, tə yá ba. *Zinə də naŋa, tə yá ba.

¹³ *Zwifə-ba duən, ba də nə yà twá lá ba vɛli, dédɛn, sə ba ja *Yuu-Tiu Zwezi yɔri tə, ba ma dɔŋa zinə lià yuu wa. Ba dǎn yáá swɔn, ba wú: «À dwì à kəni á nə də Zwezi tə, Polə nə kàrì v yoo tə». ¹⁴ Lià tə, ba nə yà fwa kɔ yoo tɛntə, yà yɔ bɛɛ don, v yɔri nə yɔ Seva, bia barpɛ. U mù Seva tɛntə yà yɔ Zwifə-ba Yɔ *jɔŋwana yuu tíu don. ¹⁵ Zini tə dǎn ma le ba, kɔ wú: «À yəé Zwezi, à ma yəé liù tə, v nə yɔ Polə, sə á mù, á mù nə yɔ bərə?» ¹⁶ Yá bɛɛ tə, zini tə nə wulə v yuu wa, dǎn fan v tɔ ba mama yuu wa. U jɔn ba duən, v bɔri ba də, v diàn dwə ba. U fifɔn ba də diàn yiri don, kɔ pa ba dəri diè tɛntə wa wala, v ga tɔn nɔran ba yɔra.

¹⁷ Zwifə-ba də *Gərekə-ba, ba nə yɔn Efɛzə nə, lwarɔ kɔ yoo tɛntə. Yá fən dǎn zɔa ba mama, Yuu-Tiu Zwezi yɔri tə ga na dun. ¹⁸ Ba tə, ba nə ken ba waa Zwezi nə tə, lià zənzən naŋa, ba twi ba lòri, sə Yɔ kwɛn ba cɔna ba mù də wá pwərə wa, ba ga swɔn ba cɔri tə mama, ba nə fwa. ¹⁹ Ba mù lià tɛntə ja ba saga, ba nə ma fwa cɔri, ba bà

ba pa ba sɔrɪ tɛ, lià tɛ mama yáá con. Ba jɛlɛ tɛ sɛbiu, ba na dɛ kɔ yɪ sɛbikulan† m̀̀r̀̀ù̀ finu (50 000). ²⁰ Mɛ nɛtɔ nɛ, kɔ d̀̀án twá dɛ Yuu-Tiu diàn tɛ, ɔ sɔgɔ tɛ ma sẁ̀n, kɔ sú nagwanaa tɛ mama wa.

²¹ Tɛ mù yìèn tɛ nɛ tun tɛ zwèe kwa nɛ, Polɛ ken ɔ pubɔɲa wa, sɛ ɔ twá Masedwanɛ dɛ Akayi nagwanɛ tɛ wa, ɔ lɛ ɔ va *Zwerizalemɛ. Ʋ yà pià dɛ máná tɛ wa, ɔ nɛ yí Zwerizalemɛ, sɛ ɔ k̀̀èéń, ɔ va ɔ na *Romɛ. ²² Ʋ li ɔ lià tɛ, ba nɛ saɲa wá, lià bɛlɛ ɔ tun Masedwanɛ nɛ, kɔ mù nɛ yɪ Timote dɛ Erasɛtɛ. Ʋ tɛtɛ ga ya Azi nagwanaa tɛ wa, máná mancɪn wa.

Yaru Demetəriyisɛ tɛgurɛ tɛ yoo

(1 Korɛntɛ tiàn 16.8-9; 15.32; 2 Korɛntɛ tiàn 1.8-10)

²³ Kɔ máná tɛntɛ wa, tɛgurɛ nɛfarɔ twi, kɔ ya lá nɛ, *Yuu-Tiu cwɛɲɛ tɛ yɪrɪ. ²⁴ Cɪnyaru don yɪn lá, ɔ yɪrɪ nɛ yɪ Demetəriyisɛ. Ʋ yà fwa Arɛtemisɛ§ diè tɛ, ba nɛ yáá j̀̀ǹ̀ǹ̀ ka wa tɛ, nɛmanbii dɛ cɪnɪa. Ʋ d̀̀án yà pɪn lià tɛ, ba mù dɛ wá nɛ tɔɲa tɔtɔɲɪ tɛntɛ, na nywarɪ zɛnzɛn kɔ wa. ²⁵ Demetəriyisɛ ken ba tɛ, ɔ mù dɛ ba nɛ tɔɲa kɔ tɔtɔnyiri nɛdɔ tɛntɛ, dɛ ba tɛ, ba dɛ nɛ tɔɲa kɔ tɔtɔnyiri tɛntɛ yáá tiàn tɛ duɛn yáá nɛ, ɔ ga sẁ̀n ba con, ɔ wú: «À dabara-ba, á mù yèò dɛ, nɛ wojan tɛ yɪ ka naɲa tɔtɔɲɪ kɔ tɛ nɛtɛn

† **19:19** 19.19 Sɛbikɔlɔ nɛdɔ yɪ yɪtɔrɪ nɛdɔ tɔtɔɲɪ ɲwírán.

§ **19:24** 19.24 Arɛtemisɛ yɪ *Gɛrɛkɛ-ba sɔgɔ, Diyane ga yɪ *Romɛ-ba sɔgɔ, yá kɔ yɪ yoo nɛdɔ nɛ kɔ sẁ̀n. Kɔ yɪ konkɔn yɪ, ba nɛ lwè diè, ba kɛ kɔ lá Efezɛ nɛ. Azi nagwanaa lià yà bɔɲɛ kɔ yɪ tɛ, kɔ nɛ yɪ yɪnuu.

wa. ²⁶ Á na, á ga nèn ku tɔ, bæ tɛntɔ, v yiri nɔ yɪ Polɔ, nɔ fwa. Ku tà Efɛzɔ cɪcɪ wa, ku yɪ dɔ Azi nagwanaa tɔ dɔ mɛ. U sùràn tɔ vɔvɔri lalɔv zɛnzɛn, dɔ v nɔ bɪrɪ ba dɔ, yɪa tɔ, lɔzwɛnɔ jìàn nɔ fwa, tɔ tà yɪa. ²⁷ Ku yoo tɛntɔ wá bà ku cùgò nɔ tutɔŋɪ tɔ. Ku ga tà ku cɪcɪ, ku wá pa yɪkan nɔfarɔ Arɛtemisɔ diè tɔ ya ndɔ tutɔ nɔ. Ku yɪkan tɛntɔ wá kwìn dun tɔ nɔ, Azi nagwanaa lià, dɔ tia yuu lià tɔ mama yà nɔ pɪn ku».

²⁸ Lià tɔ nɔ ni tɔ sùràn tɔ ba zwèe, ba súé dɔ lɪŋa, ba ga bubwi, ba wú: «Efɛzɪan-ba yɪkan Arɛtemisɔ nɔ dáá!» ²⁹ Ku yoo tɔ zìn tɪfarɔ tɔ mama ku zɪgɪ yɪ nɔ. Ba vɛli ba kun duɛn nɔ bwálí don nɔ, ba nɔ fwa mɔmɔn lá, ba ga van Masedwanɔ tìán bɛlɔ, ba ja bà. Ku mù nɔ ya Gayisɔ dɔ Arisɛtarɛkɔ, ba nɔ yɪ Polɔ twaduɛn v vɛlɔ tɔ wa. ³⁰ Polɔ yà pìà, sɔ v nan lalɔv tɔ yáá con, v pa ba na wá. Zwezi karbɪa tɔ ma kán v nɔ, sɔ v dàn ká fwa ku. ³¹ Azi nagwanaa yáá tìán duɛn, ba dɔ nɔ yɪ Polɔ dabara, tɔn lià, sɔ ba kwè wá, v dàn ká va bwálí tɛntɔ nɔ. ³² Ku máŋá tɛntɔ wa, lalɔv tɔ gugurɔ. Ba duɛn yáá bubwi yiri don, ba duɛn dɔ bubwi yiri don. Yá ba zɔnɪ tɔtɔ yèrì won tɔ tɔtɔ yiri, ba nɔ kun duɛn nɔ. ³³ Ba dán ma pa Alɛkɛzandɛrɔ nan lalɔv tɔ wa. U mù Alɛkɛzandɛrɔ tɔ yɪ *Zwifɔ-ba yà nɔ yigɔ wá, ba kɛni yáá. Yá Alɛkɛzandɛrɔ dɔ dán yà ja v jìàn, v ma fwa mɔmɔn v pìà, sɔ v swìn v ma jon v tìàn lalɔv tɔ yáá con. ³⁴ Ba nɔ lwarɪ dɔ, v yɪ Zwifɔ, ba mama bubwi dɔ kori nɔdɔ, ku dání ndɔ lugu bɛlɔ nɔ, ba wú: «Efɛzɪan-ba yɪkan Arɛtemisɔ nɔ dáá!»

³⁵ Ku máṅá tǝntǝ wa, ba tuv tǝ sekǝreterǝ pɪn, ba yá zǝzugu tǝ nǝ, v ga swɪn, v wú: «Efezɪan-ba, liù mama tǝlǝ, v nǝ yǝri dǝ, Efezǝ tuv tǝ nǝ cì yɪkan nǝfarv Arǝtemisǝ diǝ tǝ, dǝ kv pìù kapan ciciru tǝ, kv nǝ nan yɪ kv tu, tǝ nǝ. ³⁶ Kv yoo tǝntǝ nǝ ba tǝtǝnǝ jǝ tǝ yɪri, á mǝ, sǝ á ja á tiàn sǝnbwen. Á dànà ká bɪbarɪ, á fwa won mama. ³⁷ Á jɪn bara-ba tǝ, á ja á bà yǝbǝ. Ba mù nǝ wà won ɲwɪn nǝ yɪkan tǝ diǝ tǝ wa, ba ga wà nǝ yɪkan tǝ twɪn. ³⁸ Dǝ kv nǝ yɪ Demetǝriyisǝ dǝ tǝtǝnǝ tǝ, ba nǝ wulǝ dǝ wá, nǝ ja yoo dǝ liù, dɪan wulǝ, ba nǝ bǝrì yìèn bǝrà, tuv tǝ yun tiàn ma wulǝ. Ba vǝlǝ ba bon kv tíú lá nǝ. ³⁹ Nǝ à yǝé, dǝ kv nǝ yɪ yoo don nǝ wulǝ, á nǝ pià, sǝ á swɪn á púlí tǝ kv lià tǝ nǝ bǝrì bǝrà tǝ nǝ mǝ, sǝ kv li kv yoo tǝntǝ yáá. ⁴⁰ Kv nǝ tà nǝtv, nǝ wá bà, nǝ ti talɪ yoo kv tǝ nǝtǝn yɪri kv nǝ fwa zǝn. Cígá mama tǝlǝ yoo kv tǝ wa, nǝ nǝ wàá nǝ bɪri dǝ, kv mù nǝ pɪn, nǝ mǝ, sǝ nǝ kun duǝn nǝ, nǝ fwa jara». ⁴¹ Sekǝreterǝ tǝ nǝ swɪn nǝtv v zwǝe, v pɪn nii, sǝ lalv tǝ vii.

20

*Polǝ vǝli Masedwanǝ, v le v va Gǝresǝ
(1 Korǝntǝ tiàn 16.1-7; 2 Korǝntǝ tiàn 7.5;
Romǝ tiàn 15.25-27)*

¹ Máṅá tǝ wa, gugurǝ tǝ nǝ zwǝe Efezǝ wa, Polǝ bon Zwezi karbɪa tǝ, v kǝ v con. V nǝ kwǝ ba v zwǝe, kwa nǝ, v lòri cwǝɲǝ ba con, v ga zàn, v zv cwǝɲǝ, v ma vǝli Masedwanǝ nagwanaa tǝ wa. ² Polǝ twá kv luv níó tǝntǝ wa, v le dǝ v pɪn kwìè zǝnzǝn lià tǝ nǝ. V nǝ le lá nǝ, v vǝli

Gɛrɛsɛ lɔv nii tɛ wa. ³ U fwa cànì batwa lá nè, yá v dàn yà ken v sírí, sɛ v tì níá yuu bori v va Siri nagwanaa con. *Zwifə-ba yáá tìán nè yà ken tijaŋa ba ja ziga v nè. Kɔ mù nè pɪn, Polə pii v kə v pubɔŋa wa, sɛ v pii v va Masedwanə nagwanaa tɛ wa. ⁴ Lìà tɛ, ba yà nè kwé wá, nè yɪ Sopaterə, v nè yɪ Pirisə bìú, v tɩv nè yɪ Bere. Ba duən də nè yɪ Arisətarəkə də Sekondisə, ba nè yɪ Tesalonikə tìán, də Gayisə v nè yɪ Dɛrəbe tíú, də Timote, kɔ súrí Tiswikə, də Tərofimə nè, ba nè yɪ Azi nagwanaa lìà. ⁵ Ba mù lìà tɛntə dí yáá ba va, ba dɪàn nèba Tərowasə nè. ⁶ Nə tətə zua níá yuu bori Filipə nè, cànà tɛ, ba nè dé də dipɛn tɛ, kɔ nè ba sabwarɪ kəni tɛ nè lɛ, kwa nè. Yá nè dɪan bonu nii nè, nè vɛli nè yí ba Tərowasə nè. Nə fwa dɪan barɛ lá nè.

*Polə bwin Etikisə Tərowasə nè
(Tɔtɔnan 9.36-42)*

⁷ Dapanɪ tɛ tɛntɛn dɪn tɛ nè, nè kun duən nè, sɛ nè mumuni *nimarv dipɛn tɛ, nè dé. Polə dàn yà mɛ, sɛ v vìi kɔ tɩpɔrɪ nè. Kɔ mù nè pɪn, v dàn yà wulə, v ve də lìà tɛ, ba nè wulə lá. U ve v viə tɛ kɔ dání kɔ yí tɩtɩn lugu fugə bələ. ⁸ Cànán yà yɪn dání dəyuu diè tɛ wa, nè yà nè wulə kɔ wa. ⁹ Yèé balandɔrv don, v yɪrɪ nè yɪ Etikisə, yà jèé təkurə nəfarv nii nè. Dwan zàn tɛ tì wá lɪɪ, máŋá tɛ wa, Polə nè tɛ wulə v viə tɛ wa. Dwan tɛ lɪ wá dəyuu dii batwa nii nè, v bà v tɩ tɩa. Ba twi ba zìn wá, də v tɩga. ¹⁰ Polə dàn cuə, v kwá v yuu con, v tì wá, v kə v vànà wa, v ga swìn, v wú: «Á dànà ká pa á pwíi cùgù, v mu tɛ wulə, v tɛ wà tɩ».

¹¹ Mánǎ tɛ wa, ɔ nɛ pìi ɔ dì dɛyuu dìè tɛ wa, ɔ mumuni dipɛn tɛ, ɔ ga fɔ ɔ dé. Kɔ kwa nɛ, ɔ tɛ pìi ɔ swìn kɔ dání wuuu, kɔ va kɔ yí tɔbulakɔvɔ. Kɔ mánǎ tɛntɛ wa nɛ, ɔ vìí. ¹² Ba ja balandɔrvɔ tɛ, ba pìi ba bà dɛ ɔ wulɛ mu wa, yá kɔ dàń yɔn jɔdaru zɛnzɛn kɔ pa ba.

Polɛ zɔɣɣ Tɛrowasɛ nɛ, ɔ va Mile

¹³ Nɛ mù nɛ dí yáá, nɛ zɔ níá yuu bori tɛ wa. Yá kɔ dàń tì nɛba, kɔ ja va Asosɛ bwálí tɛ nɛ, níá yuu bwɛrɛ tɛ nɛ zɔɣa lá. Mɛ kɔ bwálí tɛntɛ wa nɛ, nɛ wá tì Polɛ níá tɛ nii nɛ. Mɛ nɛtv nɛ ɔ yà swìn, ɔ tún dɛ ɔ pìà, sɛ ɔ va kɔ bwálí tɛ nɛ dɛ nɛɛ. ¹⁴ Mánǎ tɛ, ɔ nɛ twi ɔ yí Asosɛ nɛ, nɛ tì wá níá tɛ nii nɛ, yá nɛ ga lɛ nɛ va Mitilɛnɛ. ¹⁵ Nɛ kùd zɔɣɣ lá nɛ, nɛ vìí dɛ níá yuu bori tɛ muv tɛ yuu wa. Kɔ tɔpɔrɔ nɛ, nɛ yí Swio nagwanaa tɛ vàn nɛ. Dɔn tɛ, kɔ nɛ daa lá, nɛ lɛ nɛ yí Samosɛ nagwanaa tɛ. Nɛ nɛ yí Samosɛ tɔpɔrɔ nɛ, nɛ lɛ nɛ yí Mile. ¹⁶ Polɛ yà ken sírí, sɛ ɔ twá Efezɛ nii nɛ, ɔ lɛ, sɛ ɔ dàn ká cùgù ɔ mánǎ Azi nagwanaa tɛ wa. Ʋ yà yɔ ɔ bɔbarɔ dɛ kɔ nɛ wàá, sɛ ɔ ya *Zwerizalɛmɛ nɛ *Zwifɛ-ba càná tɛ, ba nɛ bɔɣɛ *Pantɛkɔtɛ tɛ dɔn nɛ.

Polɛ swìn Efezɛ Kɛrisɛ là púlí nɛkwɔna tɛ con (1 Tesalonikɛ tìán 2.1-12; 1 Piyɛrɛ 5.1-4; Matìɛ 7.15-20; 2 Piyɛrɛ 2.1-3; Titɛ 1.9-14)

¹⁷ Kɔ mánǎ tɛntɛ wa nɛ, Polɛ zɔɣɣ Mile nɛ, ɔ tɔn Efezɛ *Kɛrisɛ là púlí *nɛkwɔna tɛ nɛ, sɛ ba bà. ¹⁸ Mánǎ tɛ, ba nɛ twi ba yí ɔ nii, ɔ swìn ba con, ɔ wó: «Á yèé nɛtv, à nɛ yɔn á tɛtɛŋi wa, kɔ jɔv dɔn tɛ nɛ, à nɛ dígà à naa Azi nagwanaa wa.

19 À cuə à tìàn míámíán, à ma tɔn à pa *Yuu-Tiu nè də yinɩ *Zwifə-ba càn tə wa, ba nə yà kəni à nə. 20 Á yèé də, à wà aba won mama sègè. Á yáá swìn tə à bɪrɪ aba də, à kàrì aba won tə mama, kɔ nə jə funə kɔ pa aba, kanporu tə wa, də dii tə wa. 21 Á swìn Zwifə-ba con də *Gəɾəkə-ba con, sə ba vəvəri kwa, ba ma sá ba cɔna, sə ba kə ba waa Yuu-Tiu Zwezi nə. 22 Yá síún nə, Yɪ-*Siŋu tə kálí nə kɔ pa, à vəli *Zwerizalemə, à ga yèrì won tə, kɔ nə wá yí nə lá. 23 Á dàń nə yèé yoo nəɖ. Tɪfarɔ mama wa nə, Yɪ-Siŋu tə yáá swìn à con də, bǎń diè zɔrɪ, də càn nə dàní nə. 24 Yá à mu tə yoo ba nə jə kɔ nəɖ mama wa, sə kɔ dàń ká ya, ndə à mu tə jə funə kɔ pa nə. Á mù yoo nə yɪ, sə à wàní à yí à vəli tə yígúró, sə à wàní à tɔn Yuu-Tiu Zwezi tɔtɔŋɪ tə, ɔ nə pɪn nə, sə kɔ nii sú. Sə à swìn suywǎŋú tə à bɪrɪ də, Yɪ jə pubwanɔ.

25 Yá síún nə á nəŋə, à yèé də, á kùb ba pìí á na à yáá. Á mù lià tə mama, à nə twá á tətəŋɪ wa, à ga swìn də, Yɪ wá dé ɔ pàrì tə. 26 Kɔ mù nə pɪn, à swìn kɔ á con zèn. Á liù mama talɩ təlɩ à yuu wa. 27 Á wà aba sègè won mama wa. Á swìn kɔ tə mama, kɔ nə yɪ Yɪ puswəno tə, à bɪrɪ aba. 28 Á dàń cɪa á tətə nə də Kərisə lià púlí tə mama nə. Yɪ-Siŋu tə nə tún aba púlí təntə yuu wa, sə á ya kɔ cìrá, á cì kɔ nə. Kɔ twá ɔ tətə biú tə tɪan tə nə, Kərisə lià púlí təntə ma yɪ ɔ mù nyiən. 29 Á yèé də lià, ba nə yɪ ndə buyurən nyankwɪn nə, wá zɔ á tətəŋɪ wa, à kwa nə, ba nə bá yá Kərisə lià púlí tə. 30 Yá á tətə wa, bara wá

ya lá nɛ, ba nɛ wá zàn ba swìn kunkun sùràn, sɛ ba ma van Zwezi karɓia tɛ, ba kɛ ba con. ³¹ Ku mù nɛ pɪn, á mɛ, sɛ á cì ku nɛ, sɛ á lìí á tìàn, dɛ à fwa bɪna batwa tɪtɪn dɛ yɪcau, à ma dí yáá à swìn á liù mama con dɛ yɪnɪa à tunɛ lá.

³² Yá síún nɛ, à pɪn aba Yɪ nɛ, sɛ v twá v sugu tɛ nɛ, ku nɛ jɛ diàn, ku ga birɪ v pubwanu tɛ, v ma kwè aba. Sugu tɛntɛ nɛ wá pa tori lià tɛ mama nɛ, ba nɛ ya Yɪ cɪcɪ nɛ tɪ. ³³ À wà lià sɛbiu nɛ à yèé ganan pìà. ³⁴ Á yèé dɛ, ku wà nɛtu yɪn. Á nɪ dɛ, à tɛtɛ jìàn nɛ tun tɛ pa nɛ, à mù dɛ à twaduɛn tɛ won mama wa. ³⁵ Won mama wa, à birɪ aba dɛ, ku mɛ, sɛ á tun, sɛ á wàní á san lià tɛ, ba nɛ ba diàn jɛ nɛ. Á lie Yuu-Tiu Zwezi sùràn tɛ, v tɛtɛ nɛ swìn, v wú: «N nɛ pɪn won liù nɛ, ku jɛ pupwɛn ku doni, liù nɛ pɪn mú won.»

³⁶ V nɛ swìn nɛtu, v tòli v nadwana yuu, sɛ v jɔn Yɪ dɛ ba mama. ³⁷ Ba mama tɛ dàń kwi zɛnzɛn, ba ga vwa Polɛ bɪan nɛ, ba pùrí wá ba kɛ ba nyɔnɪ nɛ. ³⁸ Pucɔnɪ yà zua ba, v nɛ swìn ba con dɛ, ba kúù ba pìí ba na v yáá tɛ yɪrɪ. Ku kwa nɛ, ba kwé wá ba ja va, ba yí níá yuu bori tɛ.

21

Polɛ vɛli Zwerizalemə

(Tɔtɔnan 20.36-38; 8.5, 40; 20.22-24)

¹ Nɛ mù dɛ ba dugu duɛn. Ku kwa nɛ, nɛ zua níá yuu bori nɛ va muu tɛtɛnɪ Kosɛ nagwanaa mɛnɛ mɛnɛ. Ku tia nɛ pɔrɪ, nɛ vɛli Rodɛ muu tɛtɛnɪ nagwanaa tɛ wa, nɛ zɪgɪ lá, nɛ va Patara.

2 Nə dǎn nɪ nɪ́á yuu bori, də kʊ pìà kʊ ben kʊ va Fenisi nagwanaa con. Nə vɛ́li nə zʊ kʊ wa, sə nə kwɛn nə va yɪŋɔnɪ. 3 Mǎnjá tɛ, nə yíá nə na Swipərɛ mʊv tətəŋi nagwanaa, nə ken kʊ nə jɪgwɪɛ con. Nɪ́á yuu bori tɛ ga ja nəba, kʊ vɛ́li Siri nagwanaa con, sə nə va nə cú Tirɛ nə. Mə bwǎ́lɪ tɛntɛ wa nə, nɪ́á yuu bori tɛ mɛ, sə kʊ cú kʊ zɪla tɛ. 4 Nə vɛ́li nə na Zwezi karbɪa tɛ, nə fwa dɪan barpɛ lá nə. Yɪ-**Sɪnju* tɛ yigu ba, ba ga swɪn Polɛ con, ʊ dǎn ká va **Zwerizalemɛ*. 5 Dɪan tɛntɛ dǎn nə lɛ tɛ zwɛɛ, ba mama də ba kana, də ba bɪa kwé nəba, nə va wuuu, nə va nə lɛ tɪfarʊ tɛ nii. Nə dǎn tɔ̀lɪ nə nadwana yuu nə bɛbɛru tɛ nii nə, sə nə jun Yɪ. 6 Kʊ kwa nə, nə mù də ba mù dʊgv duən, nə ga zʊ nɪ́á yuu bori tɛ. Yá ba də ga pɪ́í, ba va ba bwǎ́lɪ nə.

7 Nɪ́á yuu bori tɛ ja nəba kʊ nan Tirɛ, kʊ va Pətolemayisɛ. Nə jun lià tɛ, ba nə yɪ nə nubɪa **Kərisɛ* yɪrɪ, ba nə wulɛ lá nə, nə ga fwa dɪn nɛdʊ ba con. 8 Kʊ tɪpʊrɪ nə, nə zàn nə va nə yí Sezare nə. Nə vɛ́li nə zʊ Filipɛ diè wa, nə ya lá nə. ʊ də yɪ svywǎŋú tɛ **sùsùnù*. Filipɛ tɛntɛ yà yɪ lià barpɛ tɛ, ba nə san **tɔ̀ntɔ̀na* tɛ nə, wa liù don. 9 ʊ yà jɛ bwìí banɪa, ba tɛ nə yèrɪ bɛɛ. ʊ bwìí banɪa tɛntɛ yà jonɛ Yɪ nii sùràn, ba swɪn. 10 Nə dǎn nə yɪn lá nə, dɪan tɛ pùlɪ, Yɪ nii sùsùnù don, ʊ yɪrɪ nə yɪ Agabisɛ, nan Zwide nagwanaa tɛ wa, ʊ bà nə con. 11 ʊ tɪ Polɛ voru, ʊ ma vwə ʊ tətɛ nɛɛ də ʊ jìàn, ʊ ga swɪn, ʊ wú: «Á nɛŋɛ kʊ tɛ, Yɪ-Sɪnju tɛ nə swɪn: <Bɛɛ tɛ, voru kʊ tɛ nə yɪ ʊ mù nyiən, **Zwifɛ*-ba wá vwa wá nɛtv Zwerizalemɛ nə. Yá ba ga wá ja wá, ba kɛ lià tɛ,

ba nə tà Zwifə-ba tə jìàn wa».

¹² Nə nə nì tə sùràn tə kwa nə, nə mù də bwálí tə tián mə san duən nə, nə lòrì Polə, sə ʋ dàn ká va Zwerizalemə. ¹³ Polə dàń ma le, ʋ wú: «Bèèèe nə pɪn, á kwi á ma cùgà à pùé nə? À mù ken à sírí də kʋ yoo təntə, sə ba vwa nə. Kʋ tà kʋ cɪcɪ, sə à tɪ Zwerizalemə nə *Yuu-Tiu Zwezi yɪrɪ». ¹⁴ Nə nɪ də, ʋ bá sèe, ʋ pa nə swìn wá nə ðì, nə kùù wà kʋ nə jɪn kan kan. Nə dàń swìn, nə wú: «Yuu-Tiu nə wá tun ʋ fɪra».

*Polə yí Zwerizalemə nə
(1 Korəntə tián 9.19-23)*

¹⁵ Tə ðian təntə kwa nə, nə ken nə zula, nə ga va *Zwerizalemə. ¹⁶ Zwezi karbɪa duən də twá nə nə, ba nan Sezare ba bà. Yá ba yɪn nə yáá, ba ja va bæe don sàń, ʋ yɪrɪ nə yɪ Mənasɔn. ʋ yɪ Zwezi karbidwarʋ fuən fuən, ʋ ga yɪ Swipərə tíú. ʋ mù ðìè nə nə mə, sə nə zɔrɪ.

¹⁷ Nə nə vèli nə yí Zwerizalemə nə, là tə, ba nə yɪ nə nubɪa *Kərisə yɪrɪ, sèe nəba də pupwən. ¹⁸ Kʋ tɪpɔrɪ nə, nə mù də Polə mə vèli Zwakə sàń. Yá Kərisə là púlí tə *nəkwɪna tə, də mama twi lá nə. ¹⁹ Polə nə jɪn ba ʋ zwèe, ʋ dàń wulə ʋ tori yìèn tə nədu nədu, Yɪ nə twá də ʋ tɔtɔŋɪ tə nə, ʋ fwa là tə, ba nə tà *Zwifə-ba tətəŋi wa. ²⁰ Ba nə cɔgʋ wá ba zwèe, ba bùà Yɪ nə. Yá ba dàń swìn ʋ con, ba wú: «À nubɪu, n na Zwifə-ba mùrù dəkurən fugə fugə nə ken ba waa Zwezi nə. Yá ba mama ga jə yawala Yɪ *nii tə, ʋ nə pɪn *Moyizə nə, yoo wa. ²¹ Síún nə, ba swìn n yoo ba con, də n kàrì Zwifə-ba mama, ba nə wulə là tə, ba nə tà Zwifə-ba tətəŋi wa,

sə ba vɔvɔri, ba yá Yɛ nii tɛ, ɔ nɛ pɛn Moyizɛ nɛ. Kɔ m̀ nɛ yɛ sɔgɔ tɛ, n nɛ swɛn ba con, n ẃ, ba d̀n ká *gwɛŋɛ ba bisɛmabari, ba d̀n ká twá Zwifɛ-ba yɔfwamɛnan tɛ nɛ. ²² Nɛ d̀n wá fwa b̀eɛɛ? Nɛ zán nɛ ỳɛ dɛ, kɔ ba t̀t̀ńń jɛ, lalɔ tɛ wá kun duɛn nɛ, ba wá lwarɛ dɛ, n twi. ²³ Kɔ m̀ yiri nɛ, fwa kɔ tɛ, nɛ nɛ wá swɛn n con. Bara banɛa wulɛ nɛ tɛtɛŋi wa, ba nɛ fwa Yɛ l̀eɛɛ kɛnu yilori. ²⁴ Ja ba n kɛ n con, sɛ n m̀ dɛ ba tanɛ á t̀ńń kɔ Yɛ l̀eɛɛ kɛnu yilori* tɛ wa. Yá n ga t̀ kɔ jɛŋi tɛ n zin, sɛ ba ma fina ba yun tɛ. L̀à tɛ mama d̀n wá lwarɛ dɛ, cígá t̀lɛ́ kɔ tɛ wa, ba nɛ swɛn ba pa m̀. Yá ba wá lwarɛ dɛ, n tɛtɛ yɛ n twá Yɛ nii tɛ, ɔ nɛ pɛn Moyizɛ nɛ, n ma vɛli. ²⁵ Kɔ nɛ yɛ l̀à tɛ, ba nɛ t̀ Zwifɛ-ba tɛ, ba nɛ ken ba waa Zwezi nɛ yoo, nɛ b́n nɛ na dɛ kɔ mɛ, sɛ nɛ p̀p̀ńń nɛ pa ba. Nɛ swɛn ba con, sɛ ba c̀ ba t̀ńń nɛ dɛ ǹŋ́, ba nɛ gua wɔŋwanan nɛ, ba d̀n ká d́ jana, ba d̀n ká d́ wɔtɔgɔ ǹŋ́, sɛ ba d̀n ká cwàr̀ dɛ duɛn dɛ».

²⁶ Kɔ tɛpɔri nɛ, Polɛ jɛn bara tɛntɛ, ɔ kɛ ɔ con. ɔ m̀ dɛ ba mɛ d̀n ga tanɛ ba t̀ńń kɔ Yɛ l̀eɛɛ kɛnu yilori tɛ wa. Kɔ kwa nɛ, ɔ zɔa Zwifɛ-ba Yɛ *d̀iɛ tɛ wa, ɔ swɛn ɔ bɛrɛ dɛn tɛ, ba yilori tɛ, ba nɛ tanɛ, tɛ nɛ wá zwɛɛ. ɔ ga bɛrɛ dɛn tɛ, dɛ *jɔŋi won tɛ, ba nɛ wá pa Yɛ nɛ ba liù mama yiri.

* **21:24** 21.24 Zwifɛ-ba con, l̀à duɛn yá wulɛ, ba nɛ yáa fwa Yɛ l̀eɛɛ kɛnu yilori. Kɔ yilori tɛntɛ yáa pa, ba yá ba yukɔran kɔ d̀ń zɛnzɛn. Ba nɛ pià, ba finɛ tɛ, ba yáa fwa Yɛ l̀eɛɛ kɛnu yilori wiɛn, sɛ ba yoo ma kwɛn Yɛ yáa con.

Polə janv tə yoo

(Tɔtɔnan 20.23; 24.5-19; Romə tián 15.30-31; 1 Tesalonikə tián 2.15-16)

²⁷ Mánǵá tə nə, dian barpe tə nə bwələ, sə tə zwèe, Azi nagwanaa *Zwifə-ba tə ni Polə Yui *diè tə wa. Ba sugu lalvu tə ba kə v nə, ba ma ja wá. ²⁸ Ba dàń ga bubwi, ba wú: «*Yizərayelə bara-ba, á bìn á san nəba. Á nəŋə beε tə, v nə kàrì bwálá tə mama, là tə mama con, v ma ziga nə luv là tə, də Yui *nii tə, v nə pin *Moyizə nə, də Yui diè kv tə nə. U bilu v jə *Gərekə-ba là duən, v zv Yui diè tə wa, v ma cùgù kv v kə durən kv bwálí təntə wa, kv nə yi Yui ci ci nə ti». ²⁹ Mánǵá don wa, ba ni Polə də Efezə tián beε don, v yiri nə yi Tərofimə tiv tə wa. Yá ba dàń yà buŋa də, Polə pin v zv Yui diè tə wa. Kv mù nə pin, ba swin nətv. ³⁰ Tiv tə mama svsəgv, lalvu ga dəri kv naŋa bwálí mama kv twi. Ba jin Polə, ba tətəli wá, ba jə nan Yui diè tə wa, ba ga pin ka mimiən lala. ³¹ Polə dàń yà yi ba pià, sə ba gv. Pamana yuu tíú don ma ni də gugurə zva *Zwerizalemə mama wa. ³² Kv mánǵá tə tətə wa, v nə ni kv, v zàn v li pamana də là, ba də nə cì v ja dəri, v va ba con. Mánǵá tə, ba nə ni pamana yuu tíú tə də pamana tə, ba yá Polə maran tə nə. ³³ Pamana yuu tíú tə dàń ma bà, v yí lá nə v pùrì Polə, v ga pa nii, sə ba vwa wá də banzala bələ. Kv kwa nə, v bwe Polə, sə v na liù tə, v nə yi, də won tə, v nə fwa. ³⁴ Lalvu tə tətəŋi wa nə, là duən yà bubwi yiri don, ba duən də bubwi yiri don. Zəzugu tə dàń pin v wàrì cígá yoo mama v ni. Kv mù yiri nə v pin nii, sə ba ja Polə ba

va pamana sàń tɔ wa. ³⁵ Máná tɔ Polə nə ðìgà nɛtɛnɛ tɔ yuu, kɔ yɪ pamana tɔ ga ba tì wá, ba zɪn lalɔɔ tɔ tutugu tɔ yɪrɪ. ³⁶ Yá tɪv tɔ ləzwɛnbɪa tɔ yà tɔ púé v kwa, ba bubwi, ba wú: «Á gwɪa wá!»

*Polə swìn Zwerizalemə tián tɔ con
(Matíə 10.19-20; Tɔtɔnan 9.1-30; 26.9-21)*

³⁷ Máná tɔ wa, ba nə pìà, ba kɛ Polə pamana sàń tɔ wa, v swìn pamana yuu tíú tɔ con, v wú: «À jɛ cwɛŋə, sɛ à swìn yoo n con, naaa?» Pamana yuu tíú tɔ ma le wá, v wú: «N nɛń *Gɛrɛkə-ba sugɔ naaa? ³⁸ Kɔ nə yɪ nɛtv, sɛ mɛ kɔ tà n mù nə yɪ Ezwipɛtɛ tíú tɔ, v kanya nə sugu là v kɛ *Romə-ba nə. Yá v ga jɛ lagura mùrù banɪa (4 000), dɛ ba cɛcɛrɛ sɪán, v ja va kasɔɔ lanworu tɔ wa?» ³⁹ Polə ma swìn, v wú: «À mù yɪ *Zwifə, Tarəsɛ tíú, Silisi lɔv nii tɔ wa, kɔ tɪv tɔ yɪrɪ nan. À lòrì mú, sɛ n pa nə cwɛŋə, sɛ à swìn lalɔɔ tɔ con».

⁴⁰ Pamana yuu tíú tɔ ma pa wá nii, sɛ v swìn. Polə ðán zàn v zɪga nɛtɛnɛ tɔ yuu wa. Yá v ga jɛ v jɪn, v ma fwa mɪmɪnv lalɔɔ tɔ yáá con. Zɛzugu tɔ mama zwèe. Polə ðán wulɛ v swìn lalɔɔ tɔ con dɛ *Ebɛrə-ba sugɔ.

22

¹ Polə swìn, v wú: «À nubɪa-ba dɛ à nɪɪna-ba! Á cɔga kɔ tɛ, à nə jɛ, sɛ à swìn, à ma jon à tián!»

² Máná tɛ, ba nì dɛ, Polə yɪ Ebɛrə-ba sugɔ nə, v ma swìn ba con, ba kúv kwen ba kɛ sègè sègè. Yá Polə ðán swìn ba con, v wú:

3 «À mù yí Zwifə, ba luru nə Tarəsə nə, ku nə wulə Silisi luv nii tə wa. Mə tıfaru ku tə, ku nə yí Zwerizalemə wa, nə ba kuru nə. Gamalielə yà nə yí à karnyina, v nə kàrì nə, sə à twá Yı *nii tə, v nə pın nə nyina-ba tə nə zəni zəni. À yà jə yawala zənzən də Yı nyiən tə, ndə á də mama nə yí nətu tə zən ku tə. 4 À tətə fıfn ba tə, ba nə wulə *Yuu-Tiu cwəŋə ka tə wa, à gv. À vwə bara də kana à kə bən diə. 5 *Zwifə-ba Yı *jowwana yun tian nəkwia tə, də *nəkwina tə mama yəə ku tə, à nə fwa. Ba tətə pın nə saga, sə à bırı Zwifə-ba nubia tə nə, ba nə wulə Damasə nə. À vəli ku tiv təntə də saga təntə, tə nə pın nii nə, sə à vwa lià tə, ba nə zva Zwezi cwəŋə tə wa, à ja bà Zwerizalemə, sə à pa, ba kə ba cən wa.

6 À vəli cwəŋə tə wa, ku bà ku bwələ lugu fugə bələ, də à dən yà bwələ Damasə. Ku máná tə wa, naa nədu də poni nəfaru nan yı nə. Ku pıplı ku kıkırı nə. 7 À tua tia, à ga nì kori, ku nə swìn à con, ku wú: «Solə, Solə, bèèè nə pın, n ma fıfn nə?» 8 À dən ma le, à wú: «N mù nə yí wàà, Yuu-Tiu?» U ma swìn à con, v wú: «À mù nə yí *Nazaretə Zwezi, n nə fıfn.» 9 Lià tə, à mù də ba nə twá duən tə, nı poni tə, yá ba nə wà liù tə, v nə swìn à con tə, kori nì. 10 À dən ma swìn, à wú: «Bèèè nə à dən mèe, sə à fwa Yuu-Tiu?» Yuu-Tiu ma swìn à con, v wú: «Zàn, n va Damasə, yá mə lá nə, ba wá swìn n con won tə mama, à nə pın nii, sə n fwa». 11 À yía yà kúv ba won mama na, poni təntə nə pıplı tə yırı. Lià tə, ba nə yın də nə tə nə jın à jın nə, ba van nə, à ma va à yí

Damasə.

¹² Bɛɛ don yɪn lá nɛ, ɔ yɪri nɛ yɪ Ananiasə. Ʋ yà zilí Yɪ nii tɛ, ɔ nɛ pɪn *Moyizə nɛ, zəni zəni. Damasə Zwifə-ba mama yà swìn ɔ yozəŋə yoo.

¹³ Kɔ m̀ bɛɛ tɛntɛ dàń twi ɔ yí nɛ, ɔ swìn à con, ɔ wú: «À nubiu Solə, sɛ n yíá tɛ pìi, tɛ na lá!» Kɔ máńá tɛ tɛtɛ wa, à yíá tɛ pórí. Yá à ga na wá. ¹⁴ Ʋ dàń ma swìn, ɔ wú: «Yɪ tɛ, ɔ nɛ yɪ nɛ Zwifə-ba nɪbara-ba Yɪ nɛ tún mú, sɛ n yəni ɔ fira tɛ, sɛ n na cígá tíú Zwezi, sɛ n nì sugɔ tɛ, ɔ tɛtɛ nii wa. ¹⁵ Kɔ m̀ nɛ pɪn, n wá swìn ɔ yoo là tɛ mama yáá con. N wá bɪri ba kɔ tɛ, n nɛ nɪ dɛ kɔ tɛ, n nɛ nì tɛ. ¹⁶ Yá síún nɛ, b̀ɛɛɛ nɛ n dàń kù d̀ǹ? Zàn yɪ nɛ, n bon Zwezi yɪri tɛ, sɛ n pa ba lə mú níá wa, sɛ n cɔna tɛ durɛn tɛ ma sɪn tɛ nan.»

Won tɛ, kɔ nɛ ken Polə là tɛ, ba nɛ tà Zwifə-ba, con

(Tɔtɔnan 7.57-58)

¹⁷ Polə kù swìn, ɔ wú: «À pìi à bà *Zwerizalemə wa, yá à dàń yà wulə à j̀ǹǹ Yɪ *Zwifə-ba Yɪ *d̀iè tɛ wa. Kɔ fwa ndə yiviru nɛ tì nɛ, Yɪ ga bɪri nɛ won. ¹⁸ À nɪ *Yuu-Tiu dɛ ɔ swìn à con, ɔ wú: «Bɪbarɪ n bà, n lɛ n nan Zwerizalemə wa lala, ba bá jon n s̀r̀r̀ǹ tɛ, n nɛ swìn n bɪri à yuu wa». ¹⁹ Yá à dàń swìn, à wú: «Yuu-Tiu, ba tɛtɛ yəé zəni dɛ, à yà twá Zwifə-ba *j̀r̀é dii tɛ wa, à vɛli, à ma p̀à ba, sɛ à pa ba kə ba b̀ǹ d̀iè, dɛ à pa ba mà là tɛ, ba nɛ keni ba waa n nɛ. ²⁰ Máńá tɛ wa, ba nɛ gɔa n *s̀s̀s̀ǹǹ Etɪyɛnə, ɔ nɛ swìn n sugɔ tɛ, à tɛtɛ yɪn lá nɛ. À ken à nii ba kwa, à ga jon là tɛ, ba nɛ gɔa wá ganan, à ja

tə nə». ²¹ U dàń ma swìn à con, v wú: «Vəli, n yɪ à tɔŋa mú yɪŋɔnɪ dwíí tə, ba nə tà Zwifə-ba tə, con».»

Polə biri də, v yɪ Romə-ba biú
(Tɔtɔnan 16.22-23, 35-39; 25.16)

²² Lìà tə cɔɡv wá, wuuu, kv va kv yí Polə sɔɡv tɔntə yuu wa. Ba dàń zìn ba kwərə yɪ nə, ba ga swìn, ba wú: «Á gwɪa kv mù bæ wà tə yiri tə! Kv wà mɛ, sə á yá wá á pa v mu sù lɔv wa!»

²³ Ba bubwi, ba lɪ* ba ganan, ba dɪlɪ, ba dɔɡa, ba ga pèe purən, ba mí yɪ nə. ²⁴ Pamana yuu tíú tə pɪn nii, sə ba kə Polə pamana sàń tə wa, sə ba ga fɪrɪ wá də kafɪv, sə v swìn won tə, kv nə pɪn, ba bubwi nətv v yuu wa. ²⁵ Yá mánjá tə wa, ba nə vwə wá, sə ba mà, Polə swìn pamana bíí yuu tíú tə con, v yà nə wulə lá, v wú: «N jə nii, sə n mà *Romə-ba biú, ba nə tə wà v bərə bəri, naaa?»

²⁶ Tə sèràn tɔntə pɪn, pamana bíí yuu tíú tə va v tún tə nii v yuu tíú tə con, v wú: «Bɛɛ tə yɪ Romə-ba biú, bæɛɛ nə n dàń wá fwa?» ²⁷ Pamana yuu tíú tə dàń ma bà, v swìn Polə con, v wú: «Swìn à con də, n nə yɪ Romə-ba biú». Polə ma le wá, v wú: «Awo, à yɪ Romə-ba biú». ²⁸ Pamana yuu tíú tə ma sùrí lá nə, v wú: «À mù yɪ səbifarv nə à ŋwín, sə à ma jì Romə-ba biú». Polə də ma kúv swìn, v wú: «À mù yɪ Romə-ba nə lɔrɪ nə». ²⁹ Lala də lià tə, ba yà nə mɛ, sə ba mà Polə ba pa, v swìn tə pií, ba kə ba kwa. Fən dàń yà

* **22:23** 22.23 Kv nətv biri lɔŋa.

zua pamana yuu tíú tɛ, dɛ ɔ nɛ lwarɪ dɛ, Polɛ yɪ Romɛ-ba biú, ɔ nɛ pɪn ba vwa wá tɛ yɪɪ.

(*Tɔtɔnan 23.28; Matíɛ 23.27-28; 10.16*)

³⁰ Ku tɪpɪɪ nɛ, ɔ nɛ pɪà, sɛ ɔ lwarɪ cígá mama won tɛ, ku nɛ pɪn *Zwifɛ-ba bubwi ɔ yuu wa, ɔ pɪn ba kùrì Polɛ. Ʋ dǎn ga pa nii, sɛ Yɪ *jonwana yun tián tɛ dɛ Zwifɛ-ba yáá tián tɛ, ba nɛ bùrì *bùrà tɛ, bà duɛn yáá nɛ. Ku kwa nɛ, ɔ pɪn Polɛ cú, ɔ ga zɪgɪ wá ba tɛtɛnɪ wa.

23

¹ Polɛ ywǎn Zwifɛ-ba yáá tián tɛ, ba nɛ bùrì bùrà tɛ, ɔ ga swɪn, ɔ wú: «À nubia-ba, à mù waa con, à wà yoo nɪ, à nɛ dwá ku wa, Yɪ yáá con, ku ja bà ku yí zèn». ² Zwifɛ-ba Yɪ jonwana yun tián nɛkwɪa Ananiasɛ pɪn nii lià tɛ, ba nɛ bwɛlɛ Polɛ yɪra, sɛ ba mà ɔ nii tɛ nɛ. ³ Polɛ dǎn ma swɪn ɔ con, ɔ wú: «Yɪ wá mà mú, béré pwɛ! N yɪ n jɛn, sɛ n twá dɛ Yɪ *nii tɛ, ɔ nɛ pɪn *Moyizɛ nɛ, n ma bùrì à bùrà, yá n yɪ n zɪga Yɪ nii tɛntɛ nɛ, dɛ n nɛ pɪn nii, sɛ ba mà nɛ». ⁴ Lià tɛ, ba nɛ wulɛ lá nɛ, swɪn ba wú: «Ku yɪ n twɪn Yɪ jonwana yun tián nɛkwɪa tɛ». ⁵ Polɛ ma le, ɔ wú: «À nubia-ba, à yà yèrì dɛ, ku yɪ Yɪ jonwana yun tián nɛkwɪa. Ku dí yáá, ku swɪn Yɪ sùràn saga tɛ wa, ku wú: «N wà mɛ, sɛ n swɪn n lɔɔ nii lià tɛ yáá tíú tɛ yolwan.» ⁶ Polɛ yà yèé dɛ, ba púlí tɛ vǎn don yà yɪ *Sadɪstɪan-ba, ku vǎn don dɛ ga yɪ *Farɪzɪan-ba. Ku mù nɛ pɪn, ɔ bubwi Zwifɛ-ba yáá tián tɛ, ba nɛ bùrì bùrà tɛ, yáá con, ɔ wú: «À nubia-ba, à mù yɪ Farɪzɪan. Farɪzɪan-ba nɛ lɔrɪ nɛ. Ku yɪ

à nè pɪn cígá dɛ, tɪga wàá ba bwin ba nanja tɛ, nè pɪn, ba wulɛ ba b̀̀r̀̀ à b̀̀rà».

⁷ Polɛ nè sẁ̀n kɪ nɛtɜ tɛ, ɜ zwɛɛ, t̀̀t̀̀nà nyí tɛ zàn Farɪzɪan-ba dɛ Sadɪsɪan-ba pwɛrɛ wa. P̀̀l̀̀í tɛ d̀̀án pwɛɛ p̀̀l̀̀é b̀̀l̀̀ɛ. ⁸ Sadɪsɪan-ba mù yà sẁ̀n dɛ, tɪga ka bwin ka nan, dɛ *malɪka, dɛ sɪɲu t̀̀l̀̀é. Yá Farɪzɪan-ba dɛ con nè, ba dɛ ẃ, tɛ wulɛ. ⁹ Kɪ z̀̀n t̀̀t̀̀nà nèfarɜ. Farɪzɪan-ba wa Yɪ nɪi *yɛnu t̀̀án d̀̀án ma zàn ba caga kɪ zɛnzɛn, ba ga sẁ̀n, ba ẃ: «Nɛ ba lwanɪ yiri mama na, kɪ bɛɛ wà tɛ yuu wa. Kɪ wàá kɪ yanɪ sɪɲu, nè à ỳ̀é malɪka nè, sẁ̀n ɜ con». ¹⁰ T̀̀t̀̀nà tɛ d̀̀án nè s̀̀r̀̀í zɛnzɛn tɛ, kɪ pɪn fɛn zɜ pamana yuu t̀̀ú tɛ. ɜ yà bɪɲa dɛ, ba wá za Polɛ, ba pwɛɛ kɪkaran ba tɛtɛɲi wa. Kɪ mù nè pɪn, ɜ ma pa nɪi ɜ pamana p̀̀l̀̀í nè, sɛ ba lɪ Polɛ ba tɛtɛɲi wa, ba ja va pamana s̀̀án tɛ wa.

¹¹ Kɪ tɪa tɛ nè ỳ̀, *Yuu-Tiu twi Polɛ con, ɜ ga sẁ̀n, ɜ ẃ: «Pa n jɪn d̀̀án! Nɛtɜ tɛ, n nè sẁ̀n à yoo n bɪrɪ *Zwerizalɛmɛ nè, kɪ mɛ, sɛ n tɛ sẁ̀n à yoo *Romɛ dɛ wa».

Zwifɛ-ba ken nɪmarɜ, sɛ ba gv Polɛ

(Tɔtɔnan 9.23-25; 2 Korɛntɛ t̀̀án 11.23, 26)

¹² Kɪ tɪa tɛ nè purɪ, *Zwifɛ-ba duɛn ken tɪɲaɲa. Ba dùè ba kɛ ba t̀̀án nè, ba ga kɛ ba s̀̀r̀̀í, dɛ ba bá dé wodiɜ, ba bá nyɜ mama, kɪ ja v̀̀l̀̀i máɲá tɛ, ba nè wá gv Polɛ. ¹³ L̀̀à tɛ, ba yà nè fwa kɪ tɪɲaɲa tɛntɛ yà dwɛ l̀̀à sapwilɛ. ¹⁴ Ba v̀̀l̀̀i ba ỳ̀ *Zwifɛ-ba Yɪ *jɔɲwana yun t̀̀án tɛ, dɛ Zwifɛ-ba *nɛkwɪna tɛ, ba sẁ̀n ba con, ba ẃ: «Nɛ mù dùè nè kɛ nè t̀̀án nè, nè ken nè s̀̀r̀̀í, sɛ nè d̀̀án ká dé wodiɜ, dɛ nè nè wà Polɛ gwɪ. ¹⁵ Á mù

də nə yáá tián tɛ, ba nə b̀̀r̀i *b̀̀r̀à tɛ, dàń kəni nɪmarʊ, sə á va á yí pamana yuu tíú tɛ. Á dàń wá sẁn ʊ con, sə ʊ ja Polə, ʊ bà á yáá con, sə kʊ ya ndə á p̀ià, sə á kwɛn á balı ʊ yoo tɛ cígá cígá. Nə mù ken nə sírí, sə nə gʊ Polə, də ʊ tɛ wà aba yí».

¹⁶ Polə nakwabiú nì kʊ tjaŋa s̀̀r̀àn tɛntɛ. Yá ʊ zàn, ʊ va ʊ zʊ pamana sàń tɛ wa, sə ʊ sẁn Polə con. ¹⁷ Polə ma bon pamana bíí yuu tíú tɛ don, ʊ sẁn ʊ con, ʊ wú: «Ja balandʊrʊ wà tɛ, n va pamana yuu tíú tɛ con, ʊ jə yoo ʊ p̀ià, sə ʊ sẁn ʊ b̀r̀i wá». ¹⁸ Pamana bíí yuu tíú tɛ jɪn wá, ʊ ja va ʊ yuu tíú tɛ con, ʊ ga sẁn, ʊ wú: «Polə, ʊ nə wulə b̀̀ń diè tɛ wa, nə bon nə, ʊ ga l̀̀r̀i nə, sə à ja balandʊrʊ wà tɛ, à bà n con. ʊ wú ʊ jə yoo, ʊ p̀ià, sə ʊ sẁn ʊ b̀r̀i mú». ¹⁹ Pamana yuu tíú tɛ ma ja ʊ jɪn nə, ʊ ga ja wá, ʊ nan kwa. ʊ dàń ma bwe wá, ʊ wú: «B̀̀èèèè yoo nə, n jə n p̀ià, sə n sẁn n b̀r̀i nə?» ²⁰ ʊ ma le wá, ʊ wú: «Zwifə-ba ken nɪmarʊ, sə ba l̀̀r̀i mú, sə n jwɪan ja Polə, n ja bà ba yáá tián tɛ, ba nə b̀̀r̀i b̀̀r̀à tɛ yáá con, sə kʊ ya, ndə ba p̀ià ba kwɛn ba balı ʊ yoo tɛ zəni. ²¹ Dàn ká cʊgʊ ba l̀̀r̀i tɛ. Ba wa lià dwə sapwɪlə ba nə tanı, sə ba s̀̀g̀è ba gʊ Polə. Kʊ tián tɛ dùè ba kə ba tián nə, ba dàn ká dé wodiu mama, ba dàn ká nyʊ níá, də ba nə wà Polə gwɪ. Ba ken ba sírí ba zwèe, síún nə, kʊ dàń yɪ ba d̀̀ǹi, sə n s̀̀è kʊ yoo tɛntɛ». ²² Pamana yuu tíú tɛ ma sẁn ʊ con, sə ʊ dàn ká sẁn kʊ yoo tɛntɛ, ʊ b̀r̀i liù don. Kʊ kwa nə, ʊ p̀ɪn wá cwəŋə, sə ʊ víí.

Nətv ba nə ja Polə, ba va Sezare Felikəsə con

²³ Ku kwa nə, pamana yuu tíú tē bon pamana bíí yun tián bēlə, ʋ swìn ba con, ʋ wú: «Á tana pamana biələ (200), də sɪsɑdɪrɑ sɑpɔtɔwɑ də fugə, də pamana biələ (200), bɑ nə wá tì cwìən, sə tɪtɪn lugu nɔɡv mánǰá wɑ, sə bɑ vɑ Sezare. ²⁴ Á tana vǎnǎ tē, á nə wá dī tē yuu, sə kv pɑ á wǎnǐ Polə á jɑ vɑ á pɑ yǎá tíú Felikəsə nə, pìú nəfɑrv tē nə lɪ ʋ tún, də yazurə». ²⁵ Pamana yuu tíú tē púpúnǐ sɑɡɪ kv tē, ʋ pɑ bɑ:

²⁶ «À mù Kələdə Lɪsɪsə nə púpúnǐ à yǎá tíú nəzəŋu Felikəsə nə. À jùnǐ mú. ²⁷ Bεε wà tē yɪ *Zwifə-bɑ yà nə jɪn wá, sə bɑ ɡv. Kv mánǰá tē wɑ, à nì dē, ʋ yɪ *Romə-bɑ biú, à dǎn mɑ jɑ pamana púlǐ à jɑ vɑ à mɑ jon wá bɑ tətəŋjɪ wɑ. ²⁸ À yà pǐà, sə à lwarɪ won tē yɪrɪ, bɑ nə zɪɡɑ ʋ nə. À jɑ wá à vɑ bɑ yǎá tián tē, bɑ nə bǔrǐ *bǔrǎ tē yǎá con. ²⁹ À nɪ dē, bɑ nə zɪɡɑ ʋ nə, kv yɑ yìèn tútùnǎ yuu wɑ, tē nə wulə bɑ tətə Yɪ *nii tē wɑ, ʋ nə pɪn *Moyizə nə. Yá kv mù təntə kwa nə, won don mɑmɑ tələ, kv nə bɪrɪ dē, ʋ mε ɡurɪ, kv nə bɪrɪ dē, ʋ mε, sə bɑ vwɑ wá də bɑnzɑlɑ. ³⁰ À nì dē, bɑ ken nii nədv, sə bɑ mɑ ɡv kv bεε wà tē. Kv mù nə pɪn, à də kúv pɪn wá mú lɑlɑ. À pɪn nii ʋ jɑrɑ duən tē nə, sə bɑ bɑ bɑ bon wá n yǎá con kv yoo tē yɪrɪ».

³¹ Pamana tē jon bɑ yuu tíú tē nii, bɑ ɡɑ tì Polə tɪtɪn nə, bɑ jɑ vɑ bɑ yí Antipatərisə. ³² Kv tɪɑ tē nə pɔrɪ, bɑ tē, bɑ nə vəli dē nεε tē pǐi bɑ bɑ pamana sǎn tē wɑ, bɑ ɡɑ yá sɪsɑdɪrɑ tē, sə bɑ jɑ Polə bɑ yí Sezare. ³³ Bɑ nə vəli bɑ yí lǎ, sɪsɑdɪrɑ tē pɪn sɑɡɪ tē yǎá tíú, pìú nəfɑrv tē nə lɪ ʋ tún

tə nə, ba ga tì Polə, ba pa wá. ³⁴ Yáá tíú tə nə kàrì sagi tə v zwèe, v bwe, sə v jón Polə yi luv nii kv kwa liù. U nə nì də, v yi Silisi luv nii tə wa liù, ³⁵ v dàń ma swìn, v wú: «À wá diàn mú, də n jari duən tə nə twi, ba yí máńá tə wa». U ga pa nii, sə ba kə wá pìú *Erodə sàń tə wa.

24

Zwifə-ba san Polə kwa Sezare nə

(Tɔtɔnan 6.11-12; 21.27-36; Matìə 5.11-12)

¹ Dian bonu kwa nə, *Zwifə-ba Yui *jɔŋwana yun tián nəkwia Ananiasə də ba *nəkwina tə duən, də bɛɛ don, v yiri nə yi Terətìlə, vèli Sezare. Terətìlə nə yi ba jurmu liù, v nə pìà, sə v tún ba nii, sə ba na cígá. Ba vèli ba bon Polə yáá tíú Felikəsə con, pìú nəfarv tə nə li v tún, sə ba biri won tə, v nə cùgù. ²⁻³ Yáá tíú Felikəsə pin, ba bon Polə. Yá Terətìlə dàń wulə v biri wiən tə mama, Polə nə cùgù. U swìn, v wú: «À nyina yáá tíú nəzəŋu Felikəsə, n mù nə pin, nə jə sié zənzən, kv twá də lwanv tə, n nə lwàń nə luv tə wa. Kv tə mama, n nə fwa diun mama, bwálí mama wa, nə mù sèe kv də zilé zənzən. ⁴ À ba pìà, sə nə ja n bian nə, nə doni nətv. À lòrì mú, sə n cugv nəba, máńá mancın wa də n woywanv tə. ⁵ Nə ni də, bɛɛ wà tə yi ticuvv, v kəni tútùná Zwifə-ba mama pwərə wa, luv tə mama wa. U yi *Nazaretə Zwezì kunkun yijuncwəŋə tə yáá tíú. ⁶ U dédén, sə v cùgù nə mù Zwifə-ba Yui *diè tə, v kə durən ka nə. Nə ma ja wá, [nə yà pìà, sə nə twá də nə Yui *nii tə, v nə pin *Moyizə nə, nə ma b̀̀r̀i v b̀̀rà. ⁷ Yá pamana yuu tíú Lisiasə

dàń twi dɛ diàn tɛ nɛ dáá, ɔ ma jon wá nɛ jìàn wa. ⁸ Ʋ mù pamana yuu tíú tɛ dàń nɛ pɪn nii ɔ jarɪ duən tɛ nɛ, sɛ ba bà n mù yáá tíú Felikəsɛ con.] N dɛ kúò wá bwe wá, sɛ n lwarɪ won tɛ mama, kɔ nɛ pɪn nɛ zɪga ɔ nɛ».

(Likɛ 21.12-15; 1 Piyerɔ 3.15-16)

⁹ Zwifɛ-ba ken ba nii tɛ sùràn tɛntɛ kwa, ba ga swìn dɛ, kɔ yɪ nɛtɔ nɛ. ¹⁰ Yáá tíú Felikəsɛ dàń ma fwa mɪmɪnɔ dɛ Polɛ, sɛ ɔ dɛ tún ɔ nii. Polɛ dɛ kúò wulɛ ɔ tunɛ ɔ nii, ɔ wó: «À yèé dɛ, bɪna pùlì, n nɛ yɪ nɛ lɔɔ lià tɛ liù, n nɛ bùrì nɛ bùrà. Kɔ mù nɛ pɪn, fɛn ba nɛ jɛ yoo kɔ tɛ wa, sɛ à bɪrɪ won tɛ, à nɛ wá ma jon à tiàn. ¹¹ Kɔ tɛ ba diàn fugɛ bɛlɛ dwɛ à nɛ vɛli *Zwerizalemɛ, sɛ à bɔ Yɪ nɛ. N nɛ pìà kɔ nɛɛ, n wá lwarɪ kɔ. ¹² Ba wà à mù dɛ liù nɪ Zwifɛ-ba Yɪ diè tɛ wa, nɛ à yèé Zwifɛ-ba *jéré dii tɛ wa, nɛ à yèé tɪv tɛ wa, dɛ à mù dɛ kɔ tíú wulɛ nɛ tútùní duən. Ba wà nɛ nɪ dɛ, à wulɛ à gugurɛ lalɔɔ. ¹³ Yá cígá mama, ba wàrɪ won tɛ yɪrɪ, ba nɛ zɪga à nɛ, ba bɪrɪ síún nɛtɛn. ¹⁴ Yoo tɛ, à nɛ yèé, sɛ à swìn n yáá con, nɛ yɪ kɔ tɛ nɛtɛn: À yɪ à tunɛ à pɪn nɛ nɪbara Zwifɛ-ba Yɪ tɛ nɛ, yɪjɔncwɛnɛ nɛdɔn tɛ wa, ba mù nɛ ma bonɛ kɔnkɔn yɪjɔncwɛnɛ. À pɪn cígá won tɛ mama nɛ, kɔ nɛ púpúní Yɪ nii tɛ, ɔ nɛ pɪn Moyizɛ nɛ, saga tɛ wa, dɛ Yɪ nii *sùsùná saga tɛ wa. ¹⁵ À jɛ yala dɛ Yɪ, ba dɛ tɛtɛ ga jɛ tɛ yala tɛntɛ. Kɔ mù nɛ yɪ cígá tiàn dɛ lià, ba nɛ tunɛ kɔnkɔn, mɛ wá bwin ba nan tɪan wa. ¹⁶ Kɔ mù nɛ pɪn, à dɛ ma kɛnì à kajanɛ máńá mama, sɛ à bɪcan wàní kɔ ya nɛpon Yɪ yáá con, dɛ lɛzoni yáá con.

17 À nè nan Zwerizalemə wa, ku yí bina də bina. Yá à dàn yà pìi à jə səbiu à bà, sə à ma fwa yilori à luv zura tə nə, sə à kə lá, à fwa *jonji à pa Yui nə. 18 Ku mù yà nə yi à tutuŋi, máŋá tə wa, ba nə ni nə Yui diè tə wa. Ku máŋá tə wa, à də tanı à tiàn, sə à yoo kwen Yui yáá con. À mù də laluv yà nə wà lá yin, gurə gurə də ga wà lá yin. 19 Yá Azi nagwanaa Zwifə-ba duən yà nə mɛ, sə ba bà n yáá con, ba bon nə lá, də yoo nə wulə à mù də ba pwərə wa. 20 Nə à yèé, sə ba tə nətən biri won tə, ku nə ya à mù nə cùgù, máŋá tə wa, à nə tún à nii tə, ba yáá tiàn tə, ba nə bùrì bùrà tə, yáá con. 21 Də ku nə tà sugu nədu ciı, ku mù nə yi à nə bubwi ba tətəŋi wa, à wú: «Ku yi à nə pın cígá də, tıga wá bwın tə yiri nə pın ba bùrì à bùrà á yáá con.» 22 Felikəsə də yà yèé ku cwəŋə təntə nə yi nətu mama. U dàn ma lwań bùrà tə, v kə diın don nə. U ga swìn, v wú: «Máŋá tə, pamana yuu tíú Lıstasə nə twi, à wá kwen à ywań á yoo tə wa». 23 Ku kwa nə, Felikəsə pın nii pamana bíı yuu tíú tə nə, sə v cì Polə nə, sə v pa v tını v tiàn. U dàn ká cì v nubıa tə nə, də ba nə pìà ba fwa won ba pa wá.

(Totunan 17.30-32)

24 Ku diın bagalı nii nə, Felikəsə də v kan Dərisilə, v nə yi Zwifə-ba bùá, twi. Yá v dàn pın ba bon Polə v bà, v ga cugu wá, ka kə waa Zwezi-*Kərisə nə yoo yuu wa. 25 Polə dàn swìn bùrà bùrì yoo wa cígá nə yi nətu, də n nə mɛ, sə n yəni n tiàn jonu nətu, də bùrà tə, ka nə biàn, yoo yuu wa. Ku nətu tə pın fən zv Felikəsə, v ga swìn Polə con, v wú: «Nə wá yá nətən, sə n viı,

à nè kùù nɛ máná, à wá pìí, à bon mú». ²⁶ U yà jə yala də, Polə wá pa wá səbiu. Ku mù yà nè pɛn, ɔ yàá pa ba bon Polə lala, sə ɔ mù də wá ve də duən.

²⁷ Ku fwa bɛna bələ mɛ, ku kwa nə, Pɔrəkɛiyisə Fɛsətisə twi, ɔ jon Felikəsə yuu nə. Felikəsə yà pìà, sə Zwifə-ba pwií ya ywání ɔ yuu wa. Ku mù nə pɛn, ɔ yá Polə bǎn diè tə wa.

25

Zwifə-ba kùù bon Polə Fɛsətisə də yáá con (Tɔtɔnan 23.12-15, 30)

¹ Fɛsətisə twi, ɔ jon Felikəsə yuu nə, ku lɔv nii tɛntə wa. Dian batwa nii nə, ɔ nan Sezare, ɔ va *Zwerizalemə. ² *Zwifə-ba Yu *jonwana yun tián tə, də *Zwifə-ba yáá tián tə kùù tún ɔ də con yìèn tə nè pɛn ba zɪga Polə nə. ³ Ba dǎn ga swìn də, tə mù yɪrɪ ba lòrì yuywanɔ Fɛsətisə con. Ba lòrì wá, sə ɔ san ba, sə ɔ pa Polə bà Zwerizalemə, sə ba pwií poli. Ba yà ken nii nədu, sə ba ja Polə ba gu cwəŋə wa. ⁴ Fɛsətisə ma le ba də, Polə yɪ ba cìgà ɔ nə Sezare nə, yá ɔ də tətə mɛ, sə ɔ pìí ɔ vìí, máná mancɪn wa. ⁵ U swìn ɔ sùrí lá nə, ɔ wú: «Də á nə swə, sə á pìà lià, ba nə yɪ á yáá tián, sə ba twá à nə, sə nə va. Də ku bɛɛ tɛntə nə fwa yolwan, sə ba swìn ɔ yolwan tə». ⁶ Fɛsətisə fwa dian nana, ku ja va dian fugə, ba tətəŋi wa. Ku kwa nə, ɔ pìí ɔ va Sezare. Ku tɪpɪrɪ nə, ɔ zva ɔ jèé bwálí tə nə, ba nə bǔrì bǔrà tə, sə ɔ bǔrì yoo tə bǔrà. U dǎn ga pa nii, sə ba jə Polə ba bà. ⁷ Máná tə wa, ba nə ja Polə ba bà, Zwifə-ba tə də nan Zwerizalemə ba bà. Ba kɪkarɪ wá,

ba ga man v yuu yolwan tɛ nɛ dǎá, tɛ yoo ga cà zɛnzɛn, ba tɛtɛ nɛ wàrì tɛ nɛɛ ba bɪrɪ. ⁸ Kɔ tɛ Polɛ nɛ wá ma jon v tìán, v swìn, v wú: «À wà lwanɪ fwa won mama wa. À wà Zwifɛ-ba Yɪ *nii tɛ, v nɛ pɪn *Moyizɛ nɛ, cùgù, nɛ à yèé Zwifɛ-ba Yɪ *diè tɛ, nɛ à yèé *Romɛ-ba pìú nɛfaru tɛ». ⁹ Fɛsɛtisɛ dɛ nɛ pìà, sɛ Zwifɛ-ba pwií ya ywání v yuu wa, v bwe Polɛ, v wú: «N pìà, sɛ n va Zwerizalemɛ, sɛ ba bùrì n bùrà kɔ yɪrɪ, à yáá con, naaa?» ¹⁰ Polɛ dɛ ma le, v wú: «À yɪ à zɪga Romɛ-ba pìú nɛfaru tɛ lià tɛ, ba nɛ bùrì bùrà tɛ yáá con. Yá mɛ yɛbɛ nɛ, ba mɛ, sɛ ba bùrì à bùrà. À wà Zwifɛ-ba won mama cùgù, ndɛ n tɛtɛ nɛ yèé kɔ zɛni zɛni. ¹¹ Dɛ à nɛ ba cígá jɛ, à nɛ fwa won, kɔ nɛ mɛ, sɛ ba gv nɛ kɔ yɪrɪ, à bá vɪ, sɛ ba gv nɛ. Cígá mama dǎn nɛ tɛlé ba sùrán tɛ wa, ba nɛ jɛ zɪga à nɛ, liù mama wàrì nɛ n kɛni ba jìán wa. À mù pìà, sɛ Romɛ-ba pìú nɛfaru tɛ nɛ bùrì à bùrà tɛ». ¹² Fɛsɛtisɛ vuru dɛ v kwa lià tɛ, ba nɛ bùrì bùrà tɛ, v ga swìn Polɛ con, v wú: «N swìn dɛ, n pìà, sɛ Romɛ-ba pìú nɛfaru tɛ nɛ bùrì n bùrà tɛ, n dǎn wá va Romɛ-ba pìú nɛfaru tɛ yáá con».

*Fɛsɛtisɛ pɪn, Polɛ tún v nii Agɛripa yáá con
(Tɔtɔnan 9.15)*

¹³ Kɔ dian bagalɪ kwa nɛ, pìú Agɛripa dɛ v nakua Berenisɛ twi Sezare, sɛ ba jon Fɛsɛtisɛ. ¹⁴ Ba dian tɛ cé duɛn lá nɛ. Fɛsɛtisɛ dǎn ma tì Polɛ yoo tɛ, v man v bɪrɪ Agɛripa nɛ, v wú: «Felikɛsɛ yá bɛɛ don bán diè tɛ wa. ¹⁵ Yá máǵá tɛ wa, à nɛ vɛli *Zwerizalemɛ, *Zwifɛ-ba Yɪ *jonwana yun tìán tɛ, dɛ ba *nɛkwina tɛ swìn,

ba zigi v nɔ. Ba lòrì, sɛ ba b̀̀r̀̀r̀̀ v b̀̀r̀̀r̀̀, sɛ ba gu wá. ¹⁶ À ma le ba dɛ, *Romə-ba culi, sɛ ba pa nii, sɛ ba kɛ bɛɛ càn wa, nɛ à yèó, sɛ ba gu wá, dɛ v mù dɛ v jara duɛn tɛ nɛ wà ba níé tún, sɛ v b̀̀r̀̀r̀̀ dɛ, v wà yoo c̀̀g̀̀, sɛ ba na dɛ, ba jɛ c̀̀g̀̀. ¹⁷ Bɛɛ tɛntɛ jara duɛn tɛ dàń ma bà yəbɛ lala, ku máná tɛ tɛtɛ wa. Ba túrí tɛ tɛp̀̀r̀̀r̀̀ nɛ, à jèń bwálí tɛ nɛ, ba nɛ b̀̀r̀̀r̀̀ b̀̀r̀̀r̀̀ tɛ, à ga pa nii, sɛ ba ja ku bɛɛ tɛntɛ, ba bà. ¹⁸ V jara duɛn tɛ nɛ twi, ba tún ba nii, ba wà wàńí ba kɛ yolwan nɛdɛ tɛtɛ v yuu wa, ndɛ à yà nɛ bɔɔ nɛtɛ tɛ. ¹⁹ Ba mù dɛ wá yà yɪ t̀̀t̀̀nà duɛn nɛ, ba jɛ dɛ duɛn, tɛ nɛ yɪ ba tɛtɛ yɪjɔncwɛɔ tɛ cɪcɪ yuu wa. Ba t̀̀t̀̀nà tɛ vàn don dɛ yà yɪ bɛɛ, v yɪrɪ nɛ yɪ Zwezi, yuu wa, v nɛ tɪga. Yá Polə mù ga sẁ̀n dɛ, v wulə mu wa. ²⁰ À mù con nɛ, à yèr̀̀r̀̀ nɛtɛ tɛ, à nɛ wá fwa ku t̀̀t̀̀nà yɪrɪ tɛntɛ wa. À dàń ma bwe Polə, dɛ v nɛ pià, sɛ v va Zwerizalemə, sɛ ba b̀̀r̀̀r̀̀ ku b̀̀r̀̀r̀̀ tɛ lá nɛ. ²¹ Yá Polə dɛ dàń b̀̀r̀̀r̀̀ dɛ, v mù swə, sɛ Romə-ba piú nɛfarɛ tɛ nɛ b̀̀r̀̀r̀̀ v b̀̀r̀̀r̀̀ tɛ. À dàń pa nii, sɛ ba c̀̀ v nɛ ku ja vɛli máná tɛ, à nɛ wá pa v va v pa Romə-ba piú nɛfarɛ tɛ nɛ». ²² Agɛripa dàń ma sẁ̀n Fɛsətisə con, v wú: «À dɛ tɛtɛ pià, sɛ à nì ku bɛɛ tɛntɛ nii sugɛ». Fɛsətisə ma le wá, v wú: «Jwian nɛ, n wá nì v sugɛ».

²³ Ku tɛp̀̀r̀̀r̀̀ nɛ, Agɛripa dɛ Berenisə twi dɛ dun zɛnzɛn, ba mù dɛ lià tɛ, ba nɛ b̀̀r̀̀r̀̀ b̀̀r̀̀r̀̀ tɛ, dɛ tu tɛ yáá tián tɛ mɛ kɛ duɛn ba zu diè tɛ wa, ba nɛ b̀̀r̀̀r̀̀ b̀̀r̀̀r̀̀ tɛ. Fɛsətisə ma pa, ba ja Polə, ba ja bà. ²⁴ Fɛsətisə dàń sẁ̀n, v wú: «Piú Agɛripa, dɛ á mù lià tɛ mama, á nɛ wulə dɛ nɛba. Á na bɛɛ

wà tɛ, Zwifɛ-ba lalɔɔ tɛ mama nɛ twi, ba yí nɛ, dɛ kɔ nɛ yí Zwerizalemɛ nɛ, nɛ à yèé yɛbɛ tɛtɛ, ba birɪ dɛ, kɔ wà mɛ, sɛ ba yá wá, sɛ ɔ mɪ sí lɔɔ wa. ²⁵ À mù con, à na dɛ, ɔ wà won mama fwa, kɔ nɛ birɪ dɛ ba mɛ, sɛ ba gu wá kɔ yiri nɛ. U tɛtɛ bon ɔ kɛ Romɛ-ba piú nɛfarɔ tɛ nɛ. Kɔ mù nɛ pin, à ni dɛ kɔ mɛ, sɛ à pa ɔ va, ɔ pa wá. ²⁶ À ba cígá yoo mama jɛ à púpúní Romɛ-ba piú nɛfarɔ tɛ nɛ, Polɛ yoo tɛ yuu wa. Kɔ mù yiri nɛ, à pin ɔ nan á yáá con. Kɔ tɛ kɔ nɛ dwɛ, piú Agɛripa yáá con, sɛ bwiɛ tɛ, ba nɛ wá bwe wá tɛ kwa nɛ, sɛ à wàní à na yoo à púpúní. ²⁷ Kɔ nɛ tà nɛtu, à yèrɪ kɔ yáá dɛ nɛtu tɛ, à nɛ wá tun bàn diè liù Romɛ-ba piú nɛfarɔ tɛ nɛ, yá à ga wà kɔ tɛ, ɔ nɛ cùgù birɪ».

26

Polɛ tún ɔ nii sɛ ɔ jon ɔ tiàn

(Matie 10.18-20; Tɔtɔnan 9.1-30; 22.1-21; 1 Piyerɛ 2.12)

¹ Piú Agɛripa cɔgu kɔ tɛ mama, yáá tíú Fesɛtisɛ nɛ swìn Polɛ yuu wa, ɔ zwèe. Kɔ kwa nɛ, Agɛripa swìn Polɛ con, ɔ wú: «Cwɛɛɛ wulɛ ka pa mú, sɛ n tún n nii n yoo tɛ yiri». Polɛ dàñ ma ja ɔ jun, ɔ ma fwa mɪmɪv, sɛ ɔ tún ɔ nii. U swìn, ɔ wú: ² «À jɛ pupwɛn, dɛ zɛn kɔ tɛ, à nɛ wàá wiɛn tɛ mama *Zwifɛ-ba nɛ zɪga à nɛ tɛ yiri, à swìn n mù, à nyina piú Agɛripa yáá con. ³ N dí yáá n yèé Zwifɛ-ba yofwamɪnan, dɛ ba tótòná nɛ yí nɛtu mama. Kɔ mù nɛ pin, à lòrɪ mú, sɛ n cɔgu nɛ dɛ pínú. ⁴ À mɪ tɛ wa nɛ,

ku nə zıgı à zandwan mama, à yı à bori à dwíí tìán Zwifə-ba tətəŋi wa də *Zwerizalemə nə. Ku mù nə pın, Zwifə-ba mama yèó nətu tə, à nə yı. ⁵ Ba dí yáá, ba yèó nə fuən fuən, də ba nə pìà, sə ba swìn cígá. À yà yı à wulə nə *Farızian-ba yıjəncwəŋə tə wa, ka twagv yoo nə cà zənzən, ka doni tə mama. ⁶ Yá síún nə, ku yı yala tə, à nə jə Yı nikanı tə, v nə kàn də nə nıbara-ba tə, nə pın ba wulə ba bürı à bürà. ⁷ Nə Zwifə-ba dwíé dəkurən fugə bələ tə mə, tə nə tuŋa tə pın Yı nə, titın də yıcau də jə yala təntə. Yá mə yala tə, à nə swìn tə yoo, à nyına pıú Agərıpa, tə mù nə pın Zwifə-ba zıga à nə. ⁸ À bwe á mù lià tə mama, á nə cuga nə. Bèèèe nə pın, á ma buŋa də, Yı wàrı tıga v bwin?

⁹ Ku nə ya à mù con nə, à líí à tìàn də, à mù yà buŋa də, ku mə, sə à zıgı lià tə nə, ba nə jùni *Nazaretə Zwezi yırı tə nə zənzən. ¹⁰ Á nəŋə ku tə, à nə fwa Zwerizalemə nə. À tətə lòri cwəŋə Zwifə-ba Yı *joŋwana yun tìán tə con, à ma kə *Kərisə lià zənzən bəń diè wa. Yá máŋá tə wa, ba nə pìà, ba gv ba, à də yáá bırı də ku mə. ¹¹ Máŋá don tətə wa, à yáá kálú ba Zwifə-ba *jéré dii tə wa, sə à pa ba twın Zwezi. À luŋa tə nə zàn zənzən, máŋá tə wa, à fıfın ba, à ja va à yí tıan tə wa, tə tìán nə tà Zwifə-ba.

¹² Ku mù yuu wa nə, à yà vəli Damasə də diàn tə, Yı joŋwana yun tìán tə nə ken à jıın wa, də ba nii tə, ba nə pın nə. ¹³ À nyına pıú, cwəŋə təntə wa, ndə lugu fugə bələ máŋá wa, à nı poni. Ku nan yı nə ku cú, ku pıpılı ku kıkarı à mù də à

twaduən tɛ. Kɔ pɔni tɛntɛ yà dwɛ yɪcav tɛ. ¹⁴ Nɛ mama tua tɪa. Yá à dàń ga nì kori, kɔ nɛ swìn à con dɛ *Ebərɛ-ba sɔgɔ, kɔ wú: ‹Solɛ, Solɛ! Bɛɛɛ nɛ pɪn, n ma fɪfɪn nɛ? N nɛ zɪgɪ à nɛ, n mù nɛ wá dé càn›. ¹⁵ À ma le, à wú: ‹N mù nɛ yɪ wàà, *Yuu-Tiu?› Yuu-Tiu ma pìi ɔ le nɛ, ɔ wú: ‹À mù nɛ yɪ Zwezi tɛ, n nɛ fɪfɪn. ¹⁶ Zàn yɪ nɛ, n zɪgɪ n nɛɛ yuu. Nɛń, won tɛ yɪɪ, à nɛ nan n nɛ. N yɪ à kúrí mú, sɛ n yà à tɔtɔnɔ, sɛ n swìn yìèn tɛ, à nɛ pɪn n na, dɛ tɛ tɛ, à tɛ nɛ wá bɪɪ mú. ¹⁷ À wá jon mú Zwifɛ-ba, dɛ dwíé tɛ, ba nɛ tà Zwifɛ-ba tɛ, jìàn wa. Mɛ ba mù lìa tɛ con nɛ, à tɔn mú, ¹⁸ sɛ n sùrí ba yíá. Kɔ dàń wá pa ba nan yikunu wa, ba bà pɔni wa. Ba wá nan *Sɪtana dɪàn wa, ba bà Yɪ con, sɛ ɔ ma wàní ɔ kwɛn ba cɔna tɛ, ɔ lɪ ba mù dɛ wá pwɛrɛ wa. Yá ba ga wá na tori, ba mù dɛ lìa tɛ, ba nɛ pɪn ba tìàn míámíán Yɪ nɛ. Kɔ twá dɛ ba nɛ ken ba waa à mù Zwezi nɛ›.

¹⁹ Kɔ mù tɛntɛ yɪɪ, à nyɪna pìú Agərɪpa, à mù wà won tɛ, Yɪ nɛ bɪɪ nɛ tɛ, nii vɪga. ²⁰ À tɛntɛn à fwa kɔ Damasɛ nɛ. À nɛ zàn lá, kɔ yɪ Zwerizalemɛ. À nɛ kúú zàn lá, kɔ yɪ Zwide nagwanaa tɛ mama wa, à lɛ à yí ba tɛ, ba nɛ tà Zwifɛ-ba tɛ. À swìn ba con, sɛ ba vɛvɛri ba kwa, ba ma sá ba cɔna, ba bà Yɪ con, sɛ ba bɪɪ dɛ, ba cígá lwàń, kɔ twá ba tutɔnɛ nɛ. ²¹ Mɛ kɔ yoo tɛntɛ yɪɪ nɛ, Zwifɛ-ba jɪn nɛ ba Yɪ *dìè tɛ wa, ba yà pìà, sɛ ba gɔ nɛ. ²² Yá kɔ nɛ yɪ Yɪ nɛ cì à nɛ tɛ yɪɪ, à tɛ wulɛ lɔɔ zèn kɔ tɛ. À tɛ swìn kɔ yoo lɛzwɛnbii dɛ lɛzwɛnfaran mɛ yáá con. Tɛ sùràn tɛntɛ wa, à ba won mama sùrí, kɔ tɛ

*Moyizə də Yı nii *sùsònà tə nə dí yáá, ba swìn də, ku wá bà tə nə. ²³ Ku mù nə yı Kərisə nə wá dé càn, v nə wá ya təntən liù, v pìi v bwin v nan tıga wa. U wá swìn poni tə yoo v bırı Zwifə-ba də ba tə, ba nə tà Zwifə-ba nə».

²⁴ Polə dān nə caga v tiàn yırı nətə, Fesətisə zìn v kori yı nə, v wú: «N yı n nyaŋa, Polə. N yənu nəfarv tə kəni mú nyoo wa». ²⁵ Polə ma pìi v le, v wú: «À ba nyaŋa, à nyına pìú nəzəŋu Fesətisə. Ku yı cıgá sùràn, tə nə jə dēn zəni, nə à swìn nətə. ²⁶ Pìú Agərıpa mù dí yáá, v yèé tə yìèn təntə. Ku mù nə pın, fən ba nə ja tə yoo wa, sə à swìn tə. À yèé də, v də yèé tə nəε mama, yá tə nə wá tun, tə nədu tətə wà sègə.

²⁷ À nyına pìú Agərıpa, n pın cıgá Yı nii sùsònà tə nə, naaa? À yèé də, n pın ba cıgá». ²⁸ Agərıpa ma swìn Polə con, v wú: «Ku wá fwa mancin, n wá pià, sə n pa à jì Kərisə liù». ²⁹ Polə pìi v le wá, v wú: «Də ku nə yı máŋá mancin, nə à yèé zənzən, à wá lòrì Yı, sə n mù də lià tə mama, á nə cuga nə zèn, sə á yà ndə à nə. Yá sə à jìàn banzala tə mù dān ká ya á mù jìàn nə».

³⁰ Pìú Agərıpa, də yáá tíú Fesətisə, pìú nəfarv tə nə li v tún, də Agərıpa nakua Berenisə, də lià tə mama, ba nə bürì bürà tə, ba yà nə wulə də ba, zàn yı nə. ³¹ Ba nan kwa, ba swìn duən con, ba wú: «Bεε wà tə ba won mama fwa, ku nə mε, sə ba gu wá ku yırı, nə à yèé ku nə mε, sə ba vwa wá də banzala». ³² Agərıpa dān ma swìn Fesətisə con, v wú: «N yà wáá ku bεε wà tə n dıga, də v yà nə wà swìn də, *Romə-ba pìú nəfarv tə nə wá bürì v bürà tə».

27

*Polə vəli Romə
(2 Korentə tian 11.25-26)*

¹ Máná don wa, yáá tíú Fesətisə pın nii, sə nə zu nía yuu bori, nə va Yitali nagwanaa wa. Yá ba dǎn pın Polə də bǎn diè là duən pamana bíi yuu tíú don nə, ɔ yiri nə yi Zwiliyisə. U yà wulə pamana púlí don wa, ba nə boŋə «*Romə-ba púú nəfaru pamana púlí». ² Nə dǎn tì nía yuu bori don, ku nə nan Adəramitə. Ku mù yà nə me, sə ku twá tian tə nə wulə Azi nagwanaa tə vǎn nə, ku kɪkarɪ ku le. Mə ku mù nə jə nəba ku víi. Bεε don də yin lá, ɔ yiri nə yi Arisətarəkə. U yi Tesalonikə tíú, Masedwanə nagwanaa tə wa. ³ Ku tɪpuri nə, nə yí Sidon. Romə-ba pamana bíi yuu tíú Zwiliyisə pın yuywanu Polə nə, sə ɔ va ɔ dabara con, sə ba pa wá ku tə, ɔ nə pià. ⁴ Nə zǎn lá, nə twá Swipərəə nagwanaa tə, ku nə wulə muu tətəŋi wa, vǎn nə, sə nə ma kwálí nə tian nə vuu tə yiri, ku nə zɪga nə nə. ⁵ Nə vəli nə ben muu tə, ku nə jə Silisi luu nii tə yira, də Panfili nagwanaa tə, nə va nə yí Mira, Lisi nagwanaa tə wa. ⁶ Ku bwálí təntə nə, pamana bíi yuu tíú tə ni nía yuu bori, ku nə nan Alekəzandəri, ku vələ Yitali nagwanaa wa. U dǎn ma pa, nə va nə zu ku nía yuu bori təntə wa.

⁷ Nə fwa dian də dian, də nía yuu bori tə yi ku vəli mancun mancun. Yá nə dí cǎn zənzən, nə ma va nə bwələ Kənidə. Vuu tə yà cǐgà nə nə, ku pa nə wǎrɪ yáá nə vəli ku vǎn təntə yuu. Nə vəli nə twá Kəretə nagwanaa tə, ku nə wulə muu tətəŋi wa, jɪgwɪə saparu con nə kèén nə va

nə twá Saləmonə, nə ɛ. ⁸ Nə dí càn nə ma kɪkarɪ kɪ, nə va nə yí bwálí don, ba nə boŋə «níá yuu bwərə yiziga nəzəŋu». Kɪ mù nii nə Lase tɪfaru də yà wulə lá.

⁹ Nə díán zənzən, yá níá yuu bori tə vɛli tə dàń yà jə fən zənzən. Kɪ máná tə wa də nivori* tə ɛ. ¹⁰ Kɪ mù nə pɪn, Polə dàń ma kwè ba, ɪ swɪn ba con, ɪ wú: «À dabara-ba! À na də, níá yuu bori tə bá va kɪ yí də yazurə. À na də, nətu tə kɪ nə ye níá tə, kɪ yɪ kɪ pìà, sə kɪ fwa nəba yoo. Kɪ wá ya càn zənzən. Kɪ tà níá yuu bori tə də kɪ zɪla tə cɪcɪ nə wá jén, kɪ yɪ də nə tətə mɛ». ¹¹ Kɪ máná tə wa, Romə-ba pamana bíi yuu tíú tə yà ken ɪ yala liù tə nə, ɪ nə pa níá yuu bori tə vɛli, də níá yuu bori tə tíú nə, ɪ doni Polə sùràn tə. ¹² Bwálí tə, níá yuu bwərə tə nə zɪga lá, waran máná wa níá yuu bori wàrì lá nə kɪ zɪga. Lià tə zɔnɪ dàń ma sèe, sə ba zɪɪ lá nə, ba pìi ba fwa kɪ tə mama, ba nə wàá, sə ba yí níá yuu bwərə yiziga tə, ba nə boŋə Fenikəsə, kɪ nə wulə Kərətə nagwanaa, kɪ nə wulə muɪ tətəŋi wa, tə wa. Kɪ bwálí tə yáá don yà wulə jɪzən saporu də yɪ yizwɪa wa. Kɪ yáá don də yà wulə jɪgwɪə saporu də yɪ yizwɪa con. Nə yà pìà, sə nə ya kɪ bwálí tətə wa, də waran máná tə kèeń.

Vuu nəfaru tə kɪ zàn muɪ tə yuu wa yoo

* **27:9** 27.9 Nagwanaa tətə wa, nivori tətə jə cànà, ba nə yáá dé bununu cànà tə wa. Kɪ zɪɪ bununu cànà tə, kɪ jə vɛlə malakapurɪ cànà tə, nə à yèé lunbwala cànà tə, níá yuu bori wàrì muɪ tə yuu wa kɪ vɛli.

13 Vuu kɔkala wulɔ ku naŋa jɪzɛn saporɔ con ku fuli. Ba dɔn yɔ buŋa dɛ, ba pubuŋa tɛ piɔ ku jɪ. Ku mɔ nɛ pɪn, ba ma yɔ nɪɔ yuu bori tɛ ku vii. Yɔ ba dɔn ga kɪkarɪ, ba boli Kɛrɛtɛ nagwanaa muu tɛtɛŋi wa tɛ yɪra. 14 Ku wɔ dɪɔn dɛ dwɔ vuu don, ba nɛ boŋɛ Erakilon, nyi ku zɔn, ku naŋa nagwanaa tɛ con, ku wulɔ ku fuli. 15 Nɪɔ yuu bori tɛ dɪɔn wɔ vuu tɛ yi. Ku mɔ nɛ pɪn, nɛ yɔ nɛ pa vuu tɛ yugu nɛba, ku jɛ kɛɛn. 16 Mɔnɔ tɛ wa, nɛ nɛ vɛli, sɛ nɛ twɔ muu tɛtɛŋi wa tia nɛmanbiɛ don, ba nɛ boŋɛ «Kɛloda», jɪzɛn saporɔ con nɛ lɛ, ku yɪn cɔn zɛnzɛn ku pa nɛba, sɛ nɛ ma wɔnɪ, nɛ van nɪɔ yuu bori tɛ kwa, nɪɔ yuu boribiɛ tɛ, nɛ kɛ nɛ con. 17 Nɛ nɛ wɔnɪ nɛ van ka, nɛ pa ka dɪ kwa nɛ, nɛ vwɛ ka, sɛ ka dɔn kɔ tu, nɛ ga vwɛ nɪɔ yuu bori tɛ tɛtɛ tɛtɛŋi wa dɛ ŋoni, sɛ ku dɔn kɔ lwa. Fɛn dɛ yɔ jɛ nɛba dɛ dɪn don, nɛ nɛ wɔ va, nɛ bwɪn nɛ tiɔn kasɪlu tɛ nɛ, ku nɛ wulɔ Sirɛtɛ nɛ. Nɛ dɔn ma li nɪɔ yuu bori tɛ wiɔn duɛn, tɛ yɔ nɛ pɪn ku vɛli tɛ yi bwɔ bwɔ. Yɔ mɛ nɛtu nɛ, nɛ dɔn ma vɛli bwɔli tɛ mama, vuu tɛ nɛ yugɛ nɛba ku kɛni lɔ. 18 Vuu tɛ zɔzɔgu nɛba zɛnzɛn dɛ dɪɔn. Ku tia tɛ nɛ purɪ, nɛ li nɪɔ yuu bori tɛ wa galwaran tɛ, tɛ nɛ dɪ, nɛ dugɔ. 19 Ku dɪan batwa dɪn nɛ, ba tɛtɛ nɛ li nɪɔ yuu bori tɛ yɪra zɪla duɛn, tɛ nɛ pɪn ku vɛli, dɛ jɪɔn ba dugɔ muu tɛ wa. 20 Dɪan dɛ dɪan yɪcɔv ba naŋa, kacɪlɛ ba naŋa. Yɔ vuu nɛfarɔ tɛ mɔ yi ku fuli dɛ dɪɔn, ku pa nɛ pwɪi cɛgɔ. Nɛ kɪvɔ ba buŋa dɛ, nɛ mu kɪvɔ wɔ siɪ luu wa.

21 Nɛ dɪɔn zɛnzɛn nɛ wɔ wodiɔ dɪ, ku fɪra nɛ ba nɛba jɛ yɪri. Polɛ dɔn ma zɔn bara tɛ tɛtɛŋi

wa, v swìn ba con, v wú: «Á yà me, sə á zìlì à nii tə, sə á kùò dàn ká nan Kəretə nə á vií. Á yà wáá nə ka me muv ku tə wa nətən tə də càn tə tə yáá nə, á cì. ²² Síún nə, à dàn tə kwè aba, sə á dàn á waa. Á liù nədú tətə mu ba nan, də ku nə tà níá yuu bori tə cici nə wá me muv tə wa. ²³ Yui tə, v nə ti nə tə, v mù Yui təntə, à nə tɔŋa à pɪn wá tə, *malika twi à con, titɪn tə nə. ²⁴ Ka swìn à con, ka wú: «Polə, dàn ká pa fən ja mú. Ku me, sə n va n nan *Romə-ba piú nəfaru tə yáá con nə. Yá Yui, n mù yiri nə, v wá li n mù də lià tə mama, ba nə wulə níá yuu bori tə wa». ²⁵ À dabara-ba, ku mù nə pɪn, à ma wú, á danja á jìàn. À ken à waa Yui nə də ku tə, v nə swìn tə, ku wá tɔn, ndə v nə swìn ku à con nətə tə. ²⁶ Nə wá va nə lwá muv tətəŋi wa tia don yuu».

²⁷ Nə dian fugə də bania titɪn nə, də nə tə wulə muv tə, ba boŋə Mediterane tə yuu wa, nə vin vuu tə wa. Ku titɪkwɪɔn nə, lià tə, ba nə pɪn níá yuu bori tə vɛli tə, bún ba waa con də, ku yi ndə nə bwələ tia don bəbəru. ²⁸ Ba li won don, ba nə ma maŋa níá, ba dili níá tə wa. Ba ni də, tə luŋə yi metərə fitwa də barpe. Ba kùò vɛli yáá mancɪn, ba bwé ba dili ku. Ba ni də, ku luŋə yi metərə sapua də nana. ²⁹ Fən yà jə ba, də níá yuu bori tə nə wá va ku bwɪn kapana nə níá tə wa. Ku mù nə pɪn, ba dàn ma pɪn níá yuu bori tə vɛli tə mun. Ba dàn yà yi ba dànì, sə tia purɪ də yabɪbara. ³⁰ Lià tə, ba nə pɪn níá yuu bori tə, vɛli tə dàn yà pià, sə ba nan ba yá níá yuu bori tə. Ba li níá yuu boribiə tə, ba nə yáá zv, ba ma jén tə, ba tún níá tə yuu. Yá ba ga fwa ndə ku yi

ba pià, ba kə níá yuu bori yura wiən† tə duən níá yuu bori tə yáá con də. ³¹ Kɔ̀ mù nè pɪn, Polə ma swìn Romə-ba pamana bíi yuu tíú tə, də pamana tə con, ɔ wú: «Də lià-ba tə nè wà níá yuu bori tə wa yɪn, á bá wàní á nan muɔ tə wa». ³² Pamana tə dān ma gwəŋə níá yuu boribiə tə ŋoni tə, ba ga yá ka, ka tɔ níá tə wa.

³³ Kɔ̀ fwa máŋá mancɪn, də tɪa tə wà pɔrɪ, Polə swìn ba mama con, sə ba dé wodiɪ. Ʋ swìn ba con, ɔ wú: «Nə jə dɪan fugə də banɪa zən nə, á nə dānì, á ga ba wodiɪ dé. ³⁴ À dān swìn á con, sə á dé wodiɪ. Kɔ̀ mɛ, sə á dé kɔ̀, sə á ma á wàní á jon á tiàn. Á liù mama bá kwìn ɔ yukɔɔ nədu də tətə nə».

³⁵ Polə nə swìn tə sùràn təntə kwa nə, ɔ ti dipɛn, ɔ ga kə Yɪ lɛɛɛ ba mama yáá con, ɔ ja kɔ̀ ɔ fɔ ɔ wulə ɔ dé. ³⁶ Ba də mama jɪn dān piì tə dān, ba ga dé wodiɪ. ³⁷ Nə yɪn lià biələ də sapwɪtwa də fugə də bardɔ (276) níá yuu bori tə wa. ³⁸ Máŋá tə, ba nə dí wodiɪ tə, ba sú, ba kòrí mɪna tə níá yuu bori tə wa, ba dɪlɪ muɔ tə wa, sə kɔ̀ dun tə fɔ tə mun.

Níá yuu bori tə nyɔnyɔgv

³⁹ Tɪa nə pɔrɪ, máŋá tə wa, lià tə, ba nə pɪn níá yuu bori tə vɛli tə, wà kɔ̀ bwálí tə lwarɪ. Ba nɪ tɪa bwálí don, ba nə na də ba wàá kɔ̀ bwálí tə nə ba cwɪ. Ba dān ken ba sírí, sə ba pa níá yuu bori tə zɪɪ kɔ̀ bwálí təntə wa. ⁴⁰ Ba kùrì

† **27:30** 27.30 Níá yuu bori yura won təntə, ba nə boŋə «ankərə», yɪ ndə gwala nə. Ba nə ken kɔ̀ níá tə wa, kɔ̀ nə zɔa kɔ̀ yí níá tə dən, kɔ̀ yáá mɔrɪ lá, kɔ̀ pa níá yuu bori tə wàrì kɔ̀ vɛli.

nía yuu bori yɪra won tɛ, ba dɔgv muv tɛ wa. Ku mánǵá tɛntɛ tɛtɛ wa, ba kùrì ñoni tɛ, tɛ yà nɛ vwɛ nía yuu bori tɛ danyungulɛn tɛ, tɛ nɛ kɛni nía yuu bori tɛ cwɛɲɛ wa. Ba ga kɛ tapoli nía yuu bori tɛ yáá con, sɛ ku pa vuv tɛ yigu ba. Yá ba dǎn ma vɛli bwálí tɛ con, ba nɛ pìà ba zɪgɪ lá. ⁴¹ Ku mánǵá tɛntɛ wa, nía yuu bori tɛ vɛli ku bwɪn kasɪɔ dɛdolu don nɛ, ku nɛ wulɛ navwɪ bɛlɛ pwɛrɛ wa. Nía yuu bori tɛ cɛn ku bwálí tɛntɛ wa. Ku yáá con tɛ dǎn yà mɔrɪ kasɪɔ tɛ wa, ku pa ku kúv wàrì ku susuga. Yá navwɪ tɛ dǎn tɛ pɔpɔgv ku kwa con tɛ mù.

⁴² Pamana dǎn yà pìà ba gv bàń diè là tɛ, sɛ ba liù mama dǎn ká ye nía tɛ wa v jɛn. ⁴³ Yá *Romɛ-ba pamana bíí yuu tíú tɛ dɛ yà nɛ pìà, sɛ v jon Polɛ tɛ, v cìgà ba nɛ, sɛ ba fwa ku yoo tɛntɛ. V pɪn nii là tɛ nɛ, ba nɛ yèé nía yiu, sɛ ba dí yáá ba fan ba tɔ nía tɛ wa ba ye, ba nan muv tɛ wa. ⁴⁴ Ku kwa nɛ, ba duɛn tɛ dɛ wá marɪ daran nɛ, nɛ à yèé nía yuu bori tɛ kɪkaran tɛ nɛ, ba jɛ pú ba kwa. Mɛ nɛtɔ nɛ, ku yɪn ba mama tɛ ma nan muv tɛ wa, ba mu nɛ.

28

*Polɛ-ba yí Malɛtɛ nagwanaa muv tɛtɛɲi wa
(Eberɛ-ba 13.2; Likɛ 10.19; Tɔtɔnan 14.11-12;
Matɛ 8.14-16)*

¹ Mánǵá tɛ wa, nɛ nɛ wàní nɛ jon nɛ tiàn, nɛ va nɛ nan, ku kwa nɛ, nɛ ni dɛ, ku nagwanaa tɛntɛ yɪrɪ nɛ yɪ Malɛtɛ. ² Ku nagwanaa tɛ tián ywǎn nɛ yuu zɛni. Ku mánǵá tɛ wa, dɛ dwà wulɛ ka ni. Ba ma dwɛn mɛn nɛfarɔ ba pa nɛba, sɛ

nə yweri waran tɛ yiri. ³ Polə vɛli v pɛ̀e damɔni púlí don, sɛ v ja bà, v kɛ mən tɛ nə. Yá máná tɛ, mən tɛ bári nə mà damɔni tɛ nə, dɛkwaa cùrí ka nan tɛ wa, ka dɔɔi v juun nə ka marí lá. ⁴ Máná tɛ wa, ku nagwanaa tɛntɛ lià tɛ nə ni dɛkwaa tɛ, dɛ ka gwɛ Polə juun tɛ nə, ba swìn duɛn con, ba wú: «Ku tɛ nɛtɛn biri dɛ, cígá mama bɛɛ wà tɛ yi laguru. Ku mù nə pin, v ma wàní v nan muv tɛ wa, yá Yu cígá tɛ yiri, v tɛ pià, sɛ v gu wá». ⁵ Polə ma vɔvaga dɛkwaa tɛ, v kwian v di mən tɛ wa. Yá ku tà nə wà wá yì dɛ tɛtɛ. ⁶ Lià tɛntɛ dàń yà yi ba dànì, sɛ Polə juun tɛ ŋuni, nə à yèé, sɛ v tu tia, v ti naa nɛdu. Ba dàń diàn wuuu, ba ga na dɛ, yokukwɔɔn mama ba Polə jɛ. Ku máná tɛntɛ wa nə, ba kùv pií ba lwàń ba pubuɔi tɛ, ba swìn dɛ, v yi yi don.

⁷ Ku bwálí tɛntɛ yà bwɛlɛ dɛ ku nagwanaa tɛ yáá tíú tɛ sàń. Ku nagwanaa tɛ yáá tíú tɛ yiri yà nə yi Pibəliyisə. Mɛ v mù nə jon nəba, v kɛ v diè dɛ dabaru. Nə fwa dɔn batwa lá nə. ⁸ Ku máná tɛ wa, dɛ Pibəliyisə nyina yà tégé. Yalɔɔa dɛ puɔɔ yà nə jɛ wá. Polə zàn v zu v con, v juun Yu, v tún v jìàn bɛɛ tɛ yuu wa, v zwèe ku yayigu tɛ. ⁹ Ku mù yuu wa nə, ku nagwanaa muv tɛtɛɔi wa tɛ yayɔɔa tɛ duɛn twi, yá ba dɛ yayiran zwèe. ¹⁰ Ba zilí nəba zɛnzɛn, yá nə viru máná wa, ba pin nəba won tɛ mama, nə yà nə pià, sɛ nə na.

Polə-ba yí Romə

(Tɔtɔnan 23.11; Romə tián 1.9-15; 15.29)

¹¹ Nə fwa cànì batwa Malɛtɛ nagwanaa muv tɛtɛɔi tɛ wa. Yá cànì batwa tɛntɛ kwa nə, nə zua Alɛkəzandəri níá yuu bori wa. Ku níá yuu

bori tɛntɛ yà yɛn ku nagwanaa tɛntɛ wa, waran máná tɛ mama. Ku yira yà jɛ mɛmɛnɔ, ba nɛ boŋɛ ‹Diyəsəkirɛ*›. ¹² Nɛ vɛli nɛ twá Sirakisɛ, nɛ fwa dɛan batwa lá nɛ. ¹³ Nɛ zɪɣɪ lá, nɛ va nɛ yí Rezwiyo. Ku tɪpɔrɪ nɛ, vɔvɔ nyí ku zàn lɔvɔ jɪzɛn saporɔ yuu. Vɔvɔ tɛntɛ pɪn nɛ zɔ níá yuu bori nɛ vɛí. Ku dɛan bɛlɛ nii nɛ, nɛ vɛli nɛ yí Puzɔlɛ. ¹⁴ Ku tɪv tɛntɛ wa, nɛ nɪ lià tɛ, ba nɛ yɪ nɛ nubɪa *Kərisɛ yɪrɪ, ba ga lòrì nɛba, sɛ nɛ fwa dɛan barpɛ ba con. Yá mɛ ku yɪ nɛtɔ, nɛ ma va nɛ yí *Romɛ. ¹⁵ Lià tɛ, ba nɛ yɪ nɛ nubɪa Kərisɛ yɪrɪ, ba nɛ wulɛ ku tɪv tɛntɛ wa, yà dí yáá ba nɪ nɛ ŋwɛn. Yá ba dàń zàn ba va, wuuu, ba bà ba yí bwálí don, ba nɛ boŋɛ ‹Forimɛ Apiyisɛ›. Ba duən lɛ, ba va ba yí bwálí don, dɛ ba nɛ boŋɛ ‹Tərowa Taverənɛ›, sɛ ba ma jérí nɛba. Polɛ nɛ nɪ ba, v ken Yɪ lɛɛɛ, v waa ga pìí ka dàn. ¹⁶ Ku kwa nɛ, nɛ nɛ yí Romɛ. Pamaɛa bíí yuu tíú tɛ dàń ma kɛn bàn diè lià tɛ yáá tíú tɛ jɪn wa. Yá ba dàń pa nii, sɛ Polɛ mù ya bwálí don nɛ, v mù dɛ pamanɔ tɛ, v nɛ cì v nɛ.

(Romɛ tián 11.1-11; Efzɛ tián 6.19-20; Kolosɛ tián 1.24-29)

¹⁷ Ku dɛan batwa nii nɛ, v bon *Zwifɛ-ba yáá tián tɛ, v kɛ duən yáá nɛ. U tì sùràn tɛ tɛ, v swìn ba con, v wú: «À nubɪa-ba, dɛ à nɛ wà won mama fwa, ku nɛ zɪga nɛ lɔvɔ ku tɛ lià tɛ nɛ, nɛ à yə́ɛ nɛ nɪbara-ba yofwamɛnan tɛ nɛ, ba jɪn nɛ, ba kɛ bàn diè. Yá ku yɪ *Zwerizalemɛ nɛ, ba ken nɛ Romɛ-ba jìàn wa. ¹⁸ Ba nɛ bwe nɛ, à ma tún

* **28:11** 28.11 Ku mù nɛ ya yia bɛlɛ, ba nɛ fwa, ba bɪrɪ dɛ, tɛ ya yɪywɛ.

à nii, ba nɪ dɛ, won mama yà tɛlɛ́ à yuu wa, ku nɛ bɪrɪ dɛ, ku mɛ, sɛ ba gu nɛ. Ba mù yà pìà ba dɔgu nɛ. ¹⁹ Yá Zwifə-ba yáá tìán tɛ vɪga, ba zàn ba zɪga à nɛ. Ku mù nɛ pɪn, ku ya kálú ku pa nɛ, sɛ à swìn dɛ à bɔrà tɛ yɪ Romə-ba pìú nɛfaru tɛ nɛ wá bɔrɪ ka. Yá à ga wà pubɔŋa jén, sɛ à kɛ talɪ à lɔv tɛ yuu wa. ²⁰ Ku mù yoo tɛntɛ yɪrɪ nɛ, à lòrɪ, sɛ à na aba, sɛ à swìn ku á con. Yala tɛ, *Yɪzərayɛlɛ dwíí tɛ nɛ jɛ tɛ, nɛ pɪn bàñ diè banzala tɛ wulɛ à jìàn nɛ». ²¹ Ba ma le wá, ba wú: «Nɛ wà sagɪ nɪ, ku nan Zwerizalemə, Zwide nagwanaa tɛ wa, ku bà n yɪrɪ. Yá nɛ nubiu nɛdɔ dɛ tɛtɛ wà nɛ con twi, v dé tɪjaŋa, nɛ à yèé, sɛ v swìn n yolwan. ²² Nɛ dàñ nɛ pìà, sɛ nɛ nì n nii wa, ku tɛ n nɛ bɔŋa. Nɛ dí yáá nɛ yèé dɛ, bwálí mama ku mù kɔnkɔn yɪjɔncwɛŋɛ kàrà tɛ yáá ja tútùná, ku bà».

²³ Ba dàñ lɪ dɪn ba tún, ba pa Polə nɛ. Ku dɪn tɛ nɛ yí, lɪà zɛnzɛn twi. Ba yí bwálí tɛ nɛ, v yà nɛ wulɛ. U sɔgu tɛ wa, v bɪrɪ dɛ, Yɪ wá dé pàrɪ. Yá v dàñ twá Yɪ *nii tɛ nɛ, v nɛ pɪn *Moyizə nɛ dɛ Yɪ nii *sùsùnà tɛ saga tɛ nɛ, v ma swìn ba, v janɪ ku tɛ, ku nɛ yɪ Zwezi yoo yuu wa. U zɪgɪ ku yoo tɛntɛ yuu wa jɪv mama, v ja va v yí ku dɛdɛni nɛ. ²⁴ Sùràn tɛ v nɛ swìn, tɛ zva ba duɛn, yá ba duɛn dɛ ga vɪ, sɛ ba pa tɛ cígá. ²⁵ Máná tɛ, ba dàñ nɛ pìí ba vɪrɪ dɛ ba tútùní duɛn, Polə dàñ swìn sùràn tɛ tɛ, v sùrí lá, v wú: «Yɪ-*Sɪŋu tɛ jɛ cígá, ku ma twá dɛ Yɪ nii sùsùnɔ *Ezayi, ku swìn á nɪbara-ba con, ku wú:

²⁶ ‹Vɛli lɔv ku tɛ lɪà tɛ con, n swìn n wú: Á wá nì zɛni, yá á bá lwarɪ ku dèñ. Á wá ywàñ

zəni, yá á bá na kv. ²⁷ Lalɔv kv tɔ lià tɔ bɪcanɪ tɪga. Ba swɪn ba zɪan, ba pú ba yíá, sɛ diɪn don ba dàn ká na dɛ ba yíá, sɛ ba dàn ká nì kv ba zɪan wa. Ba bá pìà, sɛ ba lwarɪ kv dèh̄ ba bɪcanɪ wa, sɛ kv pa, ba lwàh̄ ba pubɔŋa, ba bà à mù Yɪ con, sɛ à pa ba yazurɔ».

²⁸ Á lwara dɛ, svywáŋú tɔ, kv nə bɪrɪ dɛ, Yɪ wá jon aba á cuna wa, Yɪ tun kv, v pa lià tɔ nə, ba nə tà Zwifə-ba. Ba mù wá cɔgv kv».

²⁹ [Máŋá tɔ wa, v nə swɪn kv nətv tɔ, Zwifə-ba vɪí dɛ ba tótùnɪ duən zənzən.]

³⁰ Polə fwa bɪna bɛlə mɛ bwálí tɛntɔ wa, v yà nə jon, v ŋwín kv yuu nə. U sɛɛ v jonɔ lià tɔ mama, ba nə twi v con, sɛ ba na wá. ³¹ U yáá swɪn dɛ, Yɪ wá dɛ v pàrɪ tɔ, dɛ v kàrɪ ba *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisɛ yoo. U yà fwa kv nətv tɔ, yá fən dɛ ga ba wá jɛ kv yoo wa mama. Yá yoo dɛ mama wà v nə cì.

Yu soywánó sagı
Nuni, Southern: Yu soywánó sagı New Testament
Le Nouveau Testament en Nun

copyright © 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Nuni, Southern

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 30 Sep 2022 from source
files dated 8 Feb 2022

d18530a7-7259-5f23-92b6-70e3abe5f3fa